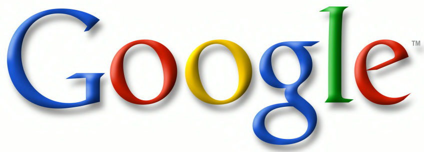
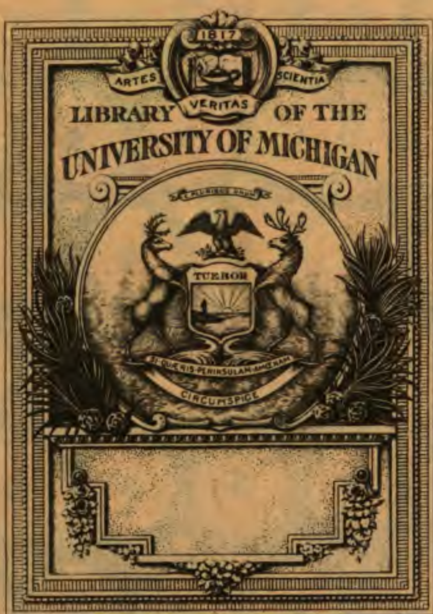

JONAS DAHL
I ROSENSKJÆR

1817
ARTES
SCIENTIA
VERITAS
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

5.-

JONAS DAHL

I ROSENSKJÆR

JONAS DAHL

I ROSENSKJÆR

KRISTIANIA OG KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
1913

TRYKT I CENTRALTRYKKERIET, KRISTIANIA

I ROSENSKJÆR

Solen er sin Nedgang nær,
Røster mildt fra oven kalde;
Egnen faar sit Rosenskjær,
godt blir alt, og gode alle.
Engle gjennem Rummet svæve;
nei — hvor deiligt dog at leve!

INDHOLD

I

ENEBOEREN PAA CAP MALEA

Det sydlige Grækenland stikker to Forbjerge frem. Det ene er Geografiens kjendte Cap Matapan; det andet Cap Malea. Det første er forholdsvis lavt; Malea derimod ender i vilde, forrevne Klipper. Stormbølger bruser om Odden; og Strømmen maler og graver Grotter, som stirrer paa Sjømanden lig hule, sorte Øine.

Midt imellem Klippeblokkene opdager Sjømandens vante Øie et lidet hvidkalket Kapel med murhvælvet Tag — og et Stykke længer oppe et bitte lidet Stenhus.

Han peger paa det for sine Passagerer og sætter Kikkerten mod det. Han trækker i Dampfløiten — og frem kommer en Eneboer, efter Bevægelsen at dømme ung og kraftig. Han vifter med Haanden, om det er Dag; vifter med Lygte, om det er Nat;

hvilkensomhelst Time paa Natten; for hans Lampe dør ikke.

Og mens Skibet glider om Næsset, taler Sjømanden med dæmpet Stemme om den hemmelighedsfulde Eneboer, som Livet ud vil rusle der mellem Stenblokke og Bølger — i det golde Hjem og med det golde Liv. Endnu langt opi Archipelagus hænger Tankerne ved den sælsomme Ensling.

* * *

Paa Øen Zea, et Par Mil ud fra Attikas Odde, bodde en rask, ung Skipper ved Navn *Georgios Potamianos.* Han eiede selv sin Istiophoron, en Skude paa en Skonnerts Størrelse, men paa Façon en ren Antikvitet fra forrige Aarhundrede; en Egenskab, den delte med mangt andet paa de græske Øer. Høit, forsiret Agterspeil og Overbygning; høi, opreist Klyverbom; lys, graa Farve med fine, brogede Rænder langs Skanseklædningen — og lette, bugede sydlandske Seil.

Far og Mor var borte. Nær Slægt havde han heller ikke. Skibet var alt, som var levnet ham; det havde været hans Fars, og

det elskede han som et gammelt Arvehus, veg og følsom, som han var af Karakter.

Ja veg og følsom; altfor meget til at være alene i denne Verden; men endnu var han ung og vakker — med den fine, svære Straahat, opbøiet i Nakken, men nedbrættet foran over det regelmæssige brune Ansigt; med sin slanke elastiske Figur og sin raske, lette Sjømandsdragt.

Saa vakker, at Smaapigerne i den lille kridhvide Husklynge, nede ved Havnen til St. Nicolas, slog sine brogede Parasoller op og gik ud paa Tagene, naar Georgios rodde tillands.

Og Georgios kom tidt til sin Hjemlandsø. Zea er vel vandet og har en frugtbar Jord. En Jord, som Indbyggerne bruger baade Forstand og Arbeide for at holde paa; for kan de bare holde paa den, saa Regnskyl ikke fører den tilsjøs nedover det bratte Lænde, saa kræver den ikke saameget mere Pas. Derfor har Indbyggerne opkastet Terrasser overalt — fra Fjæren til Hagios Elias, den høieste Fjeldtop. I Frastand ser det ud, som alle Bakker er fuld af Høhæsjer.

Og saa ligger Jorden trygt og gjør Gavn

under Sydens Sol og Dugg — og bærer Figen, Vin og Granater, i Overflod og af første Klasse. Desuden ogsaa et vildere Produkt inde i Skoven i de smaa Dalbunde, nemlig et eget Slags Egenødder, som udføres til Svineføde.

Georgios laa just derude og lastede Egenødder for Piræus. Det var sidst i Mai.

Han fik i Varmen fat paa et Muldyr og diltede opigjennem Dalen for at paaskynde Bøndernes Nedførsel.

Med begge Fødder hængende ned paa samme Side — efter Øens Rideskik — daskede han med den ene Haand Dyret over Lænden, med den anden over Halsen.

Solen brandt ganske ordentlig, da han fra Havnesletten med dens Havbris bøiede ind i Dalgrunden. Han rev som i Døs en fin, violet Blomst af det Juniperkrat, som hans Mule ret som det var klængede ham opi; stak den fast og frydede sig just over, hvor godt den stod sammen med de violette Silkestriber i hans skinnende Skjorte, da han kvak op af to lyse Kvinderøster.

«Kal'emēra! Kal'emēra! (goddag, goddag!) Nei er det virkelig dig, Georgios?»

Og frem mellem de to blomstrende Kjæmpeoleandere, som stod Skildvagt foran Haven, tittede paa Muren bag ham to friske, straalende Ansigter: Andronikes og Panagias. De var blussende røde. Maatte holde Granat- og Figengrenene paa strake Arme for at faa Plads paa Muren til at tilfredsstille sin Nysgjerrighed.

Løs og ledig, som han var, sprang han af Mulen som af en Stol, fór mod Andronike, slog begge Armene ud, Nakken tilbage, og raabte med hele Stemningsmenneskets Henrykkelse: «Goddag, goddag! — Aa nei, hvor vakker du er bleven, Andronike!»

Og vel fortjente hun sit Navn: Andronike, d. e. Mandens Beseirer, som hun smøg der under Granatens rødglødende Blomster i sin lyse, lette Dragt; medens hendes dunkle, drømmende Øine gjengjældte hans Kompliment og taust, men tydelig nok sagde:

«End du da, Georgios, jeg huskede ikke, at du var saa vakker.»

«Og du er deilig du ogsaa, Panagia,» fortsatte han med aaben Elskværdighed mod hendes 13aarige Søster og strakte sig paa Taa for at give ogsaa hende begge sine Hænder.

Pigebørnene var begge Døtre af den gamle, rige Dimitriades, som eiede baade Vinhaven deroppe og Grunden nedover lige til Havnen.

Men endnu mer eiede han paa Syra. I den nye Handels- og Sjøfartsby af samme Navn bodde han som Enkemand med sine to Smaapiger; var Skibsreder og Proprietær paa mange af Øerne — og kom som saadan ogsaa stundom til Zea.

Døtrene havde ikke fulgt ham did paa længe. Georgios havde ialfald ikke været hjemme og set dem, siden de var 13 og 10 Aar gamle.

Selve Byen Zea laa som en Ørnerede høit opi Fjeldene under Elias-Bjerget. Det var en halv Mil fra Havnen didop; og fra Dimitriades's Vingaard begyndte just Stigningen, ujævn og steil, saa det var langt til honnet Omgang.

Derfor tog ogsaa gamle Dimitriades vel mod den unge, velopdragne Mand. Harpikskrydret Vin, Cigarer og tyrkisk Delight kom frem paa den kjølige, løvdækte Altan; og den gamle halte endog frem sit støvede Chronometer, for at den unge Skipper kunde kikke paa det, taxere det og sige, om det

ikke endnu var værd de 45 £ Sterling, som han i sin Tid havde givet for det.

Hvor stolt gik han ikke op og ned imens, den gamle, vakre Mand, med det snauklippede hvide Haar og den store Moustache paa det brune Ansigt; trommede med Fingrene paa sit Embonpoint og satte Hælerne fast i Marmorfliserne.

Saa førte han sin Gjæst til de i Haven nylig fremgravne Antikviteter fra den gamle By Koresia, som havde ligget der ved Havnen; Marmortavler med fine Hautreliefs; og førte dem endelig med struttende Stolthed til den store Marmortavle, Samlingens pièce de resistance, som allerede var indmuret i Altanvæggen. Paa den stod den gammelgræske Spaadom, at Zea, naar den igjen var frataget Romerne (Genueserne?), engang efter Aarhundreder skulde blive en stor Havn i Archipelagus.

Han saa alt Dampernes Flok, paa Veien fra og til Konstantinopel og Sortehavet, komme ind der paa hans Havn for at kulle, han saa Kaier voxe frem og By bag Kaierne — alt paa hans Grund.

Men — han og Smaapigerne var just an-

komne fra Syra igaar, saa den rastløse Gamling havde meget at inspicere og varetage.

Og Ungdommen savnede ham ikke. De to smuttede mellem Rankerne, hvis Druer allerede var som Ærter; smagte under Latter paa Figenkartene, som endnu havde 14 Dage igjen — og paa Mandlerne, som var lidt længer komne og allerede havde fulde Kjærner.

Panagia fulgte efter og øvede sig i at sværme, uden Anelse om Kjærlighedens Skranker i Tid og Rum.

Endelig fandt de et Sted, hvor Mandeltræerne bøiede sine bugnende Grene mod Jorden og dannede en Væg af Blade og graa, dunede Hamser; der satte de sig ned og bad Panagia at løbe til Huset efter en Vandkande.

Da hun kom tilbage, blussede Andronike, som de store blomstrende Oleandertræer ved Haveporten, og begge saa paa hende med en Salighed i Øinene, som straks meddelte sig til Panagia. En saadan Lyksalighed havde den 13-aars Pige heller aldrig før følt Jorden fyldt af.

Næste Dag red gamle Dimitriades op

Fjeldstien til Byen for at hilse paa Honoratiores.

Men Pigerne savnede ham fremdeles ikke. Georgios kom og bragte Muldyr med. Under stor Munterhed gjorde de en Udflugt sammen til Piskopi Monasterium, for at nyde den klare Udsigt ud over Havet og Øerne — og ind over Attika.

Pigebørnene klappede i Hænderne; Pentelikon saaes tydelig og nær, og selve Parnas tegnede sig dunkelt i det Fjerne.

Den unge Munk Nicolas dækkede op med Forfriskninger, og Georgios lønnede rigelig Klosterkassen, i sin overstrømmende Glæde.

Broder Nicolas saa paa dem med et Udtryk, som de i sin Henrykkelse tog for Længsel efter Livet. Og Georgios kunde ikke, som han sad der med Andronikes Haand i sin, lade være at sige:

«Aa, hvor Livet er skjønt, Broder Nicolas.»

Men Broder Nicolas saa mild og vemodig paa den unge Sværmer og sagde:

«Ogsaa jeg er lykkelig, unge Venner. — Verden ved ogsaa at trykke — og trykke vege Naturer i Knæ; i Knæ for bestandig.

Da er det godt at krybe paa Knæerne til Gud; thi han opreiser Hjertet.»

Men Munkens Ord tjente kun til at anspore deres heftige Glæde.

* * *

Dimitriades rasede sydlandsk mod Forbindelsen.

Han, den store, selvgjorte Mand, som selve Nomarchen i Syra hilste paa og vexlede venlige Ord med, naar han om Morgenen gik til Værftet; han, med de store Fremtidsplaner i Zea, Dokeieren, Bygrunderen, han skulde spilde sin skjønne Datter paa en Smule Skipper!

Men, til syvende og sidst var der intet at gjøre med det.

Et Aar efter, da Georgios drog i Fragtfart til Korfu med sin Istiophoron, var Andronike med som hans Brud.

Og gamle Dimitriades og Panagia stod mellem Kvaderstenene paa de paabegyndte Kaier, viftede og raabte: «Kali andamosi!» (Lykkelig Reise!).

Ved Cap Malea mødte de saa heftig Vestenkuling, at de ankrede i den lille Bugt

østenom. Og saa drev de sammen paa Stien udover mod den gamle Eneboer, de to lykkelige Unge — for at give ham det Offer, som baade Glæden og Stormen hver paa sin Vis skyndede til.

Mild og glad tog han imod dem, signede deres Lykke og syntes snart at læse deres Medfølelse med ham i hans ribbede Stilling. For han sagde — han ogsaa — omtrent det samme som Broder Nicolas paa Piscopi:

«Verden ved ogsaa at trykke — og trykke vege Naturer i Knæ; da er det godt paa Knæerne at krybe til den Gud, som opreiser Hjertet.»

Stormen gjorde vel sit til, at begge de unge bevarede hans Ord i sit Hjerte, mens de Haand i Haand vandrede indover.

Han fulgte dem paa Vei, den ærværdige gamle, og fortalte dem, at han hørte til Hagia Triada, en Mil længer inde. Fra urgammel Tid sender Klosteret den Broder, som dertil er villig, for Livet ud til Maleas Eneboer-Kapel. Han fortalte dem ogsaa, at Kapellet oprindelig var bygget for reddede Sjømænds Votivgaver.

Dør Eneboeren, kommer en anden Broder

isteden — for at fortsætte Bønnerne, særlig for de sjøfarende.

«Og der vil snart komme en anden,» sluttede den gamle mildt og standsede for at puste, «jeg er træt og bier paa af Naade at kaldes til de helliges Forsamling heroventil.»

I høitidsfuld Andagt forlod de unge ham, og da Vinden løiede, og de fór omkring Cap Malea, vinkedes der kjærligt og forstaaelsesfuldt fra begge Sider.

Men paa Korfu fik den skjønne Andronike Feber og døde. Sytten Aar gammel. Sytten Aar og skjøn og rig og nygift!

Faa Uger efter — skjønt Vinden var føielig — sad atter en ung, blød Mand, denne Gang grædende, hos den milde, gamle Eneboer paa Cap Malea. Og den ærværdige Mand gjentog Klostrenes Omkvæd:

Naar Verden blir vammel, blir Ensomhed sød.

* * *

Men Georgios var ung og vakker. Det unge Træ bøies og reiser sig igjen. To Aar efter var Søsteren Panagia hans lykkelige Brud, og han sin Svigerfars Fuldmægtig paa Zea.

Og atter blomstrede Granattræer og Oleandere; atter dunedes Mandlerne og tyknede de grønne Figener, tæt som i Bundter. Atter strakte Georgios Armene ud mod sin Elskede — og op mod Himlen i Henrykkelse over, hvor rigt og skjønt Livet dog var.

Og dog, Frygten var nu i Glædens Følge; den tittede frem mellem Løvet, selv hvor det var tættest. Der var ikke længer den gamle Helhed og Tryghed i Livslysten.

Mod Aarets Ende tiltog Angsten. Og over Nytaar døde Panagia paa sin første Barselseng.

Igaar ude paa Altanen, blussende og salig i sin Forventning; idag udstrakt, hvid og kold og stum — som Marmoret!

Dimitriades var sydlandsk brutal nok til i Sorgens Heftighed at behandle den arme Georgios som den, der var kommet der og havde berøvet ham hans Døtre.

Han skreg og trampede mod ham derude paa den samme Altan, som havde været Vidne til saa megen Lykke. Han skreg ud, saa det hørtes langt nedover Veien, om de gode Partier, de rige Piger kunde gjort paa Syra — og han endte med at lægge Haand

paa det Hode, som laa gjemt i Hænderne i Sjælekvide.

Da blev Maalet fuldt for den følsomme Georgios — og Fortvilelsens Bølger slog sammen over ham.

To Uger senere stod han for Hagia Triadas Klosterport. Hvad han havde, bød han Klosterkassen, og sig selv bød han til Kapellet paa Malea, naar den ærværdige Gamle var død.

«Verden har trykket mig i Knæ; jeg vil knæle for Gud, om han vil opreise mit Hjerte.»

* * *

Men ude paa Cap Maleas Pynt, der larmer Stormbølgerne, og Strømmen graver Grotter. De stirrer paa Sjømanden som sorte Øienhuler. — Derude opdager Sjømandens vante Øie et lidet hvidt Kapel og et endnu mindre Hus — mellem svære, golde Stenblokke.

Han peger paa det og sætter Kikkerten mod det. Udenfor Døren har Eneboeren i to kjæmpemæssige Vandkrukker, fyldte med Jord, plantet sit Livs Have: to Oleander-

træer, som lyser i Blomsterglød lig to unge Pigers Ansigter.

Kapteinen trækker i Dampfløiten — og frem kommer Eneboeren, efter Bevægelsen at dømme ung og kraftig. Han vifter med Haanden, om det er Dag; vifter med Lygten, om det er Nat; thi hans Lampe dør ikke.

Og mens Skibet glider om Næsset, taler Sjømændene med dæmpet Stemme om den hemmelighedsfulde Eneboer, som Livet ud vil rusle der mellem Stenblokke og Bølger i det golde Hjem og med det golde Liv.

Endnu langt op mellem Archipelagus's Øer er det, som de føler den sælsomme Ensling bag sig.

II.

HØG OVER HØG

Der stimede en norsk Damper i Middelhavet, mellem Cap Spartivento og Cap Matapan. Det var en vakker Maiaften. Damstille. Varerattet rikkede agterud, Loggen dreiede og en bløđ Røgbølge fra Piben bulnede ovenover.

Ætna, Italiens sidste Landkjending, havde holdt Stand. Ætnas stolte, østre Side, skinnende af Fenner hvide — som en Marmorpyramide.

Nu var ogsaa den dukket under. Kun Himmel og Hav. Lyseblaat Silkehav.

To Turtelduer og nogle Svaler begyndte at følge Skibet og hvilede snart fremme paa Bakken, snart paa Broen ved den ubevægelige Rormand; de blev tammere og tammere Time for Time udover Aftenen og tænkte

saa smaat paa at sætte sig til Hvile for Natten.

Alt aandede Fred og Skjønhed. Solen nærmede sig en stor blaasort Skybanke og omgav sin Nedgang med en ubeskrivelig Farvepragt. Midt i Banken borede den et Hul, hvorigjennem den tittede med blændende Glans; det var som Guds alvidende og gjennemborende Øie.

Under Banken, lige ned til Havranden, malede den mod Syd et carminrødt Eventyrland og mod Nord et mørkt dukatgult, med endnu mørkere Solefaldsstrimer i Vifteform. Alfarveie mod Jorden fra Himmelens Fred og Kjærlighed.

Ovenover den mørke Banke udfoldede den en svær, bleghvid Fjærvifte, som syntes at jage paa Flugt de mange smaa løse, sorte Skyer, der spredtes høit oppe mod Zenith, stærkt solbelyst paa sin vestre Side.

Paa Bakken, bag Spillet, laa en ung Sjøgut og lurte; ubevægelig. Der kommer Svalerne, som en Kat slaar han til og har den ene i Haanden. Brun under Næbbet og glindsende blaagrøn om Halsen. De lange sorte Svingfjær hænger ud af Haanden, og det

lille forskræmte Hoved titter ud ved Tommelfingeren, og et lidet Fuglehjerte slaar i den haarde Haand.

Den gamle Stuert gaar just mod Lugaren, ser ham og raaber: «Du faar høra vondt, naar du komme' iland, du Far, om du komme' iland.»

«Kafor det?» spørger den unge Røver arg. «Kafor det?»

«Eg segje: Du faar høra vondt, naar du komme' iland, om du komme' iland.»

«For de du fange den stakkars Fuglen, som vil kvila seg lidt midt paa aabne Havet — og saa lette som han er te ta' om Kveldane ombord; det var regtig noge Karsstykke! Men pas deg du!»

«Pas deg sjøl!»

Og Gutten smøg rundt som en Kat fra Ankerklys til Varerat, i Rig og under Baader, smidig og gløg.

Snart havde han 3 Svaler i sin Appelsinkasse.

Stuerten kom atter forbi.

«Di er saa døde imorgaa alligavel, for du kan jo ikje fø' di og ikje stilla di tefreds; slep di, høire du!»

Men Røveren bare lo.

Pludselig var der kommen en Fugl til, en Høg. Den vidste ogsaa, at Smaafuglen var let at fange om Kvelden ombord paa et ensligt Skib. Og snart laa Stumperne efter et Par Svaler igjen paa Dækket.

Stuerten kom atter over Dækket, som Høgen jagede en Svale rundt Skibet; pludselig styrtede Svalen sig i Vandet, Høgen efter, og der plaskede de og blev de begge to.

«Bare du ikje ser Førefærdet dit naa,» mumlede Stuerten alvorlig til ham. «Eg har set slige Haukar straffas før eg.» Da var det, som der steg en hemmelig Angst op i Gutten. Men han vilde være kjæk og raabte forceret: «Ka tutla du itte, Bedstemor; tror du, eg er rædde ein Smaafugl helle' to. Turtelduane *vil* eg ha og ta med meg hjem.»

Der sad de paa Rækken, fine graa, med brunspraglede Vinger, hvid Halespids, lyserøde Fødder og to Øine, som bad om Fred og Hvile. Det blev mer og mer skymmert; Maanen viste sig høit op mod Zenith, og rundt hele Havcirkelen laa der en mørklilla-farvet Skybakke med svagt rødmende Overkant.

Endelig valgte Duerne sit Natteherberge, paa Kindbakken over det bagbords Vant;

han lod dem sidde en Stund og gik nedenunder og ventede. Og ærgrede sig over, at der imellem steg en uhyggelig Angst op i ham.

Ned fra Bakken raabte Udkigsmandens Stemme: «Naa, Karel, fek du 'kje Duerne!»

Straks var Rovdyrnaturen ovenpaa igjen, og han stirrede opover.

Udkigsmanden, som nylig havde ringet for Damper om Bagbord, stod og saa bortover mod den svære oplyste Lloydsbaad, som passerede dem, det samme gjorde Rormanden og Styrmanden fra Broen.

Og imens svang Gutten sig paa Rækken, gled og gik overbord i et eneste Bøks — uden mindste Lyd; kanske slog han sig i Faldet, kanske lamslog Skrækken ham.

Man troede, han laa gjemt paa Lur etsteds, saa det varede 1/2 Time, inden han savnedes.

Og der var ingen, som spottede, da Stuerten, efter at al Leden var forgjæves, alvorlig gjentog sit Udsagn: Den *faar* høira vondt, naar han komme' iland, om han komme', som fanger den stakkars Fuglen, som vil kvila hos Sjømanden, paa vide Havet.

Der stimede en norsk Damper mellem Cap

Spartivento og Matapan. Varerattet rikkede agterud, Loggen dreiede, og en blød Røgbølge fra Skorstenen bulnede bagover.

Men ovenover, høit over Høg og høit over Svale, hvor ingen Lidenskaber lever, smilte Sydens Stjernehimmel i evig Ro.

III.

I RUSSISK FANGENSKAB

Fritz Reuters Fangetid gjorde ham til en stor Forfatter; jeg er bange for, at min Fangetid ikke lagde nogen Alen til min Væxt.

Men hvad den gjorde eller ikke, saa er det dog morsomt at tænke paa, at jeg virkelig to Dage og en Nat har været under russisk Politibeskyttelse, jeg saavelsom min dekorerede Reisekammerat.

Jeg troede rigtignok, at hans Olafsorden, som han hængte paa sig, da vi nærmede os barbariske Kyster, kunde have hjulpet ham. Og jeg var ikke langt fra, saasnart vi kom østenfor Cap Matapan, at misunde ham denne Talisman. Men nu har jeg tabt Troen baade paa St. Olaf og al anden Knaphulspynt — med Undtagelse af levende Blomster.

Det var Kl. 4 anden Pintsedags Morgen, at vi i Halvsøvne mærkede, Ankeret faldt i

Odessa. Snart efter syntes jeg at fornemme taktfaste Aareslag og Kommandoord udenbords. Og nu varede det ikke mange Minutter, før Lyden af cavalleria russiana fik os ganske spilvaagne.

Der sker utrolige Ting i Verden — og i Rusland. Jag ljuden hör af klappar — af klappar — af klappar — og veritable Hugafer kom marscherende ned til os, saa Sporerne klirrede.

Kl. 4 — fire — om Morgen, i blanken Sol, med blanken Sabel og blanke Ridestøvler!

Ærligt talt, saa var det trods Støvler og Sporer ikke Cavalleri, men Gendarmer, som ledsagede Sanitets- og Havneofficeren paa deres Visitation.

Op med alle — hvert levende Væsen — og frem paa Dæk! raaber en Underofficer, som gaar frem og trøstig betræder baade Boudoirer og Lugarer.

Snart var alt Folket opstillet til Mønstring; og vi to Passagerer holdt os lidt til Siden og frydede os hemmelig over, at vi ikke havde ladet os skrive paa Mandtalslisten i sidste Havn — som Quartermaster og Baads-

mand; thi det havde Kapteinen sagt, var det sikreste, naar vi skulde ind i Rusland.

Men naar Sporerne klirrer langs Fronten, er det godt at have en god pastoral Samvittighed. Og ved den frydede jeg mig da saalænge.

Endelig kom Turen til os; vi blev høfligt geleidet ind i Salonen af Officererne, og vort Pas kom for en Dag.

Ja — det var mangelfuldt nok, fik vi strax høre. En Smule norsk Politimester havde ingen Betydning for dem. Det var ikke viseret af nogen russisk Generalkonsul; det var Sagen.

Vor russiske Konsul hjemme havde ganske rigtig sagt, at Generalkonsulen udtrykkelig havde reserveret sig Eneretten til Visering af Reisepas; og ham havde vi i Farten ikke kunnet naa, eftersom han boede i Kristiania.

«Dette var meget leit,» sa Officeren.

«Ruski piskaduski!»

«Efter russisk Lov maatte vi forblive ombord.»

«Ja det retter sig vel inden Aften.»

«Ikke om Skibet bliver liggende her i 6 Maaneder.»

Men baade Officeren og Doktoren var dannede Mennesker, som talte noksaa godt fransk, sympathiserede med os og aabent beklagede, at vi ikke havde ladet os paamønstre som af Kapteinen antydet.

«Vi elsker nok Friheden, men end mere Sandheden,» sagde vi høitideligt.

«Ja, men da gaar De desværre tabt af Friheden, mine Herrer.»

«De lader os dog beholde Livet, ikke sandt,» skjød jeg ind — og da maatte de le ikap med os.

Den eneste, som kanske turde bryde Loven, var selve Guvernøren, sagde de og reiste — efterat en sporet Gendarm med Adjutant var sat ved Faldrebet og vi to udpegede som Gjenstand for deres Aarvaagenhed.

Morgensolen var skjærende blank. Hvidhalsede Maager laa og svømmede om os i Flokke. Akazierne, som blomstrede langs alle Boulevarder, sendte sin døvende Duft ud til os. Og Fiskere med lange Stænger drog forbi os ud til Moloen for at udfolde Taalmodighed.

Foran os laa de herlige, skraanende Parker og den stolte, overskyggede Boulevard

langs Byens Havnefront, og min Ven hviskede til mig:

«Her faar du nok et ægte russisk Sujet.»

Og jeg greb det strax. Hvad jeg neppe havde gjort, om jeg havde anet, at vi to Dage efter skulde opleve noget endda farverigere russisk noget, nemlig faa Plads lige ved Archimandriten og det høieste Præsteskab, som i skinnende gyldne Dragter, under Røgelseduft og Korsang feirede Zarens Kroningsdag i Kathedralen. — Stof nok altsaa!

Ikke længe efter kom en ny Chalup med hvidluede og hvidtrøiede Militære samt en Politifuldmægtig, som neppe kjendte 15 franske Ord, men visselig 500 Forbrydere; for han havde saalænge stirret ind i onde Fjæs, at hans eget Ansigt lyste værre end vondt.

«Saameget burde vi forstaaet,» mumlede han utækkeligt, «at vor Vicekonsul hjemme skulde paategnet vore Pas; rigtignok var der en gabende Afstand mellem ham og en Generalkonsul; men at noget var bedre end intet, ja det saa vi ham ud til at kunne forstaa.»

Med ham var jeg for stolt til at spøge.

«Vous restez à bord,» trommede han med

Fingrene i Bordet; fixerede os grundigt Gang paa Gang og gjentog de samme Kommando-ord, som aabenbart forekom ofte i hans Prasis, efter den forholdsvise Lethed, hvormed han udtalte dem.

Vore fordægtige Pas stak han i sin Lomme for at forelægge dem for de russiske Skriftkloge.

Og to udsøgte morske Gendarmer blev beordrede at passe vel paa os, saa vi ikke kom iland og bragte toutes les Russies i Fare; en for hver af os, at Arbeidet ikke skulde overstige deres Kræfter.

Ny Mønstring af hele Mandskabet! Mens Officeren fór klirrende op og ned foran Fronten og sex Drabanter fór ned og gjennemsøgte alle Køier og Skuffer efter mulig forstukne Nihilister eller Revolvere. Derpaa kom de op, løsnede Presenningerne over Livbaadene, krøb famlende nedi; kort, ransagede høit og lavt, fra Livbaad til Kjølsvin, fra Svineryg til Laaring.

Saa gik Dampskibet med Bredsiden til Kaien, og vor Kaptein gik til vor Vicekonsul for at søge hans Hjælp for de pastorale Arrestanter.

Imidlertid forværredes vort Fangenskab;

Skibet fik hele fire brede Landgange lagt ud; 300 Sjauere krabbede ombord som en Myresværm — op og ned — op og ned. Dette blev de to Gendarmer lidt broget, hvorfor de resolverede at følge os i Hælene istedetfor at passe Landgangsbroerne.

Gik jeg ind og ud og ledte efter min Pibe, travede Gendarmen bagefter mig i en Spænding, som jeg ledte efter en Pistol.

Og da min Ven og Medfange gik ned i sin Lugar for at skrive, stiller hans Livdrabant sig sandelig bag ham og kikker ufortrødent i det Kjærlighedsbrev, han skrev til sin uskyldige Kone.

Alligevel kunde vi endnu le godt af vort Eventyr. Men der var dem, som ikke lo; og det var Mandskabet; de kogte næsten over af Harme over, at deres kjære Præster skulde behandles som Forbrydere.

Til Middags kom Kapteinen med det Bud, at Vicekonsulen havde været hos Hs. Excellense Grev Schuwalow, Guvernøren, som imidlertid havde sagt, at han med sin bedste Vilje intet kunde gjøre.

Om Eftermiddagen skrev Consulatet et Cautionsbrev for os og bragte det til Gu-

vernøren, som nu lovede at overveie Sagen til imorgen.

Samtidig afløstes vore Vagter af en Patrulje paa 6 Mand, for hvem vi atter paa en meget ubehagelig demonstrativ Maade udpegedes — og atter knyttede vort trofaste Mandskab Næverne og mumlede saftige norske Ord i Fjæset paa dem.

Men vore to nye Livdrabanter viste sig snart at være blide pyntelige Folk. De forklarede, at de var Polakker, og pegte paa de bortdragende med et halvt frygtsomt, halvt foragteligt: «Ruski!»

«Ja rigtig ægte Ruski,» sa jeg, «Rusk om Snuski!»

«Hvad holdt disse Russere os for?» spurgte vi med Miner og Lyd. Og de svarede (jeg citerer naturligvis efter min egen, mangelfulde Opfatning og med egen Transscription):

«Ja was brosju karasjaa slusseikje nielista,» hvad jeg for egen Regning og Risico oversætter saa:

«Med Tilladelse, for ægte, gode Nihilister.»

Jeg saa paa min dekorerede Ven og han paa min Ringhed. Havde vi kunnet russisk eller polsk i den Stund, er jeg bange for, vi

havde brautet af vor Betydning for Samfundet i Almindelighed og Norge i Særdeleshed. Men vi kunde ikke, saa vi slipper at rødme.

Polakkerne holdt sig høfligt paa Dækket, beklagede sit Hverv, pegte, at de fik Ørefigen, om de slap os paa Land og lærte os etslags aabenbart mindre civiliseret Børnelærdom i russisk — kort, det var Mennesker — Mennesker med Hjertelag, som vi blev Venner af.

Det varede ikke længe, før vi i Samfølelse sad og trak paa Skuldrene, naar vi i den varme Aften fra Dækket hørte Soldaterne synge sin Keiserhyldest oppe fra Kasernerne.

Den hørte isandhed med til et retskaffent russisk Billede denne Hyldest paa Kommando, Kveld efter Kveld, regelmæssigt som en Aftenbøn.

Der laa de fremmede Dampskibe i Snesevis for at føre Landets Kornavl langt bort til alle andre end Landets egne sultne Munde.

Kaierne var fulde af Heste, magre som Skind; at Musjiker og Sjauere, mandlige og kvindelige, lurvede som Hunde og forsultne som Ulve, druknende sin Sorg i Vodka. Og Kasernerne var fulde af Soldater, bundne for

5 Aar, med en Løn af, siger og skriver, 3 Rubler (ca. 5½ Kr.) om Aaret.

Og endda sang de taktfast og trofast deroppe fra Kasernen, saa det klang udover Land og Sjø:

Boslu Zaikje suri bjatu o. s. v., hvilket af mig tvilsomt er baade citeret og udlagt: Hil, hil Zaren og alle hans!

Er det at undres, at hin Melodi siden den Aften er uudslettelig indskrevet i min Erindring?

Da Soldaterne holdt op, sad jeg helt uvilkaarlig og sang den vemodige, halvt religiøse Melodi efter dem; jeg savnede den, da den forstummede derovenfra.

Polakkerne roste min gode musikalske Opfatning; men de kunde gjerne tillige rost mit oyale Sind; thi jeg holdt trods alt den russiske Keiser lidt undskyldt, om han var ræd for Nihilister.

Saa gav vi Polakkerne vore gode Lænestole til Hjælp for Natten og sagde: «dobri wekje!» et Stykke af vor ugrammatikalske Barnelærdom, som skulde betyde: Godnat! men kanske betyder: Mange Tak, for den Sags Skyld!

Næste Morgen Kl. 4 kom sandelig de første, usmagelige russiske Gripomenusser ned i vore Lugarer igjen. De afløste Vagten og vilde med egne Øine se, at de havde de to Fugle, de skulde have Ansvaret for.

Saa sov vi da Resten af Natten med Skildvagter for Døren — en Ære, som ellers kun vederfares endnu lidt høiere Personer end vore.

Men da de selv ved Frokostbordet stillede sig en bag hver af os, som de vilde tælle Madbiderne i vor Mund, da blev Kapteinen flyvende sint, kommanderede dem paa Dæk — og fløi iland til Konsulen.

Til Middag kom han ombord med den Besked, at vi havde faaet vor Frihed — paa Papiret ialfald. Her var egenhændigt Brev fra selveste Excellensen Grev Schuwalow. Vi kunde gaa frit iland, saalænge Skibet laa her, men havde at følge det videre, saaledes som vi havde opgivet var vor Plan.

Vi kneisede med Nakken og holdt Dokumentet frem for vore Vogtere.

«Ruski?» spurgte de.

«Ja piskaduski er det ruski!» svarte Kapteinen.

Men de kunde simpelthen ikke læse Skrift. Høiere end en Korporals Ordre var deres Begribelse ikke modtagelig.

Vi havde fremdeles at blive ombord; og da de langt om længe fik fat i en Korporal, stadfæstede ogsaa han denne Ordre efter forgjæves at have grublet over Grevens Skrivelse.

Der kom en finsk Embedsmand — af en anden Etat forbi; han kunde tale med os og læste Skrivelsen; han lo og knyttede Næverne afvexlende; og han hviskede om Russerne, opover ligetil Gendarmofficererne:

«All stupid, as stupid as my shoes!» og dermed daskede han sig under Fødderne.

Guvernøren havde naturligvis samtidig udsendt en Ordre til Odessa's Politichef. Men inden den naaede til Havnegendarmeriet og nedover Graderne deri til vore to Dompapper, blev det naturligvis Morgen og Aften anden Dag.

Vi satte imidlertid en Bevægelse igang opad, for at møde den nedadgaaende. Vor Kaptein fulgte Korporalen til en Sergeant; denne kom hæsblæsende og skraalte til vore, nu kanske lidt beskednere Vogtere, at de

fremdeles bare maatte passe godt paa os. Hvor høit op Trapperne han kom, før han mødte vor nedadgaaende Frihedsordre, ved jeg ikke.

Først om Kvelden Kl. 8, da vi hyggede os med Besøg af vor elskværdige Vicekonsul, kom endelig vor Tilladelse til at gaa iland. Korporalen, som bragte den, havde endnu Frækhed nok til at tigge om Drikkepenge; men nu brugte *vi* Myndighed, rakte Pegefingeren ud og kommanderede: iland!

Saaledes endte vort første og forhaabentlig vort sidste russiske Fangenskab.

Vognmandshestene stod for Faldrebet med sine store Galger over Halsen; de lurvede Kuske sad paa Bukken af de lave, upropre Triller, i sine side, blaa, vatterede Slobrokker, og vendte sine barberede Nakker mod os.

Og afsted bar det ramlende, mens vi brugte det Kommandosprog overfor Kuskene, som selv Russerne bruger for at være sikker paa Forstaaelse: at dunke dem eftertrykkeligt i høire eller venstre Side, alt eftersom vi vil dreie ind om høire eller venstre Gadehjørne.

At vi skulde til Alexanderparken, det vid-

ste Kusken først, da vi dunkede Punktum i hans bløde Ryg.

Der havnede vi mellem festlige Toiletter, Musik, Restauranter og Lys. Over de elektriske Blus stod Maanen blank og hel, men i, bagom og ovenover alt straalede Frihedens Sol mod vort Fangenskabs mørke Baggrund.

Og vi sang med Skaren den obligate Slutningssang:

Boslu Zaikje suri bjatu . . . Hil, hil Zaren og alle hans.

Næste Kveld havde vi fremmede ombord. Og blandt dem var to polske Vogtere. De kom selvbudne og beskedne; vilde bruge sin Frivagt til at hilse paa os — og bragte os de eneste Blomster, de i sin Fattigdom kunde naa op til — Akaziablomster fra Boulevardens Træer; og disse var veltalende nok.

Jeg behøver vel ikke at sige, at vi saluterede vore stakkars Venner med hele Bredsiden af vort Hjertelag og gav dem baade Tobak og Penge med paa Hjemveien.

Arme Mennesker! Fem og en halv Krone Aaret i fem Aar; og dertil i Trældom Aaret rundt, fjernt, fjernt fra sit polske Hjemland.

IV.

GODT OG VARMT

Sydostsiden af Sicilien smiler mod os.

Den ligger der og skraaner og skraaner jævnt udover, saa Palmer, Skove, Agre, Byer og Bakker viser sig milevidt for den, der kjører forbi paa en Dampbaad.

Solen steger; steger dobbelt, da Skibet har Slagside mod Bagbord, saa Straalerne falder lodret paa Dækket; steger dobbelt, fordi intet Vindpust føles.

Jeg staar og læser i Journal-Kladden. Den er som en Slags Morgenavis ombord. Vi har døbt den «Nattens Nyheder». Der staar en Redaktionsartikkel, og den lyder, med Styrmandens Orthografi, for Morgenvagten: «Smaa akterli Vind og smult Vande»; og for næste Vagt: Detto med Detto.

Jeg smiler. Men saa funderer jeg paa det, der staar om Logg og Peiling. Og saa kom-

mer Styrmanden forbi, og nu er det hans Tur at smile overlegent og sige med en ægte Filurtone:

«Detta va' ei gode Bog, sa' Ma'en, han konde 'kje læsa og bladde i Almenakjaa.»

Ja saadan vexler det i Livet. Snart ler vi af andre, og snart andre af os.

Men Solen brænder. Beget smelter i Naderne, saa Skibshunden, hvergang den lægger sig i Dækket, faar lange sorte Striber over sin gule Pels.

I Stille gir selve Dampskibsfarten en svalende Træk; men i «smaa akterli Vind» eller «Detto med Detto» blir der ingen Træk.

Naturligvis! Vi klæder os derefter. Skjorte, Bukser og Sko. Tyndt, genuesisk — Skjorte, Bukser og Tøfler — det er alt, foruden graa Briller og en blød, bred Genuahat.

Vi har lært Sjømændenes Begeistring for «Jinnua-plaagg og Jinnua-hatta».

Men alligevel! Lykkelig den, som kan sidde under Solseilet og lede mindst muligt paa sig.

En enkelt Flyvefisk hopper af Vanvare op af sit kjølige Element. Men fortæller aaben-

bart sine Vandsmænd om Varmen, saa de betakker sig for at gjøre Bøkset efter.

En stor Skildpadde ligger og sover i Vandskorpen, vaagner trevent, idet Dampskibet truer med at seile den over — og dukker under.

Men Stormsvalerne er lige gesvindte, krydser over det rørte Kjølvand, sætter Sjøben paa Smaaskavlerne og fanger Insekter.

Og Springerne eller Niserne er ikke mindre spræke. Der ser vi hele Flokken skjene mod os med sin lange, spidse Snude — synlig i det klare Vand paa lang, lang Lei.

De holder Dampbaaden for en Goliath af samme Stamme og vil fylke sig om ham; hopper alenhøit i Luften som Laks; leger sig paa begge Sider af os, sakker bagud og leger lige bort i Propellen; piler forud og tumler sig klods i Bougen; vælter sig paa Ryggen i Farten og viser sin hvide Bug; kort, nyder Livet trods Varmen.

Ellers blir alt dovent, ligetil Dampbaaden. For Dampbaaden blir, som Fyrbøderne vil ha' den; ja netop Fyrbøderne, hverken Kapteinen eller Maskinisten.

Men nu viser Termometret 35 Grader, og

der er vel en halv Gang til saa varmt nede paa Fyrdørken, hvor den lange Række af svære Ildøine sender Glovarmen ud fra Fyrgangen.

Begge de Fyrbødere, som har Vagten, dætter som døde paa Dørken — og maa bæres op af Dybet og lægges paa Dækket, for at komme til Kræfter.

Tremmerne og en af Frivagten maa gjøre deres Arbeide imens; men sa' jeg, de var villige, saa løi jeg.

Oljeglindsende kommer «Masjonisten» paa Dæk, ser udover Rækken og rister paa Hovedet af den lunkne Fart.

Kapteinen slænger hen til ham, gjæsper, klør sig i Hodet og siger: «Nei naa gaar det potle med os.»

«Ja ka ska' en vinda med halvdaue Folk paa Dørken,» svares der, mens Gjæspen smitter i Varmen.

«Og saa,» han vender sig forklarende mod os, «og saa disse miksa Cardiff-Kaalaa — — det er meire Aur helle det e' Kaal. Det er noge te aa spetta og slagga paa, kan Di tru, sjel om det va' flinke Guttar og maadele varmt.»

Vi slænger frem under Solseilet paa Broen. Paa Fordækket gaar de tiloversblevne af vore russiske Gjæs og steger sig før Tiden.

Pludselig skriger de vildt af Vandlængsel; men har ikke Vet til at jumpe overbord. De klænger Halsene efter Dækket og neier — slaar med Vingerne og skriger: akka mig! Og saa stiller de sig op og pudser sig med Næbbet baade fremme og bag — og tror simpelthen, de har badet. Svettebad og Vandbad er et for en dum Gaas.

Langt borte kommer der en Damper mod os. Kapteinen sætter Kikkerten paa den. «Se, se — det er min danske Ven Kaptein Jørensen med 'Nor'.»

Inden Damperne er tvers af hinanden, har Kapteinen faaet sine Klenodier — Kone og Søn op paa Broen, dem maa han stoltelig vise sin seilende Ven.

Og nu løfter han sin lille Søn høit i Luften paa strake Arme, mens 2den Styrmanden staar bag og hilser med Flaget.

Men Dansken har ogsaa Familie paa Broen. Han løfter ligesaa triumferende og med ægte dansk Jovialitet — en Hund.

Vor Kaptein raaber leende: det er «Kresten Skævben» — hans bedste Ven.

Et Øieblik efter holder Dansken et mindre Væsen op.

«Det er Moppe,» siger vor Kaptein.

Og endelig, idet hans Flag hilser tredie Gang, løfter Dansken et langt, spidssnudet Skabilken.

«Det er Springeren; de ligger i og om Sengen hos ham. Og vaagner han en Morgen ved det Bud af Stuerten, at Kresten Skævben er gaaet ene iland — saa farer han op som en Kone, der savner sit Barn.»

Danskebaaden fjerner sig længer og længer — vi stirrer efter den og følger i Tanken baade Kaptein Jørensen og Kristen Skævben.

Og saa blir det ensomt igjen, og vi staar og stirrer ned paa Fordækket.

Luge No. 1 og 2 er aabne. Den Slagside, som Nordenvinden gav os igaar paa det joniske Hav, er for stor, til at den ikke bør rettes paa, inden vi imorgen tør faa samme Sjabben nedover fra Lyongolfen.

Da vi gik fra Svartehavet, var Rummene propfulde, til øverste Kant af Lugekarmene. Nu har Kornlasten seget og forskjøvet sig.

Paa Bagbords Side af Langskibsskottet er der fuldt nok, men om Styrbord gaar Bygget i Bakke fra Skottets Top til Karmens Underkant. Og længer under Dækket er der nok større Tomrum, mener Styrmanden, kaster Huen fra sig og jumper nedi; lægger sig paa Maven og graver og oger sig under Karmkanten, til hans bare Ben forsvinder.

«Hvorledes er der?» raaber Skipperen efter ham.

Vi hører en fjern Lyd, men kan ikke skjelne Svaret.

Skipperen jumper ned og svømmer samme Vei. Han vil helst kjende alle sit Fartøis Forholde selv, den Karen. Og da ogsaa hans Ben forsvinder, kaster jeg Hatten, gaar paa Hovedet efter dem — og kommer ind i kvælende, støvede, underjordiske Bakker, hvor der kun høres Lyd af Korn, som glider, Korn, som glider om mig og mine svømmende Formænd.

Endelig kommer vi ogende tilbage mod den lysende Spræk, Sveden perler; og Sko, Buxelommer og Ærmlinninger er fulde af Korn.

Rekognosceringen er færdig — og Arbeidet begynder.

Mandskabet kommer trækkende med Bøtter og Skofler. Der fyldes om Bagbord, handes over Langskibsskottet og styrtes om Styrbord, mens Kornstøvet ryger af Lugen som fra en tør Landevei i Storm.

Jamen er de flinke Karer til at arbeide — i denne stegende Varme og i dette kvælende Støv — baade Ludvig Bornholmer, Johan Svenske og Martin Kristiansunder. Det gaar værre, end det var Akkordarbeide.

Vass lidt — vass lidt! Nu maa der tremmes — Lugekarmen blir for fuld.

Tømmermanden ta'r Skoflen med og svømmer under om Styrbord; og Styrmanden kommer efter med Skoflen i den ene Haand, et Lys i den anden og oger sig under med Albuer og Ben.

Jeg har netop renset mig for Korn, men nu maa jeg under igjen og se mer.

Lyset er plantet i Kornet nede i Grotten; det brænder helst døsigt i Dusten, men hjælper da lidt.

«Dere har det sandelig ikke bedre dere, Styrmand, end Fyrbøderne — her i denne Varmen og dette Stø — — — (jeg maa nyse:) ætsch, — ætsch! — Heller værre!»

«Haa nei, me er nok ikje saa rædde *Faren* med Slagsiaa, som *Møiaa* med'na' ittepaa.»

En Snøften og Hosten — og saa fortsætter han:

«Her e ei Verd' og hu veid te trøita — —»

Jeg kan næsten høre, hvor han bider Tænderne sammen og gnisser i Støvrusket, idet han atter gjentager det:

«Her er ei Verd' og hu veid te trøita, men eg s—s—ska m—møie'na eg.» Og han skuffer, saa det fosser i Kornet.

Snart kommer vi frem igjen, og der øses paany over Langskibsskottet.

Men næste Gang de skal under paany og tremme, er de langt opunder Dækket og forud saa belagte af Støv som et gammelt Oldefarsloft. Næse og Mund er saa tilføgne, at de hoster og spytter «værre».

Skipperen kommer med store Drevdotter til dem. Dem ta'r de for Mund og Næse som Respiratorer og binder sine rødtærnede Lommetørklæder derom.

Og saa ufortrødent indover paa Maven. Nu er der saa fuldt, at de maa maage liggende.

Messegutten slaar otte Glas, og de ormer sig frem og renser Kraasen, før de skal «skaffe». Røde og svette og støvlagte.

«Puh!» siger Styrmanden, «det er stygt te segja «fy» til Maden; men i sligt Veir og Ufyseskab har eg nok med Logtaa af di Preserva-Fiskebollane. Fyh—h—h!»

Eftermiddagen udover gaar det fra Luge til Luge paa samme Vis. Det er en hard Job, er det. Men ved ufortrødent Arbeide og ved at fylde Vand paa den styrbords Ballasttank, er Skuden nogenlunde ret Kl. 6 om Eftermiddagen. Vel gjort!

Styrmanden gaar munter ind for at aflægge sit Støvhylle og siger spøgende:

«Se saa, min Pige, sa' Manden til Mærraa!»

Havet gynger ganske blankt; glindser som glat Satin; skinnende kornblaat langs Skibssiden, længere ude hvidblaat, henover i det uendelige.

Lidt efter lidt dør den «smaa akterli'e Vind» ganske af, og Dampskibsfarten giver en vederkvægende Luftning under Solseilet.

Livsmodet hæver sig, mens Solen synker. Dens glødende Skive nærmer sig Havranden.

Den omgives af en mørk, brandrød Banke med dybviolet Overrand. Derover blir Himlen gjennemsigtig smaragdgrøn og kaster et Gjenskin paa Havet, saa hele Fladen vugger og flommer af tender, lysegrøn Silke.

I Himlens grønne Felt svømmer gule Østriber, nogle mørkere som Orangen, nogle lysere som Citronen. Men øverst oppe er Himlen endnu lyseblaa, spettet med lette smaa, rødviolette Skydotter.

Stuerten kommer og bukker. Vi skal ned til et Smørogbrød-Bord, hvis Smør flyder som Olje; thi nedenunder Dækket er Varmen den gamle.

Vi sidder rundt Bordet, ser paa hverandre og puster.

«Nei,» siger Kapteinen. «Imorgen faar vi slagte en Gaas igjen; det maa være lækkert det, som skal gaa ned naa.»

Men idet vi kommer op, finder vi Dækket vaadt som efter Spyling, og vore Lænestole er gjennemvaade i Betrækket. Mørket er faldt fort og stærkt paa, og med det Duggen.

Den er Middelhavets Sommerregn, som Maaned efter Maaned stiller Træers og Urters Tørst langs dets frugtbare Strande.

Snart føler vi strygende, tæt Væde langs Ærmer og Ben, og inden Piben er udbanket og Køietiden er kommen, ser vi store Vandpytter paa Dækket.

Men rundt om Skuden danser endnu Springerne i en Fyrværkeri-Regn af Morild. Vi ser udover Rækken. Skuden glider gjennem lutter Ildstrimer.

Paa Broen staar Mandius tilrors, og Styrmanden hører paa et Kapitel af hans Selvbekjendelser:

«— — — det var saavore Jenta; vene paa Lagje va' hu; fine saa ei Teritonga — og Penga saa Gras — — —»

Kapteinen, som inat skal sove, til Hundevagten slaar, slænger just for sidste Gang frem under Broen og raaber op:

«Ka ligge du an, Mandius?»

Mandius svinger Rattet, som har været lidt forsømt under de søde Minder, og svarer ned:

«Vest Nordvest!»

«Styr Nordvest til Vest trekvart Vest!»

«Nordvest til Vest trekvart Vest,» svarer Mandius som et Ekko.

Kapteinen rusler ned. Og vi — vi dilter, som var vi hans hjælpeløse Barn, bagefter ham — for at sove i vort Ansigts Sved — og glemme alle Viderværdigheder paa Livets skjæve Dampskib.

V

FIGUES DE BARBARIE

For første Gang Foden iland i Afrika! Og det paa et saa henrivende skjønt Sted som Algier. Øinene slugte.

Ikke engang Stambuls Bro var fyldt af et saa malerisk Mylder af Sydens Børn som Bab-a-Zoun, første Hovedgade bag Boulevarden.

Jeg maatte være alene der; fremfor alt gaa alene op igjennem Casbah, Araberquartererne. Indtrykkene fordobles jo ved at gaa alene — uden Forstyrrelser af Landsmænds Tilraab og Spørgsmaal og Forklaringer.

Og opover styrtede jeg — mellem store Turbaner, flagrende hvide Burnusser, gule, broderede Livstykker, lyserøde, brede Livbælter og Damer i hvide Balonbenklæder, med sorte Øine over tilslørede Næser og Munde.

Opad Trin for Trin, Trapper i det uendelige — forbi aabne Værksteder, hvor brune, langskjæggede Linskræddere sad rundt Gulvet i det ene, Skomagere i det andet, Kaffesøbere i det tredie, Vaabensmede i det fjerde o. s. v., alle over korslagte Ben.

Endelig var jeg helt paa Toppen, ved en Havemur, hvis prægtige, blomstrende Agaver og kjæmpestore, taggede Figenkaktus vakte min Henrykkelse.

«Vous êtes Anglais?» lød det, lidt koldt, til mig fra en Franskmand, som pludselig stod ved min Side. Men da jeg svarede: «Mais non, Monsieur, Norvégien,» blev Herren med engang Elskværdigheden selv; ganske som jeg skulde havt Anbefaling til ham.

Han pegte paa Kaktus'en og forklarede:

«Des figues de Barbarie, Monsieur,» og dermed lagde han leende min Haand mod Taggerne — rene Stoppenaale.

«Men Aissouha'en spiser dem uden at saares — jeg tror, jeg kan hjælpe Dem til at faa se lidt mere end ellers under Deres korte Besøg. Kjender De Aissouah-Sekten?»

«Nei, Monsieur.»

«Det er egentlig en Sekt, som paa religi-

øse Fester føres til ekstatisk Henrykkelse ved Faste, langvarig Hoveddreining, monoton Tam-tam-musik o. s. v., og som da er istand til at gjøre de mest ulegemlige Kunster: ligge paa skarpe Sværd, slaa Spiger ind i Hovedet og trække dem ud, saa enhver kan faa kikke ind i Hullet o. s. v.

Men enkelte nedlader sig ogsaa til at gjøre et Kunststykke tilhverdags — for Penge.»

Mens han fortalte, kom vi gjennem en Spræk af en Gade til — et Slags Restaurant, maa jeg vel nærmest kalde det skidne Hul.

Et Snes nøgne, kaffebrune Ben og Arme stak ud af skidden-hvide Burnusser; ærværdige, skjæggede Ansigter stirrede frem for sig eller stak Næser og Næver lige op i hverandre og gestikulerede vildt, mens en monoton Fløite surrede indenfor saa uhyggeligt som en stor Myg.

Den skindmagre Aissouah var strax villig; vrikkede paa Hovedet for at komme i Ekstase — og fór saa, efter en 10 Minutters Opstiving, frem med en Mund, som bare gabede efter Prøve, og Tænder, som slog sammen haardt som Hakkeknive.

Det saa ud, som han vilde bide Benene af en Araberdreng; men en Patriark tog ham rask og dreiede ham om, saa hans Øine mødte et stort Blad af mine figues de Barbarie.

Snese af Stoppenaale stod ud fra Siderne, Snese ret op paa Fladen, — men Aissouah'en knaskede alt som en afsindig eller mere som absolut følelsesløs.

Man kastede en to-tre Tommer lang, lysebrunlig Skorpion hen til ham. Han ertede den med Foden; den stak sin giftige Halebrod i Tæerne. Usaarlig tog han den op og lod den stikke sig i Læben, lod den hænge efter sin Tunge — og kastede den tilslut lyslevende i Munden, knaskede og svælgte den.

Saa slap han sig mat ned; Forestillingen var ude.

Jeg takkede min elskværdige Franskmand og tumlede nedover igjen ad en anden Gade.

Og Lykken førte mig til Frugttorvet, som var lige rigt paa Sydens Frugter som paa Sydens Folkeliv.

Begge Dele har jeg en Svaghed for. Og kunde jeg end ikke som Aissouah'en knase

figues de Barbarie's Blade, saa havde jeg dog forfærdelig Lyst paa almindelige ferske Figen.

Aldrig havde jeg spist dem heller. Aldrig havde jeg, hverken i Frankrige eller Italien, truffet at være der paa Figentiden.

Inden jeg vidste Ord af det, stod jeg i en livlig Handel. Først et Pund svære, mørkegrønne. Men nu saa jeg ogsaa violette og maatte have et Pund af dem med. Ligesaa et Pund svære, deilige Aprikoser — og et Pund ferske, hamsede Mandler. Og saa et Par Kjæmpekongler, store som en liden Kokosnød, som jeg bare skulde stege lidt, sa Kabyleren, saa aabnede Skjællene sig, og jeg fandt to gode Nødder under hvert Skjæl; en ren Familieglæde altsaa, naar jeg engang kom levende hjem med det.

Ja — men saa skulde det bæres, alt dette her, til jeg kom ombord. Et halvt Snes indfødte Unger kom med Sivkurver og tilbød Hjælp, men jeg syntes ikke, jeg kunde gaa med en saadan bag mig halve Dagen.

Det værste var, at de afrikanske Schakrere endnu ikke har tilegnet sig Papirposen, men trøstig lægger et Pund af hvadsomhelst i et

Ark Papir og bare bøier Snipperne sammen som et andet Tørklæde.

Fem slige Papirtørklæder fik jeg da i Fingrene, og endda var jeg sangvinsk nok til at gaa smilende ud i Livet.

Nu — de første Sekunder føles fem Pundeposer ikke saa tunge, selv om man bærer alle i en Haand og Stokken i den anden.

Og saa — hvor det skulde blive herligt at komme ombord og svælge i ferske Figen — grønne og violette!

Og saa komme hjem — og kunne fortælle alle de gabende Øine, om hvor fortrinlige *ferske* Figener var, istedenfor som før altid at maatte gjøre, som man ikke hørte det, naar Talen blev om ferske Figen. Det blev et Nummer ligesaa godt som at tale om «under de skyggefulde Plataner» og andet deslige, som imponerer de hjemfødte allerkjærest.

Imidlertig kikkede jeg nysgjerrig indom et og andet maurisk Portal- og Gaardsinteriør, var indom den romantiske El Kebir-Moske, en anden til Kathedral forandret Moske o. s. v., byttede derunder febrilsk mine tyngre og tyngre Papirtutter — fra høire til venstre og

omvendt — og kom tilslut kjed af dette Drags til Place du Gouvernement, da jeg pludselig til min Skræk opdagede, at to af Papirerne var gjennemvaade under (netop af de bløde, velmodne Figen) og hvert Øieblik kunde briste.

I et Secund stod Skandalen for mig; Buegangene vrimlede af Sydens aabne Naturbørn og Europas raffinerede Fif, som allerede var kommet ned fra Mustapha superieur til sin Morgenpromenade.

«Les figues de Barbarie» skjød det gjennem mig, og jeg paa Hodet ind i Kaféen paa Hjørnet og fik placeret mine Pakkenelliker paa et Bord.

«Garçon!»

«Noget at drikke?»

Nei! Jeg havde smagt nok paa l'Amer Picon, før jeg drog opover.

«Lidt at spise! Noget stegt! Bare en liden Ret og hvadsomhelst, naar De bare vil være saa snil at lægge disse elendige figues de Barbarie (jeg maatte i Ærgrelsen faa denne min Witz ud) i tre Lag gamle Aviser og knytte et Baand om. Vil De det?»

Et lidet Øieblik efter kom han med en liden stegt Ret og spurgte: «Lidt Frugt efterpaa?»

«Gjerne det,» svarede jeg «gjerne det; vær bare saa inderlig snil at binde forsvarlig om de forbistrede figues de Barbarie.

Han lo og forstod min Angst, gestikulerede og udmalede Skandalen; og jeg bare tænkte paa disse figues de Barbarie, saa jeg aldrig sandsede paa den lille Pilleret, jeg gnavede i mig; jeg havde bare en flygtig Fornemmelse af Lærkeben eller noget andet umyndigt Kræ.

Opvarteren kom med Frugt; hvoriblandt naturligvis Overflod af Figen, baade grønne og blaa, unegtelig en meget letvindtere Maade at faa smage dem paa end den af mig patenterede.

«Hvad var det, De gav mig?» spurgte jeg og pegte paa min skidne Tallerken.

«Des cuisses de grenouille, Monsiur.»

«De grenouille» gjentog jeg og rodede i min franske Kjøkkenhukommelse; nei!

Da trækker mig Garçon'en Albuerne lidt under Brystet, spriker med Fingrene og gjør et lidet Hop, saa jeg med engang ser de

Frosk lyslevende for mig, som jeg havde spist.

«Des grenouilles?» spørger jeg forskrækket.

«Mais oui, Monsieur, des grenouilles.»

Jeg kunde ikke lade være at spytte af Foragt og knurrede for mig selv, idet han leende gik bort: Det har jeg atter disse forbistrede figues de Barbarie at takke for.

Men nu kastede jeg mig over dem. Desværre bare for atter at skuffes. Kanske Froske-Smagen eller -Afsmagen endnu sad mig i Halsen. Saameget er ialfald vist, at jeg fandt de ferske Figen saa emne og vamle, at hele mit Sværmeri for denne nouveauté brast som, ja som et vaadt arabisk Torve-Papir.

I det samme kom Opvarteren med en svær, klodset Avispakke i Hysing.

Ærg og flau tog jeg den under Armen og gik. Og denne Følelse voxede sørgelig fort ude paa Promenaden. Det saa jo ud, som jeg skulde til Pantelaaneren med en gammel Dres. Jeg syntes, alle saa paa mig.

Nei, nu vilde jeg sandelig ikke hale længer paa disse i Cours saa sørgeligt dalede

figues de Barbarie; andet end Byrde og Skam fik jeg ikke af dem.

Ved Boulevarden er der en yndig Park af svære Palmer, endnu større Ficus og læggetykke Bambusrør; der tog jeg en Stol og stirrede paa Middelhavet; og da jeg endelig troede ingen lagde Mærke til mig, lagde jeg hastig Pakken efter mig og stak afsted bort over Boulevarden.

Men Tak skal du ha'; øieblikkelig kom to muhamedanske Rollinger farende efter mig; nu var de ærlige, de uærlige Slyngler, som stjal min fineste Tobak, da jeg roede ombord.

Jeg blev saa harm, at jeg trev Pakken og ingen Drikkepenge gav dem.

Da gav de sig til at raabe:

«Sale Anglais, sale Anglais» (skidne Englænder), et Udraab, som i disse Fashoda-Affærens Maaneder laa i Luften hele Dagen.

Et Par andre, aabenbart franske Skolegutter kom til og istemte: Sale Anglais!

Jeg knurrede mit Omkvæd: figues de Bar-r-r-ba-rrr-ie med et vist Eftertryk paa sidste Ord, indbildte mig, jeg følte Figensaften under det nye Papir ogsaa, og smat ind i første Sidegade mod Bab-a-Zoun.

Der var heldigvis et Portrum, hvor jeg intet hverken tilsløret eller utilsløret Ansigt kunde øine. Jeg kastede Pakken i Krogen, saa Papiret brast, og ilede ud.

Og jeg har siden havt det faste Forsæt ikke at røre mer ved ferske Figen end ved les figues de Barbarie — ikke med en Finger.

VI

PAA HUNDEVAGTEN

Livet tilsjøs er baade regelmæssigt og uregelmæssigt; man faar lære baade at sove og at vaagne til de mest uvante Tider.

Paa den Vis vaagnede jeg, uden Purring, uvist af hvad, kanske af en Giring i Rorkjettingen, en Morgen i Kanalen Kl. $2^1/_2$.

Jeg fandt slet ikke Afbrydelsen ærgerlig; ruslede hen til Skylightet for — i den skarpe Konkurrence med min Kollega paa Livets skjæve Dampskib — at kikke ud, om der skulde være noget mærkeligt Syn at opsnappe, som kunde give mig et Forsprang for min sovende Broder.

Men nei — den engelske Kyst var ikke forandret fra sidst; og Dampere og Seilere af alle Størrelser havde vi begge saalænge omkaps tilegnet os, at intet af det forbiseilende, om det saa var en «flying squa-

dron», kunde hjælpe mig et Hanefjed foran ham.

Men Luften var jo klar. En Solopgang! Det var jo noget for sig selv; og noget for mig selv.

En Solopgang i Kanalen! Det vilde lyde ligesaa romantisk som en Middagslur under Platanerne i Orienten.

Jeg op; og paa fordægtig Taa forbi min efterliggende Broder.

Det var godt, jeg havde taget Frakken paa; for det var en ordentlig Overgang at komme fra min gode Køie op i den klare, skarpe Luft. En Modvindsbris af Østenvind skar lige ind til Kroppen.

Men lidt maatte man jo føle, skulde Hundevagten fortjene sit Navn.

Hundevagten, som i de mørke, kolde og stormende Maaneder har stjaalet Livsvarmen og Livsmodet fra saamangen saarøiet og sjangletræt Sjømand.

Aldrig har han følt sig mer ensom og liden end da.

Derfor smilede Styrmanden, strax han saa mig, fortroligere end paa hele Turen. Han grøssede lidt, tyndklædt, som han gik og

vaggede og boutede — og drog mig med ind under Vindseilet.

Og jamen begyndte han ikke med blød Stemme at takke mig, endda det var midtsommers. Dette var sandelig første Gangen, nogen havde holdt ham med Hygge og Selskab paa Hundevagten.

Jeg var ganske skamfuld.

Saa spørger jeg om Solen, hvad Tid den kommer op.

Han sætter Næsen i Seildugen og plirer med Øinene over Kanten: Jo, nu skulde vi ganske snart faa hende.

Om Bagbord har vi Dover tvers, og South Forelands høie, hvide Kalkklippe, som Wergeland besang, lidt forenom tvers.

Og om Styrbord skinner den franske, hvide Kridt-Konkurrent: Griz-nez. Styrmanden kalder den Grisnæs paa norsk; for de har sine norske Navne overalt nedover, som Vikingerne havde det. Nordfor Kanalen er det «Hovdene» og saa Grisnæs og saa Høisand (Ouishant) og saa Sødahaalaa (bisk. Bugt o. s. v.

Vi kan tælle de graa Huse inde i Dover, baade nede i Byen og i the upper town,

som breder sig aristokratisk ovenpaa Brinken.

Packetbaadene ligger for Anker paa Bugten; paa denne Tid af Døgnet er der roligt selv paa disse urolige Hurtigløbere.

Ligesaa dødt er der om Badestederne paa Sandstranden under Foreland.

Bare herude paa Kanalen flyder Livet jævnt, Nat og Dag.

Firmastere for alle Klude passerer os i fin Fordevind. Og der kommer den amsterdamske Javabaad: Burgemeester den Tex; saa en japanesisk Steamer paa ti Tusen Tons — og lige efter en liden «uskyldige Gallias» fra Haugesund, hvis Rormand gjæsper og klør sig under Sydvesten, mens han staver paa vort Navn.

Ellers vrimler det af Lodskuttere, med Signalflag i lange Rækker, saa det lyser op næsten som de kulørte Lygter paa en Gondolfart.

Og desuden drabelige Navne i Seilet, som ligesaa tydelig angiver, for hvilke Land, og Byer de har Lodser.

«Texel» og «Ymuiden» paa den hollandske; «Calais» paa den franske; «Anvers»

paa den belgiske og «London» etc. paa de engelske.

«Ja naa faar Di se efter, for naa kommer hu paa Timen,» siger Styrmanden.

Ja det var jo Solen ja. Det var ikke værdt at glemme denne pièce de resistance.

Og Styrmanden anede Øieblikket han. Øvelse gjør Mester.

Selv saa jeg ikke stor Forandring i det Kvarterstid, jeg stod der; men neppe havde Styrmanden varslet, saa skjød Lysglansen udover Sund og Strænder, som fra en aaben Dør, hvis Lyskilde man ikke ser.

Jeg snur mig rundt; alt staar som en Mørkevæg bag mig. Frem igjen — og der rinder hun blyg for vore Blikke. Som en Brud rødmer hun bag et let Gaze-Slør; men efter et Par Minutter blir hun mere freidig, kaster Sløret, hæver aabent Hovedet og styrer bevidst og seierrig frem.

Ha — nu er det jo selve Guido Reni's Aurora! Fyrige gule Cirrus-Skyer danner Forspandet; og smaa, lette, røde flagrer om som Amoriner.

Hun smiler yndigt til mig, som er kommen op for at hylde hende ved Indtoget.

Og hun ser — mere med medlidende end krænket Stolthed — udover Frankrige og England, som ligger der og sover.

Atter smiler hun til mig fattige Per Eriksen. Hvad maa ikke selve Sol-Dronningen nøies med paa Hundevagten? Og jeg føler mig, som jeg var kommen i Kridthuset hos en Fyrstinde eller (bedre) Gudinde.

Jeg bukker og takker for Audientsen; det er Tid at komme bort, for nu surner hun saa dygtigt til, at selv Skyernes Linjer stivner. Hendes Naade er lunefuld. — Jeg kryber hen under Vindseilet; der venter Styrmanden mig og med ham den samme bløde fortrolige Stemning, som danner saa stærk en Modsætning til den sure Nattevind og de haarde Linjer, den gir Sceneriet.

Det er nok ikke bare Besøget paa Hundevagten, som gjør det saa mildt i Luften bag den Seildugsbeten. Det er nok lige saa meget Bevidstheden om, at vi nu styrer opgjennem «Hovdene» mod Holland; og at det dermed snart er forbi med vor fælles Livsseilads.

Sjømænd er Stemningsmennesker, hvis Hjerte og Øine lige saa aabent som Barns

speiler Sandheden af det gamle Ord: Scheiden thut weh.

Saa koldt det er, maa jeg for Kammeratskabs Skyld staa endnu en halv Times Tid hos ham, mens han med lav og lun Røst fortæller Havets Eventyr.

Og vi flyver langt i den halve Timen.

Men — det er hutrende koldt; jeg maa krybe ned i Køien igjen.

Styrmanden takker atter saa inderligt for Selskabet, at jeg synes det er Skam at gaa fra ham.

Men han trøster mig med, at om et Kvarter slaar Vagten otte Glas — og da skal han jumpe ned og sove lige saa sødt som mig.

VII

MARINEBILLEDE

Det var en stille, kjølig Graaveirsdag ved Hollands Kyst.

Let, fin, graa Luft; mættet med Lys af den Sol, som gjemtes bag Sløret.

Lyst, graat, vuggende Vand i Kanalerne, langs det saftiggrønne Græs og de blinkende Sivsabler; og sølvgraa, bløde Dønninger langs den brede, gule Havstrand og de lysende Sanddyner.

Med andre Ord: en Morgenstemning midt paa Dagen, saaledes som Hollands Kyst saa ofte byder den, og som Mesdags Billeder saa mesterligt har tolket dem; saa tusen Øine, der før paa en saadan Dag bare saa grumset Vand og nøgne Sandhauger, nu kan se og fryde sig i Skjønheden.

Vi dampede ret tilsjøs for at gaa klar Texel til Natten.

Kysten svandt — og Hav og Himmel smeltede blødt sammen i Horizonten.

Jeg begyndte at vende mine Øine mod mine Medreisende og saa strax, at de ikke var Nordmænd de to, som med mig drog mod gamle Norge.

At den ældste var Hollænder, anede jeg strax af hans fede, blanke Ansigt og hans trinde Figur. For man maa tilgive mig, om jeg ved alt rundt kommer til at tænke paa Holland.

Sind og Skind runder sig jo lige veltilfreds i Holland. Eller er der ikke en ydre og indre Kongruents hos et fedt og et jovialt Menneske? Hviler ikke det tilfredse Sind og den runde Form begge to lige trygt, hvad Side saa snyr op.

Saaledes runder og vugger Sindet sig veltilfreds i Holland, og saaledes runder de robuste Legemer sig om bemeldte Sind.

De runder sig de rembrandtske Mænd — de runder sig Jan Steens Kvinder, det runder sig Paul Potters Kvæg, de runder sig Hobbema's Koffer, de runder sig Edams Oste, alt runder sig fra Haarlems Løg under Jorden og lige op til Kirkespiret, som man

har givet Skikkelse af en omvendt Løg. Selv den lige Linje kan være rund i Holland; *lige-ud* kan Hollænderne undertiden ikke finde bedre Udtryk for end: «rond uit».

Min Anelse om, at Manden var Hollænder, bestyrkedes endmere, da han — kommen til Sæde — begyndte en mimisk Fortsættelse af sin Tankegang fra Land.

Den flamske Race driver overhovedet flittigt paa Mimikken, bare at den desværre langtfra er saa malerisk og skjøn som Sydlænderens.

Hermed vil jeg dog langtfra have benegtet, at der gives mange, mange Hollændere, hvis Ansigt er et værdigt Speilbillede af en ideel Aand. Ligesom jeg heller ikke vil have benegtet, at der er nok af skikkelige Nordmænd, som kan skjære grusomme Ansigter i sine ensomme Tanker — ogsaa paa Dampskibe.

Men jeg synes at have mærket, at hos Nordmænd er denne Grining mod Lyset Tegn paa, at Tanken ikke vil rigtig gaa — og derfor som oftest bare en Indledning til haandgribelig Bearbeidelse af det arme Hoved. Man forsøger at klø Tankerne ud af

Haaret, klore dem ud af Panden, melke dem ud af Underlæben eller suge dem ud af Skjægget.

Jeg tænker altsaa slet ikke paa i min Lystighed at slaa mig og mit til Ridder paa Hollænderen; jeg vil bare fremhæve Forskjellen, og den er, at Hollænderen lader sit Ansigt accompagnere, om ikke saa skjønt, saa desmere betegnende, naar Tankerne gaar som lystigst gjennem baade Moll- og Durtonearter; han giver ganske ubevidst groteske Illustrationer til sin toldfrit grasserende Tanke.

Jeg havde god Tid til at iagttage vor Hollænders Minespil, og uden at være Tankelæser af Fag let for at følge hans Tankegang, der han sad alene mod Styrehusvæggen.

Nu tænkte han aabenbart paa Penge, som havde maattet frem; thi han trak Gummimunden triumferende op mod Ørene og strøg paa sin hollandsk Tommelfinger og Pegefinger tællende mod hinanden.

Pludselig trak han Øienbrynene næsten halvveis op paa sin høie, hvide Pande og stak Truten halvanden Tomme frem; der

var aabenbart nogen, som med List vilde forstyrret hans Lykke.

Efter Mistanken lagde Foragten sig over Ansigtet; hvorpaa endelig den mest selvgode Triumf længe blev ved at nikke Hovedet op og ned, mens Øinene stod smilende spilte.

Tankethemaet syntes ude, og Ansigtet udførte kun nogle virtuosmæssige Postludier, hvorunder snart Overlæben heldigt forsøgte at naa Hagen, snart Underlæben endnu heldigere at opsluge sin Kontrapart og kysse Næsen.

Min anden Reisekammerat gik let og elastisk frem og tilbage paa bagbords Side. En slank, velbygget, vakker Mand, hvis brune Hud, sorte Haar og elegante Holdning strax forraadte Sydlænderen.

Dragten, baade Hat, Vaarfrakke og Benklæder, saa noget reiseslidte ud, men klædte ham alligevel fyrsteligt som alt gjør Sydlænderen. Og saa den uforlignelige air, hvormed han sendte sine funklende, brune Øine langs Horizonten, mens han kneb sin smukke Mund sammen under den lille, flotte Knebelsbart.

Mine Øine droges imidlertid over til Styr-

manden, som var bleven færdig med at skalke Luger og ellers gjøre sjøklart. Nu havde han faaet begge Hænder gemytligt i Lommen paa sin rødforede semskede Trøie, vippede op og ned i sine brune, hollandske Fløielstøfler og sang, mens han mysede indover efter Egmont Fyr:

Oh Yankee dudle, Yankee dudle, heifaldera!
Oh Yankee dudle, Yankee dudle, heifaldera!
En Sjømands største Glæde er
at ha sin Pige kjær.

«Naa er de' Moro naa aa væra paa Sjøen Di!»

«Javist,» sa' jeg, «men en kan naa se paa alle Furerne rundt Øinene Deres, Styrmand, at De har slidt meget ondt paa Sjøen ogsaa.»

«Vondt ja, det er nok mye te mærkelig, atte jeg enda har Auer, slig som atte jeg har glana Nat og Dag etter dettane graa Landet her. Aassaa Høstedag da! Da er det nok inte for Moroa vors, atte vi farer her tvers paa Hamborgbogta.»

«Nei, det kan jeg nok altid skjønne!»

«Jeg skal sige Dere, at jeg har faret i denna Traden i tyve Aar steady jeg. Og

før den Ti' fór jeg med Seilskute, og det var aassaa mest paa Holland.»

«De er godt kjendt her da.»

«Ja kjendt — du søde min! Jeg gjorde allerførste Reisa mi' paa Holland, jeg, med en Brig fra Drammen som hedte «Nul» — han smilte ved Erindringen — jeg var inte mye te Kar heller dengangen; jeg var bare Bøis, for jeg var netop blit 14 Aar gammel.

Ja det var forresten ei styg Reise. Det var vel den tred'e Da'en vel, som vi laa med svære Seil, saa kommer Vestavinden saa braasvær over os, atte Di aldrig skulde set sligt. Di kan vide, at da Guttane laa paa Bramraaen, var de næsten ikke god for aa faa revet; og det var inte daarlige Karar heller; for det skulde nok li'som være de bedste Sjøguttane i Drammen.

Skuta ga' sig, før vi fekk git op, saa vi trudde hu skulde kapseist, og Foremersseil fór ud af Lika og væk, akkurat som atte det hadde vært Papper.

Ja saa fór vi for Stumpane slik hele Natta da; og om Morra'n da 'n løide af, gjorde Skipperen op Bestikket efter 12 Mils Fart; men endda viste Loddinga, atte vi var av-

vensert 14 Mil meir — saa Di skjønner, atte de' blaaste.

Aassaa slik Hardhaus te Kaftein, da!

Om Ettermedda'n saa kommer'n sættandes igjen — beint fra Vest. Jeg skal si' at 'n blaaste. Og da var vi vel her omtrent, saa det var vondt aa klare Landet; vi skulde endda op til Rotterdam.

Bramseila var gi't op, men Guttane var udkjaste og kje', og ingen vilde eller turde gaa op og slaa dem fast. Da stampte gamle Bull i Dække' han og skreg: «Vil Di inte Gutterrr? Saa paa Land med engang! Tænker Di, at jeg er mer rrræd for Livet mit end dere da! Op med Rrroret!»

Og Briggen faldt af og lænste ind mod Landet, kan Di skjønne, saa det gjøv baketter os — men da kan Di tru, at Guttane kap'tes paa Bramraaen da — ha, ha, ha!

Aassaa alle de Spilloppane som atte 'n gjor'e med Toldbetjentera da. Du Verda, jeg glømmer inte dengangen vi skulde til Kresjanja med Køll.

Ja saa kom alle Tolderne halsendes over os ved Drøbak, da — og han, som li'som

skulde være Overbetjenteren da, var vel ny, med det han inte kjendte gamle Bull.

Saa roper'n i Baaten: «Hvor kommer Di fra?»

«Hull!» svarte Kafteinen, saa en kunde høre Ekkoet fra Land.

«Hvad Last?»

«Kul!»

«Kapteinens Navn?»

«Bull» skraalte Kafteinen og lo.

«Ikke noget Fjas med Øvrigheden,» raabte Toldbetjenten arrig. «Skibets Navn?»

«Nul!» raabte Kafteinen og lo, saa han ristede, mens Mandskabet lo hver fra sit Sted og Toldbetjenten reiste sig i Baaden rød af Sinne.

Jeg maatte saamænd ogsaa le.

Aassaa dengang vi kom til Svelvika med alle Hattene da. Vi havde endda vær't i Hâvre, og der er Floshattene saa billige, at Kafteinen hadde i Kommission at kjøpe til baade Slægt og Venner i Drammen, men Told skulde der inte betales, kan Di vel vite. Saa just som Gamlen ser Toldboden komme roende, løper han ind efter alle ni Silkehattene. En sætter han paa sig selv,

og de andre otte deler han ud til os alle, lige fra Styrmanden til mig, som var Bøis. Og der fór vi i Silkehatter, no'en paa Ræerne, no'en paa Bakken, no'en i Gryter og Kopper og Tømmermanden med Roret. Da Toldboden la' til Sia paa vors, raabte han endda til for at ærgre dem dygtig: «Af med Hattene, Gutter!» Og saa hilste vi, der vi var, saa fint som Franskmænder, mens Folk stod paa Brygga og lo sig syke. Ja, det var Spel. —

Men det var en svært alvorlig Mand aassaa, skjønner Di; han holdt Jebet hver Kvæld og læste om Søndagen for vors alle af — Harald Haarfagers Postil.»

Jeg holdt paa at sprude i Latter; det skulde betyde Hoffacker.

Jomfruen kom nu trippende og bad os tilbords, og alle blev blide undtagen Sydlænderen, som overlegent svarede: «Nei tak!» — Men just som jeg gik, opsnappede jeg, at Styrmanden, som kjendte sin Pappenheimer bedre end jeg, slentrede forbi ham og raabte paa engelsk: «Di maa spise Mand; det koster inte no'.» Og den, som hurtigt slog sig i Følge med Styrmanden for at skaffe med

ham og Maskinisterne fremme i Messen, det var nok min stolte Sydlænder.

Imidlertid var det her som overalt i Verden, at det er umuligt at gjøre alle Folk tillags. Var Sydlænderen i sit Hjerte taknemmelig for, at Rederiet paa vort Dampskib leverede passende Mad og Drikke gratis, saa blev, som vi siden skal se, vor Hollænder sørgelig skuffet derved.

Han sad allerede indkilet mellem Bord og Bænk, da jeg kom ned og hilste ham saa overlegent, som jeg for Leiligheden formaaede, idet jeg nonchalant tog Plads ved hans Side.

For dem, som ikke kjender mig, og som heraf kunde fristes til at opgjøre sig en vel uheldig Forestilling om min Karakter, vil jeg tilføie, at min Opførsel var dikteret af Selvopholdelsesdriften. Thi saadan maatte vor Hollænder tages, og enkelte andre Hollændere med ham.

Er man saa beskeden og høflig ligeoverfor dem, som man i Norge er vant til, hundser de en, under Forudsætning af, at den, som er saa ydmyg, maa tilhøre en lavere Klasse, eller ialfald ikke eie mange Penge. Men er

man selv nonchalant indtil Uforskammethed, bukker og skraber de, forvissede om, at den, som tør optræde saa, er en adelig Junker eller «schatrijk Mynheer», af hvilke to Kaster de lader sig sparke — forudsat, at der betales derfor, og med Pengene er disse flamske Halvguder altid yderst flotte.

En Mand, som ikke har Penge, modtager ikke meget af, hvad man kalder Høflighed, i Holland, og selv om han har en halv Million, resikerer han daglig Uhøflighed (efter vor Formening) af den, som eier en hel, men han bærer den saa selvfølgelig taalmodig som vi Storm eller Tordenveir. En Konsul siger et knusende «Du» til en Mægler, Mægleren igjen til Butikkjøbmanden, og denne tager Revanche ved simpelthen at dutte alle Kommiser, vel at merke, ikke blot sine egne.

Skulde altsaa nogen af mine Læsere komme til Holland og f. Ex. gaa ind i en Boghandlerbutik for at kjøbe noget, turde han have lært af denne Afstikker, at han ikke maa tage Hatten af og bukke, ellers sætter Principalen sin Hat paa, kneiser istedetfor at bukke og giver Mine af at sælge Bogen af

Naade, naar det langt om længe passer ham at gide.

Saa er det virkelig gaaet mig mangen Gang, før jeg lærte Tonen — og skal man endelig være nødt til en af Delene, saa er det bedre at hundse et Øieblik end at hundses længe.

Endnu kun det, at en hollandsk Embedsmand engang lo himmelhøit, da jeg fortalte, at vi hjemme, naar vi gaar ind i en Butik, tager Hatten af, selv om ikke Principalen staar der; han paastod, at man i en hvilkensomhelst Butik i Leyden vilde holde den Indtrædende for en halv-fin Tigger, og behandle ham derefter — og han havde virkelig Ret.

Min Nonchalanse havde den tilsigtede Virkning: øieblikkelig fór min tykke Hollænder op, bukkede saa dybt, han kunde, og undskyldte, at han allerede sad etc.

Jeg nedlod mig ikke til at svare ham noget videre paa et saa tidligt Stadium af vort Bekjendtskab, talte væsentlig med Kapteinen, og gav kun imellem smaa, tilbageholdne Svar tilhøire.

Vi fik da Mad og et Glas Øl til, om no-

gen ønskede det. Men Hollænderen havde sit eget Drikkemaal, han, og kommanderede Opvartningspigen saa foragtelig, han kunde, efter en halv Øl og en Genever, til en Begyndelse. Kapteinen forklarede da, at der ingen Restauration var ombord, gav ham sin beskikkede Del af den fælles Flaske og sagde venligt, at han gjerne vilde skjænke ham et Glas Genever, hvis han havde Lyst derpaa.

Men nu var Ulykken den, at vor Hollænder havde ikke bare Lyst paa ét Glas, men paa flere. Og ikke før var vi komne ud paa Dækket med vor Cigar, og Kapteinen forsvundet for at «lure'n af» en Timestid, før Hollænderen med Fortvivlelsens Ligefremhed kom hen til mig og beklagede sig over selv intet at have medtaget af Drikkevarer; sligt havde han aldrig anet. Han kom til at forsmægte, mildest talt.

Jeg blev ogsaa saa ligefrem, at jeg først lo hjerteligt og siden spøgte trøstende med ham.

Men han var og blev vemodig, til han om en Stund forsvandt i sin Lugar.

Styrmanden, som havde Vagten, vaggede

op og ned i korte Bouter foran Styrehuset og nynnede paa en Sang, som var lige indholdsbegrænset og sprogblandet som Sjømandsviser flest.

Flicka, hvorfor gråter du
m — gråter du
m — gråter du?
Jeg aa jeg
m — jeg aa jeg
m — elsker dig endnu.

Jeg drev op til ham og bød ham en Cigar. Hvad han nu mente om Veiret?

Aa, det maatte bli uroligt, hvordan saa Glasset stod, «for Di kan vite, at det staar slige fæle Aspekter i Almenakken, at en skulde sjelden set sligt. Fire Jupiterar paa to Da'er!»

Virkeligt! udbrød jeg, men kunde vist ikke ganske skjule Smilet, thi han vedblev forklarende:

«Ja — vi regner det mye, naar som atte vi har to-tre Jupiterar i en hel Maaned, skal Di vite, saa kan Di sjæl begripe, at naar der staar to paa imorgen og to paa iovermorgen, saa maa det vel betyde noget vel.»

Jeg satte et forfærdet Ansigt op.

«Der kan Di forresten se en Bank om Bagbord, som viser, atte det stemmer.»

Sydlænderen var kommen op paa Bakken, hvor han skred frem og tilbage i ensom Værdighed.

«Ja den derre der,» sa' Styrmanden, «det er nok en snodig Fyr; han var nok inte med vors han, hvissom atte inte Polletiet havde betalt for'n.»

«Han paa Bakken?» spurgte jeg.

«Ja vel ja. Det er en Spanjor! Han er fra Sydamerika, sier'n. Fammelien ha's er rik og, sier'n, saa det er helst mye te mærkeligt, at en bra Mands Barn vil reise slik rundt mellem Raadstuerne.»

«Har han slet ingen Penge da?»

«Inte det, jeg forstaar. Ingen verdelig Ting har han med heller, andet end det som 'n gaar og staar i, og hvor mye det er, skal jeg fortælle Dere imorra.»

Han kastede Øiet mod Vest.

«Se naa bare, hvor fort han kommer ind paa vors, Banken da.»

Vi saa snart de sorte Skyer dotte sig alvorstruende mod os, og tænkte vel begge, skjønt vi talte om dit og dat, stundom med

en vis sky Frygt paa de «fire Jupiterar», som stod aftegnede i Styrmandens Almanak.

Jeg fik imidlertid bare Grund til at tænke med Taknemmelighed paa dem, thi sandsynligvis — ialfald mente Styrmanden det — var det dem, som bragte mig det Luftsyn, som jeg paa hin Aften saa for første Gang, og hvis mægtige Pragt jeg aldrig glemmer.

En kulsort Tunge begyndte at pege nedad fra nærmeste Sky. Længere og længere. Da den var kommen omtrent midtveis mellem Himmel og Hav, begyndte Sjøen ret nedenunder at bruse og koge, saa vi hørte Larmen ombord; det kunde vel være en halv Fjerdingvei borte. Ikke længe efter begyndte en Vandsøile at tvinde sig opad fra den kogende Sjø — opad — opad —, til den smeltede sammen med Skytungen ovenfra.

Det var en Skypumpe.

Som en gigantisk vreden Pillar stod den nu opreist. Havet var dens Postament, og Himmelen hvilede paa dens Skykapitæl.

Vi kunde tydelig se, hvorledes Vandet i dens Indre pumpedes op fra Havet til Skyerne — det bølgede opad i Sølvglans, som en omvendt Kaskade.

Hvormange Tusen Tønder Vand Naturen ved denne sin mægtige Dynamo pumpede op i et Kvarterstid, ved jeg ikke. Styrmanden nævnte et voldsomt Tal, men jeg husker det ikke.

Han havde nu været med, engang Skypumpen var kommen lige mod Skuta, han, nede i den hede Zone etsteds; men da havde man sprængt den med et Skud af Skibskanonen.

Saa romantisk endte det ikke nu. Den gik agten om os og faldt sammen af sig selv.

«Naa kan Di se, atte de fire Jupiterane betød noget lel,» sa' Styrmanden. «De Tegna er saa sikre som to Halstik og et Forstik.»

Dermed gav han sig til atter at braaboute op og ned efter en ny Visestump.

«Han holder til paa Bakken, Spanjoren vors, han skjønner naa vel det, at 'n gjerne kan gaa ned paa Dækket. Men jeg sa til'n, at 'n fekk holde sig paa Dæksplads — efter den Betalinga', som var gi't for'n; nær som om Natta da, for da kan 'n ligge i Skafferummet vors.»

Jeg kunde ikke længer modstaa min Lyst til at gaa frem og hilse paa vor ædle Gjæst; og jeg lagde Mærke til, at han nu, som jeg nærmede mig, ligesom hvergang jeg vendte mine Øine mod ham, lod til at speide høist interesseret udover Sjøen.

«Er Herren Spanjol,» begyndte jeg meget høfligt paa Tysk.

«Nei fra Chile,» svarede han med en elegant Gjenhilsen.

«Kanske De heller taler Fransk eller Engelsk, saa kan jeg til Nød — — —»

«Fransk, Engelsk, Tysk, Spansk, Italiensk, hm — Russisk eller Græsk — han sagde det ikke for at prale, naturligvis; men det var ham lige let hvad.

Jeg bukkede mig beundrende og udtalte, at det maatte være tilfredsstillende saaledes at være Herre over alle Sprog.

«Aa ja — men det er nu egentlig bare Boglærdommen det, ser De — og den er bare den halve Lærdom, ser De.»

«Ja vist, ja vist,» sa' jeg.

«Det er det, som *jeg* har faaet Øinene op for, men ikke min Bror. Hjemme i Valparaiso har jeg i flere Aar været min Brors

Kompagnon, ser De. En meget indbringende Forretning — meget rig paa Moneter, min Bror. Men hvad hjalp det mig at kjende Bøgerne og ikke Menneskene? Hvad hjalp det mig, min Herre?»

«Nei vist, nei vist,» sa' jeg.

«Derfor reiste jeg fra ham. Jeg maatte! Ud! Verden rundt,» og hans Arm fór malende langs Horizonten.

«Alle Verdens vigtigste Hovedstæder maatte jeg besøge. Nu har jeg været i London, Paris, Madrid, Lissabon, Berlin, Wien, Rom og Athen, Bruxelles og Haag — her kan De se alle Konsulaternes Paategning paa mit Pas, min Herre; for Pas er det jo sikrest at have med.»

Jeg var naturligvis ikke saa indiskret at læse det øverste af Passet, han nu udfoldede, men tillod mig kun beundrende at bekige det chileanske Konsulatsegl fra alle Europas Hovedstæder. Fyren havde da virkelig været alle de Steder, han fortalte.

«Det maa være yderst interessant,» sa' jeg.

«Naturligvis! Nu har jeg i Europa blot Kristiania, Kjøbenhavn, Stockholm og Petersburg tilbage. Og naar jeg saa kommer hjem,

min Herre, da kjender jeg baade Menneskene og Bøgerne, og da» — han reiste sig overlegen og endte med Pathos: *«Da kan jeg lege med de andre Mennesker som med Tinsoldater.»*

«Naturligvis,» lagde jeg ærbødig til.

Men det begyndte at blæse en kjølig Kvældsbris paa Bakken, saa jeg spurgte, om han ikke vilde følge bag, i Læ af Styrehuset, saa vi kunde fortsætte vor for mig saa interessante Samtale.

Han svarede med et forbindtligt Buk, at han altid helst færdedes «blandt Folket»; det maatte man, skulde man have det alsidige Udbytte af sin Reise.

Om han med Folket mente Skypumpen eller Bølgerne, som vi ligegodt saa agterud, det ved jeg ikke. Men af Folk var der, til Lanternerne blev tændt — og det er om Sommeren sent i Nordsjøen — ikke saa meget som en Udkiksmand paa Bakken.

Ved Aftensbordet var Hollænderen saa yderst pratsom og lykkelig, at han blev mig en Gaade. Men efter Bordet fik jeg Løsningen, da Kapteinen fortalte, at han havde

ordineret sin Prøvekasse op fra Rummet og ind i sin Lugar.

Han reiste i Genever og drak altsaa i Nøden af sine Prøveflasker.

Om Natten fik vi Nordostkulingen ret i Stævnen, men om Morgenen løiede han af til jævn Bris med en noget sinkende Næsesjø.

Hollænderen krøb ind i sit Plaid agterud og var krybende høflig.

Sydlænderen stod atter paa Bakken og studerede Næsesjøerne, stram som en Gallionsfigur.

Styrmanden malte, og Tømmermanden satte nye Toller i Forhalingsprammen, som var surret over Storlugen; og en Gut sad lidt længer fremme og bankede Rusten af gammelt Jern med en Merlespiger.

Jeg tog Veien til Styrmanden, som var mest midtskibs.

«Godmorgen!»

«Mor'n, mor'n!»

«Vi kunde vel dorje her, Styrmand, nu det ikke gaar fortere.»

«Ja, jeg har da hørt, dem har sagt, dem har set, dem har faat Fisk her,» svarte Styr-

manden munter, mens Tømmermanden og jeg lo over, hvor «moresam» han var.

«Se, Di kan faa han Chileaneren ner fra Bakken, saa gjør Di ei god Gjerning, for han er 'nte mye varmt klædt.»

«Han har jo Vaarfrakke paa jo.»

«Very well, men han er inte bryd hverken med Jakke heller Vest, og inte har 'n Strømper i Skoa heller.»

«Uta blank og inna krank,» la' Tømmermanden til.

«Vil De røge en Cigar, Styrmand?»

«Helles Tak! men jeg har netop ta't mig en diger Bus,» svarte han og gniede Malerkosten godt ind under Æsingen.

Idetsamme vraltede Hollænderen forbi os, styrede lige paa Bakken og op Trappen.

«Ja den der faar vi nok slaa en Tørn om, ellers gaar'n overbord for vors der forud,» mente Styrmanden.

Jeg anede, hvad han vilde, og drog mig saa langt forud, at jeg kunde høre.

«Hvad er De forslags Fyr,» spurgte Hollænderen og kikkede rundt paa ham.

Sydlænderen reiste sig og spurgte nedladende igjen: «Hvad er De forslags Fyr?»

Jo han kunde da overlegent fortælle, at han var Associé i Geneverhuset «*van Water & Co.*» i Schiedam.

Men Chileaneren præsenterede sig endmere overlegent som Associé i Bankierfirmaet *Juan Maduro y Compagnia* i Valparaiso.

«Hvorfor i al Verden gaar De ikke paa en anstændig Plads da?»

«Pladsen var anstændig, indtil De kom her.»

Hollænderen maabede og blev ved at bekikke ham fra alle Sider, mens den brunes Øine skjød skarpere og skarpere Lyn.

Men Hollænderen var dum nok til at tro, at han ikke havde spurgt tydeligt nok, og gjentage: «Hvorfor gaar De ikke paa 1ste Plads da, Manden min?»

«Fordi der er slet Selskab,» brølede Chileaneren og lagde yderst foragteligt og eftertrykkeligt til: «*Manden min!*»

Nu trak Hollænderen sig betuttet ned af Trappen; men der blev han staaende og maabe lidt paa den Fremmede, omtrent som man glor paa en Tiger i et Menageri.

Da han passerede mig, sa' han: «Han er komplet uopdragen, den Fyren»; og krøb

saa ind i sin Lugar for at overveie, om der ikke endnu var nogle overflødige Geneverprøver.

Da jeg en Stund efter hilste beskedent op til Spanjolen, kom han strax ned og paastod, at deroppe var for koldt for mig. Det var ham overmaade kjært at tale med et dannet Menneske som mig.

Jeg bukkede forbindtlig og forsikrede det samme.

«Men den Hollænder er jo en ren Tølper,» sa' han.

Han førte saa Talen ind paa det spanske Sprogs Skjønhed og beklagede, at jeg ikke kjendte det — og jeg dumpede naturligvis frem med den eneste Sætning, jeg huskede fra en aandfuld Bog, som heder «100 Timer i Spansk» — en Sætning, som jeg i et Snes Aar forgjæves havde speidet efter Leilighed til at anbringe.

Skulde nogen ville laane den, til en Leilighed endelig tilbydes dem, saa heder den: Tiëne Usted un cuchillo, det er: har De en Kniv? og Svaret lyder: Si Signor, yo tengo, det er: Ja Herre, jeg har.

I den spansk-portugisiske Literatur derimod

var jeg bedre hjemme; jeg tillod mig endog at tale om Calderons «la vida es sueño», skjønt jeg bare havde læst den i Oversættelse. Men Titelen havde jeg saa ofte hørt af en kjær og begavet Ungdomsven, der boltrede sig i de fleste Sprogs Poesi, at jeg troede at komme Korrektheden ialfald nogenlunde nær.

Dog — jeg kunde langtfra hamle op med den mystiske Reisende, der uafladelig citerede Steder af Calderon, Camoëns etc., og det med en virkningsfuld Pathos, der gjorde mig endmer underlegen. Han var i Sandhed en dannet Eventyrer.

Vi blev gaaende der sammen næsten hele Formiddagen, mens Hollænderen trippede ud og ind af sin Lugar.

Senere kom Hollænderen hen til mig og udtalte sin Forundring over, at jeg kunde give mig saa meget af med Chileaneren; han blev jo rasende, strax man kom nær ham.

Jeg mente, at Manden var baade venlig og interessant, bare han blev høfligt behandlet.

Ja — men han havde jo hverken Penge

eller Klæder paa sig; og slige Folk kunde da ikke gjøre Krav paa synderlig Høflighed.

Nei, nei — hver sin Lyst!

Om Natten passerede vi Hanstholmens Fyr, og næste Morgen, da vi kom paa Dæk, var vi langt opi Skagerak.

Havet var ligesaa blankt som Himmelen. Dækket blev spylet, og Styrmanden klaprede rundt i sine Træsko og dirigerte; synge maatte han altimellem, og nu gik det paa:

«Mind's i Lunden den første Mai,
jeg gik mig ud at spadsera;
jeg mødte mange baade store og smaa,
men ingen, som mit Hjerta saarad»

og saa dansede han Valsetrallen efterpaa, endda Dækket var vaadt og han gik i Træsko.

Der såg jag dig du, min lilla Vän,
det skjønne Baand blev knyttet,
det knyttes længe og det knyttes tro,
og evig skal det Baandet hålda
— tralleralla, o. s. v.

«Nu skal vi strax faa Landet,» raabte han til mig.

«Masjonisten» stod allerede i Læ og dividerte paa, «om atte det ikke alt var Land,

som han saa — eller om det ikke var andet heller Smørland, vi kalder».

Signor Maduro stod naturligvis paa Bakken og speidede høitideligt.

Hos ham var det ikke Fædrelandskjærligheden, som søgte det kjendte, kjære Lands første Fortoning, men Eventyrerens, ja kanske Opdagerens Lidenskab.

Hvorledes skulde han ellers strax have ført Talen hen paa Kristoffer Kolumbus, om hvem han talte sig varm, ja næsten mig med. Det var, som vi drog mod et nyt Vestindien.

Begge kjendte vi hans Historie; begge havde vi seet hans stolte Billedstøtte i Genua; men min Dannelses Mangelfuldhed aabenbarede sig kun altfor snart, da jeg til hans Spørgsmaal om, hvilken By jeg nu holdt for Kolumbi rette Fødested, maatte svare, at jeg ikke engang vidste, der var Strid herom.

Jeg uskyldige! Havde han endda spurgt mig om Homers Fødested.

Men Signoren havde endog besøgt de omstridte Steder og fældet en afgjørende Dom til Fordel for — ja nu har jeg sandelig glemt Stedets Navn.

Og saa dukkede det kjære Fædreland

høiere og høiere op, med Landkjending af Tromlingerne.

Vor Kolumbus stod paa Bakken — en stolt Model for en Billedhugger!

Og saa fik vi Lods. En gammel Langesunder med vaadgreiede Haarfliser og ny blaa Dyffelstrøie, som han endda paa Broen vippede med Armene for at faa godt til i Ryggen, afvexlende med at han børstede paa sin nye Skyggelue. Pudsen havde vel ligget nedstuet i Skjøita til Festens Øieblik.

Og saa kom *Færder,* og efter den en brunvinget Sværm af Baade, som flakkede om i den skinnende Aften og dorjede Makrel mellem *Bolærne, Rauer* og *Bastø* — den blaanende norske Granskov langs Aaserne, det lysende Birkeløv langs Strænderne, det blanke, flaskegrønne Sjøvand og den klare Sandbund ind under Holmerne — og den vuggende Tareskov omkring — alle de kjendte, kjære Naturforhold! Aa, en kunde græde af Glæde!

Men Hollænderen gik ud og ind af sin Lugar og tællede Flaskerne; og da vi kom til Bryggen i Kristiania, smat Styrmanden ind til ham med Toldbetjenten og kom ud

med den Nyhed, at der var bare 4 — siger og skriver fire — Prøveflasker igjen af van Water & Co.'s uforfalskede Genever.

Jeg tog et varmt Farvel med min Ven Chileaneren. Han skulde gaa til sin Konsul i Kristiania, som «naturligvis vilde vise ham Byens Seværdigheder».

Jeg haaber, han har fundet ham og nu endelig er kommen hjem til Valparaiso «for at lege med de andre Mennesker som med Tinsoldater».

VIII

MALEREN PETTERSEN

Det er om Høsten, en vakker Mandagsmorgen, at Konsul Sørbøe staar i sin Kramboddør.

Han fører Opsynet, mens hans Krambodgut er paa Bryggen; men der er alligevel intet andet at bestille end velbehageligt at røge sin Morgenpibe og nyde sin smaabyelige Værdighed.

Konsulen staar slikket og fin; i violet Silkeslaabrok; den eneste i sit Slags i Byen. Ingen tør tage ham det efter. Selv er han jo ogsaa den eneste i sit Slags. Han har jo ikke bare Pengene, men — hm — en anden Dannelse og Smag end de andre. Han er igrunden altfor eleveret baade for sit Sted og sin Stand — hm.

Bag ham vimser Tjenestepigen og strør Sand over det nyskurede Krambodgulv.

I Smaagaderne, som mødes udenfor hans Dør, rører sig ikke et Liv.

Hans Blik glider snart nedladende ind over Pigen og Disken og Tougruller og Oljeklær, snart slapt udover de tomme Gader. Ingenting at se og ingenting at høre, uden et lydeligt og mangfoldigt Kakkel af Høns, som har værpet Frokostæg.

Det er tydeligt, at Æg klarer Stemmen.

Da kommer en Herre om Hjørnet af Brattebakken. En fremmed Herre; aabenbart fra Hotel Victoria.

I Fløielsjakke og svær bredskygget Hat. En Begivenhed paa Gaden, intet mindre.

Undersætsig, tryg og bevidst.

Lige paa Konsulen kommer han. Med en noksaa stor Pakke under Armen.

«Jeg formoder, det er Konsul Sørbøe.»

«Joho.» Og Konsulen træder til Siden.

Den fremmede træder sikkert ind og præsenterer sig:

«Jeg er Maleren Ei . . v. Pettersen; jeg tør kanske haabe, at Konsulen kjender mit Navn.»

«Ja, nei, Pettersen,» siger Konsulen smagende, i en Blanding af Belevenhed og Forlegenhed.

Maleren smaaler, ogsaa i en Blanding; en Blanding af Forlegenhed og Selvbevidsthed.

«Jo, Hr. Konsul, De kjender ganske vist vore store Navne, undskyld, at jeg siger det selv. De kjender ganske vist baade Thaulow, Werenskiold, Munthe, Kittelsen og Pettersen.»

«Selvfølgelig, selvfølgelig,» raaber Konsulen og svinger sig i den violette.

«Ja det ved jeg jo nok,» siger Maleren mildt overbærende. Og føier saa smilende til: «Kort og godt, jeg kommer fra Jæderen og skal østover — og er kommen tilkort med Penger; det pleier aldrig hænde mig. Saa faldt det mig ind, at det simpleste var at afhænde en af mine Skisser, og saa hørte jeg paa Hotellet, at Konsulen var Byens største Kunstven.»

«Eneste, tør jeg vel sige,» rømmer Konsulen sig.

«Ja — De undskylder, at jeg ikke siger mere; jeg er ikke vant til den Slags Negocieren. Men her er en vakker Skisse, som jeg altsaa byr Konsulen for 100 Kr. De tror mig nok,» fortsatte han i den samme vellykkede Blanding af charmerende Beskedenhed

og imponerende Selvfølelse. «De tror mig nok, naar jeg siger, at jeg i Kristiania ikke sælger slige under 3—400 Kr.»

Billedet er imidlertid afdækket.

Lidt Luft, lidt Hav, lidt Strand, lidt Lyngbakke — og et Baadnøst til høire.

«Deiligt,» raaber Konsulen og svinger med Haanden i det violette Ærme.

«Ja,» — siger Maleren undseligt smilende — «jeg tror nok, jeg tør sige, at jeg gjør Konsulen større Tjeneste, end De gjør mig.» Og saa fortroligere:

«Jeg skal si'e Dem, at det Billede er finere og vakrere, end selv De, Hr. Konsul, forstaar.»

«Jo — jo —, jeg forstaar det nok. Jeg skjønner da saapas! — — Det var saamæn overmaade elskværdigt af Dem, Hr. Pettersen, at komme til mig.»

«Hvem skulde jeg ellers gaa til, naar jeg først valgte denne Udvei.»

«Vil Hr. Pettersen ikke tækkes hos os til Middag.»

«Tusen Tak, men det er desværre umuligt. Jeg maa østover med Middagsbaaden. Men

nu kan De rose Dem af at ha' en ægte Pettersen.»

Maleren ønsker ham og Familie Glæde af Billedet og gaar; og Konsulen farer ind og skriger paa Hustru og Datter. Krambodgutten er heldigvis kommen fra Bryggen og overtager Sjappen.

«Kom og se. Et ægte Oljemaleri! Jeg har gjort en Kule — en ordentlig Kule. En Pettersen! En ægte Pettersen — bare for 100 Kroner.»

«Det er jo ingen Mand jo,» siger Datteren, lidt skuffet og uforstaaende. «Det er jo bare en Strand jo; hvorfor kalder du det for Pettersen?»

«Pettersen er Maleren, forstaar du. Du kjender da vel vore store Mænd: Munthe — — og — og Werenskiold — og Thaulow og Kittelsen og Pettersen. Pettersen selv har vær't her og overladt mig det for 100 Kr. — en Spotpris.»

Konsulen farer om og river ned Nips med sine violette Ærmer; det gjælder at sætte Billedet op paa den heldigste midlertidige Plads.

«Ramme faar vi faa fra Stavanger — —.»

«Kristiania,» siger Frøkenen. «Dyb Ramme! Til en ægte Pettersen.»

«Hvad er tids,» spør Fruen, som endelig kommer til.

«En ægte Pettersen,» raaber Frøkenen omkap med Konsulen i Kunstforstaaelse og Kunstnerjargon. «Du forstaar da vel, Mor, at Pettersen det er Kunstnerens Navn.»

«Se den Stranden og den Sjøen. Er det ikke, som Saltgufsen staar af den,» siger Konsulen og vifter. «Jæderen ser du, Jæderen er storartet Natur, ser du — det siger alle — — det har jeg altid sagt.»

«Det har du saamæn aldrig sagt, tvertom,» dæmper Fruen.

Og Frøkenen sidder i den borterste Krog og kikker gjennem den hule Haand:

«Nei herfra dere, nei herfra!»

Fruen gaar hentil og fra — og siger ingenting.

«Er du ikke begeistret, du.»

«Du ved, jeg har det ikke, som dere,» svarer hun og gaar til sit Kjøkken.

Konsulen lader Frøkenen sidde i sin stille Fordybelse, henter Tommestok, tager Maal

og skriver paa sit Kontor efter bred og dyb og fin Guldramme.

Endelig er han kommen saa til Ro, at han kan stoppe sig en ny Pibe og paany stille sig bred og glad i sin Kramboddør. Nu burde bare Salvesen komme forbi.

Og sandelig, der kommer han. Skibsreder Salvesen; vuggende og plystrende; simpel og ligetil; med en liden Sportshue ned i Nakken og Haarfliser bøiet op om den, som Fjærene paa en Høne i Vinden.

«Kom her, Salvesen Far; kom ind og drik et Glas paa en god Handel.»

Han siger ikke et Ord mer, bare fører Salvesen ind i Stuen foran Billedet:

«Hvad siger du? En ægte Pettersen! For 100 Kroner.»

«Nei men, det er jo min! Det er jo mig, som har kjøbt den. Hvordan har dette sig?»

«Du? Er du gal, Mand.»

«Ja — jeg har jo netop kjøbt det samme Billede for 80 Kroner.»

«Jeg spørger dig, om du er gal! Er det sandt?»

«Ja vist er det sandt; bare det, at Nøstet stod paa den anden Side paa mit, synes jeg.»

Konsulen slænger Slaabrokken, og paa Dør farer de begge for at se, om Salvesens Billede virkelig endnu existerer, for da existerer der en skammelig Bedrager til i Verden.

Men Datteren er kommen frem af Krogen og griner paa Næsen af Billedet.

Og Moderen siger: «Dere var ikke mindre begeistrede begge to. Jeg sa' ingenting, jeg.» Og det er jo ofte det klogeste.

Jo — Salvesens Billede staar, hvor han forlod det. Og Nøstet staar fremdeles paa venstre Side, saa de er ikke til at forvexle.

Begge farer paa Dampskibsbryggen for at tage Fyren ved Kraven. Der møder de Expeditør Langeland med begge Hænder langt ud fra Klæderne. En Expeditør maa tage i lidt af hvert, som kan skjæmme Klæder ud.

Han raaber paa lang Afstand mod dem:

«Kom ind paa Kontoret, saa skal Dere se en ægte Pettersen, som jeg har kjøbt for lumpne 50 Kr.»

Tableau!

Samme Billede for tredie Gang; bare at her staar Nøstet midt paa. Skandale!

Javist er det Skandale, baade for Maleren

Pettersen og for Konsulen, Rederen og Expeditøren ikke mindre.

Men Fyren skal tages. Expeditøren tar Vagt paa Kaien. Og de to andre Størrelser skridter til Lensmanden og kræver Bedrageren arresteret.

Lensmanden er baade Lensmand, Politimester og Politibetjent — en ren Treenighed i sig selv. Og i dobbelt Treenighed styrter de til Victoria. Der er han ikke.

Til Grand. Heller ikke.

Endelig findes Manden hos Berta i Bergene. Et ordinært Logishus.

A saa! Altsaa ikke større Kunstner. Men des større Bedrager.

I Hullet med ham. De to narrede nyder Synet saa fjernt fra som muligt, for ingen bør vide, hvorfor den Fyr arresteres; det vil gaa ud over dem selv.

Og tilsidst gnider de Hænderne, da Lensmanden forsvinder med ham. Og Salvesen ler og siger:

«Jeg slap da 20 Kroner billigere end du, Far.»

Den samme Tankegang gjør Expeditøren munter, da de mødes om Eftermiddagen:

«Jeg var da saa klog, at jeg ikke vilde gi mere end 50. Og saa er vi alle enige om at tie med dette her, for ikke at bli' til Latter.»

«Selvfølgelig. Vi faar altsaa binde Munden paa Politimesteren — og vore Damer.»

Humøret begynder at lysne. Og man tager sig en Toddy sammen for at faa det endnu høiere op.

Næste Morgen staar Konsulen igjen i Kramboddøren; i sin violette Slaabrok. Med Piben i Haand og vanlig Værdighed.

Da kommer Politimesteren imod ham og klør sig under sin guldrandede Hue.

«Bare vi var kvit denne Maleren Pettersen, Konsul. Han holder fast paa, at han maa ha Lov til at hede Eivind Pettersen, naar han er døbt saa; og at han maa ha Lov til at synes, han selv er en af de store Mestre; og at han maa ha Lov til at sælge sine Billeder for 100 eller 80 eller 50 Kroner efter eget Behag. Han protesterer mod Fængslingen og forlanger Erstatning.»

«Er De forrykt?»

Slaabrokken af og afsted til de to andre. Og saa holdes der Direktionsmøde i Kompagniet «Maleren Pettersen». Resultatet er,

at Politimester-Lensmanden telefonerer til Paatalemyndigheden, som giver Lensmanden en Skrabe og beordrer Maleren løsladt.

Et Øieblik efter kommer Retfærdighedens Haandhæver tilbage til Direktionen, som sidder samlet i dybeste Incognito, indtil Affæren er ordnet.

«Nei, Maleren Pettersen sidder paa sin høie Hest og vil ikke gaa ud af Arresten, før han faar Skadeserstatning.»

Dampbaaden ringer just ved Bryggen, og alle 3 Billeder bliver sendt pr. Ilbud op til Arresten. Han skulde faa dem alle tilbage, «disse *Smørerierne* sine», hvis han vilde forføie sig til Bryggen i Springmarsch.

«Aa nei, Di! — man fængsler ikke en af vore Størrelser saa billigt.»

Dampbaaden bruser sin Vei. Og der er et nyt Døgn at forhandle i.

De tre knytter Næver og slaar i Bordet. Og Politimesteren trænger paa. Han maa have Manden ud.

«Hvad forlanger han selv, Slyngelen?»

Politimesteren gaar og kommer tilbage. 50 Kroner af hver af sine tre Bagvaskere.

Imidlertid er den lille By baade bleven

opmærksom paa de tre Spidsers Travelhed og Bekymringer — og har ikke faat Ro, før den har faat vide Grunden.

Næste Formiddag ler alle aabent, som ikke er afhængig af de tre — og Resten ler fordækt.

Direktionen i Kompagniet «Maleren Pettersen» har allerede om Aftenen sendt sine Femtikronesedler til Politimesteren — og er tidlig om Morgenen i Konsulens Trille kjørt paa Fisketur langt op i Dalene.

Nu bor Mesteren ikke længer hos Berta i Bergene, men paa Victoria.

Og hele den lille By, undtagen de tre Matadorers Damer, følger Maleren Pettersen paa Dampskibsbryggen og raaber et lattermildt Hurra.

Og den store Malermester staar i sin store Hat og sin Fløielsjakke med sine tre berømte Billeder under Armen og bukker værdigt for den fortjente Hyldest.

Dampskibet bruser afsted. Og Maleren Pettersen ogsaa. Der er heldigvis flere Smaabyer i Landet.

IX

HJEM! HJEM!

Jeg holdt paa at skrive mit Nutidsoratorium: «Den forlorne Søn». Og jeg havde just skrevet et Digt deri, som lyder saa:

Hjem, hjem!
hvor Jæder-sandenes
gule Vande
Glorien lægger
om Hjemmets Pande;
hvor Lyngbakkens brune
Lugg kryber frem,
og Kjelden tripper
med Klynk paa Strande;
hvor Ringgjæs i Vaag
sig knerrende flokker,
mens Skarve ytterst
paa Fokstein rokker.

Hjem — hjem!
Hvor Laksen springer
i Os og Elv,
mens Luften dirrer

i Straaleskjælv
over tusen Vashul,
hvor Snepper vade,
og Duften døser
af Porsens Blade,
og Myruld vifter
hvidt ifra Stilke,
mer myg om Mindet
end Sydens Silke;
og Torvstakker mønstrer
til Vinterens Krig,
og Sivskogen suser
i Vandenes Vig.

Og Berg staar bag
i milelange
blaanende Rækker,
saa traust — med Enfold
og Hjertelag
som Arvesmykker
i Dalens Skrin,
hvorover Himlen
med Glaslaag dækker;
med Hjerter rene
som Hodets Lin,
med Viljer faste
som Fjeldfolks Fødder
og seige som Rifternes
Fururødder;
aa — ingen Storbyers
Viden tør

mod Fjeldets Viljeluft
bære Bør.
Hjem — hjem!

*

Og skulde min Skude
synke derude,
min Sjæl skal fly
som en sværtet Svale
med Vemodskvirr
imod Hjemmets Dale;
min Sjæl skal stryge
langs Hjemmets Rude
og bygge tæt
under Tagets Skjæg — — —
og hvile op imod
Faders Væg.

Dette havde jeg just skrevet, og Stemningen dirrede endnu i mig, da kommer to svarttørklede Kvinder ind paa Kontoret.

De fortæller, at de havde en staut Bror. Sjømand. En Maage paa Sjøen. — Det var de forresten selv ogsaa, forstod jeg; for de havde seilet til Byen alene. Flere Mil, i stiv Kuling.

Broren havde ikke ladet høre fra sig paa flere Aar. Han havde glemt Slegt og Hjem. For han levede; det havde de nu faaet Nys

om; han levede som Guldgraver indi New Zealand; et Sted, som hedte Pakava eller noget sligt.

Og nu var de seilet til Byen for at bede mig finde ud en rigtig duelig gudelig Bog, som de kunde kjøbe og sende ham for at vække hans Samvittighed — og vende hans Hjerte mod Far og Søstre og Fædreland. En rivendes Bog, som kunde røre og ruske lidt alvorlig op i ham.

Jeg sad en Stund og tænkte — og saa bortover Rækkerne i Boghylderne mine. Med ét saa jeg den blakke Skindryggen paa Nordahl Rolfsens nye Læsebog; det var andet Bind. Norge i Fest og Norge i Arbeid, langs Kysten og opover Dalene; Norge i Barn og Norge i Voxne, i Sommer og i Vinter — hele vort fagre Fædreland i Ord og Billeder, af de bedste Digtere og de bedste Malere.

Der har du Bogen; der har du Bogen, lød det indeni mig.

«Lyd naa mig og send ham denne; det er ingen Opbyggelsesbog; men slig en vilde kanske bare ægge ham til Trods og blive kastet, før han har læst en Side. Denne skal jeg love, at han læser.»

De studsede.

«Lyd mig og send ham denne! Dere finder ikke bedre Bog, netop for ham!»

Vel! De lyede mig. Og de seilede hjem; men jeg ved ikke, om de var særs fornøiet med Turen.

Nogen Maaneder senere kom de straalende igjen. Og paa Tak var der ingen Ende. Nu skulde jeg høre:

De havde faaet tykt Brev straks, og i det stod der, at han fik Bogen en Kveld, som han skulde lægge sig; men det blev ikke Søvn, før Bogen var udlæst. Og under Læsningen var det Smil og Graad om hinanden. Alt tog ham om Hjertet. Han kjendte Eimen af Land og Strand, og Varme fra Hjem og Hjerte; han sanste stundom ikke andet, end han var hjemme igjen. Og naar han saa efterpaa sanste, hvor han var, græd han som et Barn.

Om Morgenen vaagnede han med Bogen hos sig. Vilde ikke ud paa sin Claim. Sagde sig syg. Og blev liggende og læse Bogen om igjen.

Og da han stod op, sang det med en afgjort Vilje indeni ham:

Hjem — hjem!

Og saa var det sidst i Brevet en inderlig Bøn om Forladelse, fordi han havde glemt Far og Søskend. Nu kom han. Og han kom godt, for han havde gravet godt, og kunde sælge sin Claim godt. Og de skulde have det godt sammen hjemme.

«Han kjeme med Guld!» sa Pigerne straalende; for det var fattigt ude paa deres Ø.

«Han har alt sendt Guld,» svarede jeg, «Hjertets Guld. Samme Slags Guld, som Dere sendte ud til ham, da Dere sendte den Bogen.»

«Ja tænk, me trudde det helste sku' væra en Opbyggelses-Bog.»

«Det var en Opbyggelsesbog; en Bog, som byggede op igjen hans Kjærlighed til Hjem og Land. Kanske Kjærligheden til Gud kan bygges op igjen paa samme Veien.»

X

EN PIBE TOBAK

Der er en stor, vakker Stjerne paa Himlen, som heder Kjærlighedsstjernen.

Men der er en Aften i Aaret, da *alle* Stjerner er Kjærlighedsstjerner.

Der er en Aften i Aaret, da *alle* Stjerner luer af den reneste Kjærlighed; luer, saa Luften er fyldt af den. Luften over Land og Luften over Hav.

Og i den Luft og i den Aften trives det gode.

Og dermed trives Glæden, baade hos den, som gjør godt, og hos den, som der gjøres godt imod.

Ja, den Aften er det næsten med Kjærligheden, som det staar i Salmen om Gud:

«Vei har du alle Steder,
paa Virke ingen Trang.»

Kjærligheden kan Juleaften isandhed gjøre

noget baade «af intet og af en ubekvem Materie».

* * *

Ude i Nordsjøen ligger en Skonnert for Stormseil og hugger i Sjøerne.

Vest-nordvest og Hagelbyger. Huttetu for Julekveld!

De er tre Mand, som har Vagten; Styrmanden, Rormanden og en liden forældreløs Stakkar, som heder Rasmes; fattig paa alt, ligetil paa Evner og Mod.

De to gaar foran Hytten og vagger og bouter op og ned.

Op og ned den lille Dæksbredde. Op ad Bakke og ned ad Bakke, eftersom Sjøerne hiver. De siger ikke stort; men Tankerne er paa Farten, helst hjemover. Stjernerne sees ikke i Snekaverne, men det er, som de begynder at føles alligevel.

Da begynder Bramseilet at gaa løs.

Styrmanden ser langt paa Rasmes; akkurat som han betænker sig — istedetfor som vanligt at skrige hidsig ud. Og Rasmes føler alt, at der er Himmel i Luften.

Saa siger Styrmanden godslig: «Trur du,

atte du er Kar for te gaa op og gjøra fast i denne Slingringen, Far-min?»

Rasmes svælger sin Frygt; men han har lært sin Pligt og svarer tappert: «Det, som maa te, det maa te.»

Han kaster af sig Votterne og Støvlerne for at kunne holde sig bedre fast, og gaar op efter Vevlingerne.

Nedenunder staar Styrmanden taalig og følger ham trofast med Øinene.

Han, som en anden Aften vilde ha stampet i Dækket og bandet ham op gjennem Riggen, han bare staar og ser efter ham.

Og da Rasmes endelig ligger paa Bramraaen og basker med Seilet, hører han imellem Vindstødene Styrmandens Stemme «saa myge i Maale', som det sku væra Mor mi», som raaber op: «Kor gaar det med deg, Far-min?»

Og da Rasmes endelig kommer helskindet ned, lægger Styrmanden kameratslig Armen om Skulderen hans, «akkurat som det sku' væra Far min», og siger: «Naa va' du verkelig go'e Gut.»

«Og saa tar han Pibaa or Kjæften og stikk'an beint i min.

Ja sandelig, meg gjorde han ikje det,» siger Rasmes med to store, tindrende Øine, da han siden fortæller mig det.

«Og tænk saa gjekk me op og ner, me to, akkurat som me va' liga go'e, — — og røigte og røigte, kver si' Stond — og hadde det saa svina gjildt, atte.

Ja, det va' justa Julakveld det.»

* * *

Og imedens letted Haglbygen, og Englene fløi ud og tændte Stjerner over hele Linjen — Kjærlighedsstjerner alle, alle sammen.

For der er en Aften i Aaret, da *alle* Stjerner luer af den reneste Kjærlighed, luer, saa Luften er fyldt af den. Luften over Land og Luften over Hav.

XI

BLOMSTERTALE

Jeg vil paa denne deilige Sommerdag tale om Blomsterne. Det er jo paa alle Maader et passende Thema — i denne blomstrende Forsamling og paa denne blomstrende Ø, «hvor Blomsterne nikker i Vinden — og kysser hinanden paa Kinden».

Vi kan gjerne gaa ud fra Jesu Ord: «Ser til Liljerne paa Marken».

«Liljer» er bare exempelvis nævnt. Vi kan tænke paa Blomsterne overhovedet, ja jeg tør trygt sige: hele Vegetationen i sin Pragt. Omtrent som vi paa Norsk siger «Blom» eller «Roser» om alt blomstrende.

Det er, som han vilde sige: Se paa Blomsterne og glæd Eder trygt i Nuet med dem. Straal selv som dem og lys op for andre som dem.

Jeg vil bare spørge: Er det ikke velsignet,

at Gud ikke har skabt Blomsterne sorte? Et syndigt Menneske kunde været istand til at gjøre det.

Men Vorherre er ingen Puritaner, som klæder alt i Sort og i Drøvelse. Han er heller ikke nogen Prosaiker, som vil kværke Poesien.

Skjønhed skal evig leve sammen med Sandhed og Godhed og paa Fuldkommenhedens Dag faa sin fulde Hæder, ligesaavel som sine to ædle Søstre.

Derfor ødsler Gud med Skjønhed, som han ødsler med Godhed og Sandhed.

Gud ødsler med Skjønhed om os. I Former og Farver. Paa Himmel, Hav og Jord. Og han ved nok hvorfor.

Skjønheden har sin Opgave. Livets Værdi vilde synke uden den.

Se bare paa Blomsterne! Hvilken du vil, fra Løvetandens Asters til Tistelens Kaktusblomst. Hvilken lysende og fin og frydende Farvepragt! Og hvilken rig og fuldkommen Form! End ikke Salomo i al sin Herlighed var klædt som en af dem.

Og altsaa, mine Damer, heller ikke en af Eder.

Er der i Eders Toiletter nogen fin Farve-overgang, nogen smagfuld Sammensætning, nogen straalende og dyb Farveglæde, saa er det altsammen hjemført, ikke fra Pariserverdenen, men fra Blomsternes Verden.

Fra Vaarens robuste røde og grønne Rhabarberskud til Sommerens fine, sølvvirkede Linnæa eller de overforfinede Akeleier — og ligetil Høstens sveisne Chrysanthemum — saa er de, mine Damer, Eders originale Modejournaler. Ligesom de er Læremestere i Farvesans selv for den største Feinschmecker af en Maler.

Men Blomsterne gjør mere end at smykke vort Legeme; de glæder vor Sjæl. *Aaret rundt.*

Husker du Seljens første Gaasunger, mens Sneen løsner om Stammerne? De første Lerfivler i Grøfterne langs vaarbløde Veie. Var ikke hver en et lidet Gjenskin af Himlens Sol? Selv Leren kunde blomstre igjen, hvad da ikke *dit* Haab og din Glæde! Og saa Blaaveisen; først en enkelt, saa Skogen fuld. Og saa spettet med Hvidveis, saa lysende og jevnt henover Skogbunden, blaat og hvidt, blaat og hvidt, at Hollands Zwibelmarker ikke lyser livsaligere.

Og saa Maiguld og duftende Violer og Vassblom og Balderblom. Og i Haverne Aurikler og Liljer og blomstrende Kirsebær- og Æblegrene; og to paa en Bænk under den duftende Syren.

Eller naar Almens Frøklaser ligger udover alle Alleens Grene, som bleggrønne Roser mod det mørkere Løv.

Eller bortunder Aasen de snehvide Konvaller under grønglinsende Bjerk, og blomstrende Lind og Løn eller drivhvid Hæg og Rogn.

Og «tilfjelds under Granlien» Skogstjerner og Storkenæb, Linnæa og Multeblomster. Og i Vassenden og Myrene og de stille Bækkesig Myrfivel og Bukkeblad. Bukkeblad, Bukkeblad med hvide Stjerner paa lyserød Bund, ren hvid Frottérkjole mod ren lyserød Hud.

Og saa Høisommerens bølgende, glinsende Enge, med rødbrune Syredusker og gule Smørblomster i Engen. Og Agrene først mat sølvgraa og saa endelig guldgule, saa det lyser over Land.

Indtil Høstens brede Haand tager og laver Kjæmpebuketter af alle Trær, hvis Blade luer omkap i et eneste stort Millefleurs.

Er ikke Blomsterne vor Glæde Aaret rundt?

Vi tager jo et Par Blomster med fra den store, rige Natur og har dem i Vinduet Vinteren rundt, omtrent som vi gjemmer et Billede ved Barmen af ham eller hende, som er borte en Vinter.

Og som Blomsterne følger os Aaret rundt, saa følger de os *Livet rundt.* De giver Barnet den første Skjønhedsglæde. Det første Skjønhedsindtryk, som for Livet fæstede sig i min Erindring, var, at jeg trippede rundt paa en Bakke mellem store, gule Jonsokblom, mens en Bedstemor stod mod Horizontens blaa Himmel og lod mig frit grassere.

Og saaledes hele Livet igjennem. Som Jorden alle Dage bærer os og rækker os Føde, saa rækker den os ogsaa Skjønhedsføde, ikke mindst gjennem Blomsterne. Derfor bærer de Unge — og de Gamle, som har bevaret sin Ungdom — saa gjerne Blomster paa Brystet. Derfor smykker vi vort festlige Bord med Blomster; de er mere end Retterne; de er Bordets Bouquet.

Og saa i Sygdom og Sorg. Blomsterne kommer ind i Sygeværelset med Solstraaler og Glædens Smil; med Livsens Aandepust. Send en Rose ind i det triste Kammer, og

den haardeste og mest tillukkede Mand smiler. Selv til den forvirrede Blomster-ole bringer de glæde.

Blomster er Hjertets nænsomste Bud og Hilsen. Den fineste og taktfuldeste, som altid slipper ind. Helt ind til Hjertet. Fra Vuggen til Graven.

Jeg har været rent forbauset over nogles Uvilje mod Blomsterne ved Baaren. Hvorledes skal vi finere smykke den triste Baare? Hvorledes finere vise vor Deltagelse? Skulde det kanske ske ved at sende krøllede blaa Femmere eller stivstrøgne gule Tiere? I de Fattiges Navn?

I al Kulturens Navn bort med dem! Og giv os Blomsterne tilbage!

Desuden: Hundrede Hænder arbeider med Blomsterne. Hos dem er Femmerne og Tierne vel anvendt.

Saa kommer en og anden Spidsborger med et Suk — over alle Blomsterne Stakkar, som bliver levende begravet. Ja — de falder i Krigen, men med Seir. De har løst en af Livets tyngste Opgaver; de har glædet en Sørgende og hædret en Død — «et sligt Sekund veier vel op mod Dødens Blund».

Gud er ikke saa spidsborgerlig. Han strør ud af sit Overflødighedshorn — udover hele denne arme Jord, saa Eng og Skog drysser af Blomster. Over de tørreste Bakker kravler den velsignede Tiriltunge; ligeud i Sandet ved Havstokken ødsler han med blaa Gentianer, og lige op i svartvaade Brækanten pynter han med de skjæreste Ranunkler. De er idag, og imorgen — kjender dets Sted dem ikke.

Men alligevel strør Gud sin Overflod ud — Aarhundrede efter Aarhundrede!

Han ved, at Blomsterne er vore fine og trofaste Venner. Og han vil, vi alle skal se, hvilke deilige Øine som titter op af dem: Barneøine, Engleøine.

De er den enkleste og dog rigeste Inkarnering af Naturens og Livets Poesi.

En Prest, som jeg forresten agter ganske overordentlig høit, har nylig i Anledning af Bjørnsons Ligfærd kaldt Poesien for Fraser. Nei — den er ædelt Liv og Magt.

Det har ogsaa Blomsterne bevist. Og det vil de bevise. Tag dem bort af Jordens Overflade — hvad da?

Tag ligesaa godt Stjernerne fra Himlen.

Hvad Stjernerne er paa Himlen, er Blomsterne paa Jorden.

Glemmer vi at se op, ser vi, tynget af Trængsler, bare ned; saa møder Himlens Stjerner os ogsaa der — i Blomsterne.

XII

EN AVISGUT

Saa tidt, naar jeg ser en Avisgut, maa jeg tænke paa en liden en, som beskjæmte mig.

Det var paa en af Englands store Jernbanestationer. Toget skulde strax gaa.

Jeg stod i Kupévinduet, fik Øie paa en liden, laset Avisgut og fik Lyst paa en Avis. Gutten saa det strax og kom hen til mig.

Jeg famlede frem mine Smaapenge af Vestelommen. Der var bare hele og halve Sølvshillings.

Afgangsklokken lød idetsamme. Overkonduktøren fløitede. Og jeg mumlede lidt mistænksom noget om, at der vist ikke blev Tid til at vexle og give mig igjen paa en Halvshilling.

Jeg havde alt puttet Pengene i Vestelommen igjen. Men Gutten saa paa mig med

nogen store alvorlige Øine og et vemodig Træk om Munden og rakte strax Haanden frem med de Penge, jeg skulde have tilbage.

Beskjæmmet gav jeg ham et Pengestykke og tog min Avis.

Toget gled langs Platformen, og jeg stod fremdeles i Vinduet med min Avis i Haanden.

Da saa jeg min lille Avisgut komme springende efter, han krøgte sig mellem Folkemassen og saa ufravendt paa mig. Men han kunde ikke rigtig naa mig. Tilslut var han saa nær, at han slængte en Sølvskilling ind Vinduet til mig. Den traf mig, idet jeg veg tilbage, og den faldt ned paa Gulvet.

Det var en engelsk Halvshilling. Jeg havde i Farten git ham en hel Shilling istedetfor som jeg mente: en halv.

Han havde først opdaget det, og var for ærlig til at ville beholde den halve Shilling, som han fik formeget.

Den, som var dobbelt beskjæmmet, var mig. Aa — om jeg kunde gi Sølvshillingen tilbage til ham igjen — med en Velsignelse atpaa.

Men jeg ved jo, at Gud gav ham en god Samvittigheds Glæde — og det er større Skat end Sølv.

XIII

FOR 63 ØRE

Jeg kom ind til Vognmanden, kort før Jul, og bad ham kjøre en Julekasse ned paa Bryggen. Den skulde sendes til mine Barn.

Der stod han Lars Line langsmed Væggen og hørte paa, at der faldt nogen Ord om Barn og Juleglæde.

Saa siger han, just som jeg skal gaa:

«Ifjor heldt eg Julatre for en heile Gard og Grænd — de var vel tredive med stort og smaat — for 63 Øre. Gjer meg det itte.»

Da kunde jeg ikke gaa, men maatte spørge: «For 63 Øre?»

«Ja misan! Eg he ein Bror med fira Bodn sø i Heiane paa Jæren. Og eg vidste saa vel, at di var ikje udskjæmte, men at det feldt i gode Jord, om det var lidet. Og meir end 63 Øre hadde eg ikje te myssa, for eg er ikje andt end en beinfram Arbésmand.

Saa kjybte eg sex smaa farga Lys; eit for kvert Badn og eit for Faren og Moraa. Af det at længst paa Landet der helde dei paa det fraa gammal Tid, at kver ska hà sit Julalys. Det er naa vakkert og det; for det er naa det, det kjeme an paa, nær me tænkje os vel om.

Det var 6 Øre.

Saa kjybte eg sex Abbelsinar. For der vekse ikje mange Abbelsinar sør i Heiane hjaa dei. Og dei gjære skjønt møgje af seg paa Julatræet, veid du.

Det var 15 Øre. Naa he me kjybt ud 21, ikje sandt?

Saa kjybte eg hjaa ein gammale Bagar fira Mænder og Kaaner, med raude Sokkerstribar paa Hatten og Brystet og Magen. Det var og 6 Øre — naa he me 27.

Saa kjybte eg nogen fornydelige smaa Kjeksar, med raude og kvide Sokkerstjerne paa, og med raude Hemper i, saa dei konde hekta dei op. Dei vidste eg der blei Stads med. Eg trur, det var seks. Men dei va skammele dyre. 12 Øre! Ja, kor møgje he me naa? Verte det ikje 39?

Saa kjybte eg for 10 Øre i Figen. For

dei vidste eg naa saa vel, at dei hadde ikje set i si Leveti og enddaa mindre smagt dei. Me tælte dei paa Diskjen; det var akkurat tredive, af det dei var noget smaa. Naa skal me ha 49 Øre.

Ja — saa var eg saa toskjen, at eg kjybte ein Lokresstang; for Bodnaa fere seg saa te med den Lorten. Men du veid, dei er naa saa glade i det. Det var 8. Det var 57.

Saa hadde eg 6 Øre atte. For dei gek eg tebars te Bagaren og kjybte beint fram Kringler.

Saa pakka eg det ne i ein liden Kasse og hekta eit Brev udanpaa te Bror min, at han maatte gjøima det vel te Juleftaa og ta seg heim ei lidaa Faarabuska itide. Og saa tænkte eg med meg: «Naa gjere det sig sjól, det saa itte er.»

«Ja, det gjorde det vel og,» sa jeg. «Der blev vel baade Stas og Glæde deroppe vel?»

«Ja Stas! Der var ikje saa stor Glæa i heile Byen, saa med dei 63 Ørene — det e eg naa sekker om.

Julalefsaa var alt det, saa dei Bodnaa hadde glædd seg te. Og Moraa hadde just den Dagjen sagt te han Litle-Taabias, saa kunde læsa:

«Du skal læsa udaa Bog fyste og sidste Verse af «Af Høiheden oprunden er». Det krævde Mor mi af meg, daa eg va liden. Og før verte det ikje Jul for deg.»

Men daa Litle-Taabias bladde i Bogjaa og drog paa, at de var noge dryge dei Versaa, sa' Moren kvast:

«Det verte ikje Julalefsaa for deg, før du lære dei, det segje eg.»

Daa beid Litle-Taabias Tænnene samen, te han slengte Bogjaa paa Borde og skreig:

«Naa kan eg dei; faar eg naa Julalefsaa?»

Men daa Kassen kom, daa slap hu nøda han. Alt jamt tog Litle-Taabias te Bogjaa. Og før Julaftaa kom, konde han sandelig heile den grove Julasalmaa af Hove. Eg trur naa ikje der fins eit einaste Badn i heile Byen saa kan 'an.

Og rondt Kassen laa dei støt. Dei kikde og dei lukta, og stunda la dei Øirene ne te og lydde.

Og tænk deg saa, daa Faarabuskjaa kom tehus, og Kassen vart opslaadde og Lys og Abbelsinar og alt ihoba vart hængt op!

Bodnaa flaug ud og ind for te henta alt levandes saa paa Garden va'. For alle maatte

daa væra med og sjaa ein saadden en Merakkels.

Og saa gjek det vorsom i Ørkenen. Vorherre han fek Lefsaa te aa rækka te. Og Abbelsinar og Figen og, for den Del.

Dei delte vakkert. For dei e' baade blyge og gode paa Landet saaledsen; bedre end i Byen, det vaaga eg frit segja.

Juladagjen daa fôr de vaksne te Kjerkaa. Men Bodnaa sakna dei ikje. Stundaa gik dei rondt Træe'. Og han Litle-Taabias sang føre: Af Høiheden oprunden er. Stundaa aad dei paa Abbelsinskalaa. Stundaa skrepde dei af han Fa'bror Lars, som var vorten saa møgje te Kar i Byen, at han konde skjikka den Massen sør te Skyldfolkje sit. For det va' naa sikkert værdt *Hondre* Kroner, meinte han Litle-Taabias.

Men helst gjek di rondt med Lokrisbeder i Lommaa og ein Plass te, og spotta svart vorsom dei vaksne, med det eg hadde vore saa toskjen og kjypt den Lokrislorten.

Men alligavel — det var ikje saa gale for 63 Øre — var det vel?»

XIV

GUDS ARM

Jeg var i Opvæksten. Da blev Far syg; længe syg; og fremmede skulde varetage hans Forretning. De besveg ham. I saa stor Skala, at han blev ruineret. Alt ramled for os, just da det burde staa.

For vi var en hel Række Gutter, som gik paa Latinskolen og skulde til Universitetet. Det kosted Penger det. Og nu faldt alt. Kosten blev smalere og smalere, Gutteklæderne kortere og kortere, og Undseelsen større og større. Slægtens Traditioner paa begge Sider var for gode.

Og Fremtiden — —

Far kom ind en Dag — hans Haar blev graat i de Maaneder — og sa, at vi Gutter fik gaa tilsjøs; der var ingen anden Raad.

Og jeg laa i Sengen om Natten og skalv og tog Farvel med Livet; for jeg vidste, at

Bøisen maatte gaa helt op paa Røilen og beslaa Bovenbramseilet; og jeg var saa svimmel, at jeg aldrig havde været paa Merset engang. Det var altsaa den visse Død.

Maaned paa Maaned gik. Og vi trak os mer og mer i Skjul — og grubled paa det, som Far og Mor havde lært os, men som hver Dag syntes høit at modsige: At alting skal tjene dem tilgode, som frygter Gud — frygte Gud, det vidste vi Far og Mor gjorde.

Vi saa paa Far og Mor, men de vakled ikke. Ialfald ikke, saa vi saa det.

Naar Mor var alene, faldt der nok Taarer. Og naar Far rusled alene udover Jæderen, kjæmped han nok som Jakob med Gud — tænker jeg mig nu.

Og derude var han ogsaa den Middag, da der pludselig kom Telegram, at Far havde faat et godt Embede i selveste Kristiania.

Mor, som selv var Kristianiadame, stod med Telegrammet i Haanden, da jeg kom ind, og rulled i hastige Lysglimt op for os, hvad Gud underfuldt havde gjort ud af denne fæle Sygdom og denne uforskyldte Ruin: *Familiens Blomstring*, *Efterslægtens Opgang*.

Did ind til Universitetet var det jo netop

vi skulde; og Hjemmet — Hjemmet skulde nu altsaa følge os og værne os mod Ungdomslivets Farer. Og fast, stigende Indtægt; uafhængig af Sild og Seil og Slingring. Vi var med et Slag — vi de usleste — bleven de aller — aller — lykkeligste af alle Latinskolegutterne i Byen.

Og derinde vented der os Slægt og Omgang med fremskudte og dannede Venner i Hobetal.

Saa pegte hun mod Himlen og viste os Guds Tanker og Veie, høiere end vore, og Guds Arm: almægtig, kjærlig og vis. Og jeg saa den — saa den tydeligere end nogengang før — saa den saa klart, at mit Øie har havt let for at finde den igjen siden — de mange Gange i Livet, som jeg har havt Brug for at se den.

Men Far! Han maatte faa se Guds Arm, han ogsaa. Mor skikked mig afsted. Jeg sprang til Rektor for at slippe Eftermiddagstimerne. Han stod i Haven og tog sig fortumlet til Hodet — og gav sig til at spadsere ubeslutsom op og ned i Havegangen. Da beslutted jeg selv isteden; sprang uden videre fra ham; fik fat i en Kariol og dured sørover, det Dyret vandt.

Jeg ser Far staa paa Toppen af Bakken, ved den gamle Badstue med alle de vilde Stedmorsblomster paa Taget; jeg ser ham se nedover mod mig i utryg Forventning, da jeg løfted Papiret i Haanden. Det var omtrent som Tjeneren, der løb mod Kongsmanden fra Kapernaum:

«Embede i Kristiania! Hurra!»

Men Far var ingen Hurrabas. Stille bar han sin Sorg ind for Gud, og stille bar han sin Glæde samme Vei. Han baade saa Guds Arm og viste mig Guds Arm — uden Ord og uden Pegefinger.

Og naar jeg endnu ser den — og det altid tydeligere, saa takker jeg næst Gud og mine Forældre — ikke mindst denne Dags Aabenbaring for det.

Den har havt større Betydning for mig og min Kaldsgjerning end hele mit theologiske Studium.

XV

SLAAMASKINEN

Der var en Jente paa Jæderen, en halv voksen en, som forledent Aar slog af hele sin Fars Gaard. Ganske alene.

Det høres utroligt. Men det er sandt. Hun kom i Avisen for det ogsaa. Og det fortjente hun.

Men han fortjener det endda mer, baade at komme i Avisen og i Bogen, han som opfandt Slaamaskinen, for uden den kunde Jenten nok ikke greiet Slaatten.

Og uden den var der nok mange Steder, hvor de ikke kunde greiet Slaatten. Tænk paa de endeløse Engsletter og Kornsletter i Nordamerika. Der var aldrig bleven dyrket og høstet, hvis ikke Slaa- og Meiemaskinen var opfunden. Og saa havde de amerikanske Jordbrugere ikke kunnet sælge Korn for Milliarder.

Derfor blev det sagt, at *Cyrus Mc Cormick* gjorde mer for Jordbruget end nogen anden Mand, som nu lever. En kunde kanske lagt til: mer for hele Nordamerika, for uden Pengene for den svære Kornavl var den amerikanske Industri vanskelig blit det den er.

Det var akkurat 100 Aar siden Mc Cormick blev født i 1809.

Faren var en fattig Farmer i Amerika. Cyrus maatte tidlig bruge Ljaaen og hjælpe. Han slog og han spekulerte imens. Skulde det ikke la sig gjøre at lave en Maskine, som kunde gjøre dette Arbeide, baade fortere og bedre og billigere.

Faren havde spekulert og arbeidet paa det samme, saa det laa Gutten i Blodet. Men Faren havde mistet Modet og sa, de havde ikke Raad til at spekulere og prøve længer. Naar det ikke gik, saa gik det ikke.

Cyrus gav sig ikke for det; og jo mer han stod i Smiekrogen og studerte paa Farens kasserte Maskine, jo sikrere blev han i sin Sag, at det skulde og maatte gaa.

Han stod i Smien med et Par Negre tilhjælp, Aar paa Aar — og i 1831 havde han en Slaamaskine færdig. Han prøved den paa

en Havreager. Folk stod og gapte af Forundring, men selv fandt han saa mange Mangler, at han ikke vilde ha den i Handelen endda. Saa arbeided han tre Aar til paa den; og hans Far gik med. Begge ofred de al sin Tid, sin Tanke og sine Penge. Da fik de Patent paa sin Opfindelse. Men endda arbeided de paa Forbedringer og Forbedringer i *6* Aar. Sidste Aaret gik de fallit. Rub og Stub som de havde blev solgt paa Auktion — undtagen Slaamaskinen, den vilde ingen ha.

Men nu var han selv fornøiet med sit Værk — og nu vilde han sælge.

Næste Aar fik han sælge *to* Maskiner. Aaret efter solgte han syv. Og saa gik det endelig fremover.

Men til Vesten, til de store Prærier maatte han flytte, om han skulde gjøre det rette Gavn, saameget skjønte han snart. To Brødre gik med ham. Og han fandt andre unge Mænd ogsaa, som gik med paa at bygge de Fabrikker, han lidt efter lidt trængte. En Maskinist, som hedte Morgan, og en Forvalter, som hedte Seymour, de blev begge store Mangemillionærer paa dette Makkerskab.

Nogen Aar senere opretted Mc Cormick sin egen Fabrik i Chicago, og om ikke længe var hans Navn berømt over hele Amerika.

Hans Fabrikker var som en hel liden By, da Chicago brandt op i 1871.

Men efter Branden vokste den bare større op. 5—6 Etagers Huse, som dækker en Flade lig en middelsstor norsk Bondegaard. Og Maskinerne sælges rundt hele Verden. Du kan høre deres surrende Lyd en Sommermorgen i alle vore norske Dale, og du kan høre dem i Persien eller ved det stille Ocean.

Bare opi de bratte Lier, hvor Maskinen ikke kan gaa, staar Bonden endnu med bøiet Ryg og hakker med sin Stutorv og spytter paa sin Brynesten — og faar vel saa gjøre til Verdens Ende.

Det er ikke mer end rimeligt, at han imellem retter sin Ryg, skygger for Øinene og ser ned i de flade Bygder — og ønsker han havde en slig Kjæmpe som Mc Cormick til at hjælpe sig med Slaatten.

At Kjæmpen og hans Brødre blev rige, siger sig selv. Og endda mer Penge kom der i Familien og Kompagniet, da den ene

Bror blev gift med Datter af Verdens rigeste Mand, Petroleumskongen Rockefeller.

Da han fridde, sa Faren hendes, at hun fik ikke Penge med sig. «Nei nei,» sa Mc. Cormick og smilte: «Jeg klarer mig da selv, jeg er da Kar for 180 Millioner Kroner, men skulde jeg komme i Knibe, saa blir der vel en Hjælp at faa af Svigerfar.»

For Cyrus Mc. Cormick vokste 5 Barn op og fortsætter hans hele Verden omfattende Forretning.

Selv døde han i 1884. Der blev da sagt om ham:

Jeg undres ikke paa, at det gik for ham. For der hvor Retskaffenhed driver og Menneskehedens Gavn vinker og Tro paa Gud bærer — der *maa* det gaa.

XVI

EN MAURHISTORIE

EFTER EN LÆRERS OPLEVELSE

Da jeg blev gammel nok til det, fik jeg Lyst til at gifte mig. Og da det var gjort, tænkte Folket i den Kreds, hvor jeg var Lærer, at det var bedst at bygge et Skolehus med Lærerbolig. Saa slap de da at have baade mig og Konen min rækende paa Omgang.

Og Skolehuset blev sat i en Solbakke.

Men jeg var nok ikke den første, som satte Bo i Bakken. Da det tog til at vaares, og Solen tog til at varme i Bakkerne, fik jeg se, at jeg havde nære Granner.

Tæt nedenfor Huset fandt jeg to ældgamle Herresæter. Det var to Maurtuer; kanske de endda var helt fra Sagatiden.

Saa gik jeg ud en Dag for at hilse nærmere paa mine Granner. Først til det ene

Bøle; der var ikke levende at se. Saa til det andre, men der baade yrte og krydde det af Maur.

Og saa store Øine som de satte paa mig! Men jeg tænkte: Bare vent lidt, Smaakryb; jeg skal nok faa dere væk! For netop der vilde jeg ha Have. Og Bakken var min; det havde jeg sort paa hvidt for fra Skolestyret.

Men Mauren mente nok noget andet, han; det skjønte jeg straks. For endda han ikke havde noget skriftligt paa det, saa havde han urgammel Hævd paa sin svære brune Borg, som Solen lyste og lavde over.

Jeg tog nu til at stelle med Haven alligevel. Og da jeg kom saa langt som til at sætte Jordæbler, saa vilde jeg gjødsle med den tomme Tuen. Og lidt efter lidt kom Spaden helt hen til den fulde.

Men da — ja da gjorde hele Hæren Front mod mig. Hvor jeg mødte dem, tog de Haanden til Hovedet som velopdragne Soldater og sagde: «Nu begynder Krigen.»

Et Par Dage efter kom en Afdeling marsjerende ind i Stuen vor. Jeg lod som jeg ikke saa dem, men de rusled lige bort til Sen-

gen, opefter Sengefødderne og op til Veslegutten vor, som laa og sov.

Men jeg skal love, at han baade vaagned og skreg. De havde nok hilst paa ham med det, som bed bedst.

Da fór jeg paa dem; og det blev et stort Mandefald. Afdelingen kom vel knapt halvt saa sterk tilbage.

Men des sterkere mødte Mauren frem næste Dagen. Da kom de i svære Sværmer, ænste ikke mig, men gik tappert løs paa Veslegutten.

Til Gjengjæld gik jeg nu med Spaden lige ind paa Maurtuen. Vaarsolen stak, men Mauren værre, for nu gik han mod mig selv, baade med Od og Egg. Og jeg lærte da det, at Kjærligheden til Fædrehjemmet findes hos Dyr saavelsom hos Mennesker.

Nu tror du kanske, jeg brændte op hele Stasen i en Fart? Nei, min Ven, da var ikke Maurhistorien blit længere. Nei — en Dag som det var graat og koldt og de smaa Armingene hutred og frøs, saa alle krabbed sig ind i Tuen sin uden en og anden Vagtmand, som stolpred stiv og forfrossen udenfor — da tog jeg og skuffed hele Stasen udover Nybrottet mit og blanded det ind i Mulden. Og

saa brød jeg op den ældgamle Stubben, som Tuen var bygget over. Men da kan det hænde, jeg fik se Liv!

Det var ikke med let Hjærte, men det var ingen anden Raad; jeg fór ned til Elven med hele Bølet og kasted Roden ud. Min Grund vilde jeg raade selv.

Otte Dage senere kom jeg underveir med, at de bygged paanyt,.saa langt syd som de kunde komme for Fjeldet.

Saa blev jeg var, at Arbeiderne strømmed til, ikke bare fra Havejorden, som de var skuffet nedi, men fra Elven og.

Den store Stubben, jeg havde kastet paa Elven, havde tre gode Rødder, og paa dem var den blit staaende. Og derfra fik jeg se de smaa Fangerne svømme i Rad og Række til Land og saa marsjere til sit Folks Nybygge.

Tænk, der kom Taarer i Øinene mine, da jeg saa paa denne «Hjemkomst».

Men det var endda Masser af Maur paa Roden, og nu vassed jeg ud og bar den i Land og satte den varlig ned ved deres Nybygge.

Da blev det stor Glæde blandt hele det lille Folk. Og jeg satte mig ned og delte

den. Og jeg kom til at mindes de vakre Ord i Bibelen, som fortæller, hvor rørende glade de hjemkjære Jøder var, da de i Flok og Følge kom tilbage fra sit babyloniske Fangenskab og tog til at bygge Jerusalem op paanyt.

Og jeg lovte med mig selv, at jeg aldrig skulde lægge Haand paa deres nye Tempel. Der laa en stor, bred Teig mellem det og deres gamle Tempel, saa jeg desuden havde nok at rydde.

Men endda er ikke Historien ude.

Aarene gik, og jeg rydded og brød. Saa den Dagen, da jeg vil rydde sidste Snippen af Teigen, da møder jeg om Morgenen i Tunet mit hele Maurfolk paa Vandring. Somme bar paa disse hvide Pupperne, som er jevnstore med Mauren selv; somme bar paa de ørsmaa sorte Æggene. De flytted med alt sit. De syntes nok, jeg kom dem for nær igjen, og fandt det bedst at vige for Overmagten og pille sig væk i Tide.

Havde jeg bare kunnet snakke forstaaelig til dem! Aa, havde jeg bare kunnet sagt dem, at jeg ikke mere for noget i Verden vilde gjøre dem Fortræd!

Men der stod vi, baade jeg og Konen og Barnet, og kunde bare følge den store Strømmen med et fuldt og ømt Hjærte.

Først langt op i Havnehagen, under en Kruskefuru, stansed de sin Flugt og reiste sine Høisætestøtter — og der regjerer de endnu i Fred og Glæde.

XVII

TO HUNDEHISTORIER

FLINK

Nu skal jeg fortælle om en flink Hund. Ja den hedte «Flink» ogsaa. Det var en brun og hvid Harehund, som hørte til i Skogen. Men alligevel var den kommen tilsjøs. For dens Eier var Skipper. Og det er om Flinks Eventyr i Italien, at jeg vil fortælle.

Før Skibet ankrede i Genuas Havn, var Mæglerklerken alt ved Siden og hilste fra tre Venner og Kammerater, at de vented paa Skipperen oppe hos Mægleren i Palazzo Doria og vilde ha ham med op til Castellacio, fra hvis Restaurants Terrasse Udsigten over hele Genua, Havnen og Golfen var aldeles storartet.

Allright!

«Aber De kan ikke tage Deres Hunden

mit, denn man fahrer op mit Drahtbahn,» sa' den tyskfødte Klerk.

Allright! Flink blev lukket inde i Kapteinens Lugar.

Men et Par Timer senere var Stuerten, som havde Hodet fuldt af alskens husmoderlig Omsorg for alt og alle, saa uheldig at lukke den ud — og vips sprang den over Faldrebet i Sjøen for at finde og følge sin Herre.

Den kom til Kaierne, fandt endelig en ordentlig Stentrap og havde neppe Tid at riste sig, da den kom op. Nu var det at snuse og søge, om ikke efter Harens, saa efter Herrens Spor. Og Halen havde ikke dreiet saa mange Omgange, før den havde Fod; og ikke ret mange fler, før Flink havde naaet via Balbi og var inde paa Tougbanens Station.

Den havde ingen Penge at betale Billet med, derfor lagde den sig rolig ned for at vente sin Herres Tilbagekomst.

Stationsmesteren sparked den et Par Gange ud, men den var strax inde igjen. Da syntes han at forstaa den, klapped den eftertænksomt og lod den ligge.

Men Skipperen kom ikke tilbage. Han og hans Venner havde spadseret ned paa Fjeldets anden Side — om Campo Santoen.

Da Flink havde ligget der nogle Timer, jaged Stationsmesteren den atter ud — mildt, men bestemt.

Og nu var det som Flink tænkte sig Muligheden af, at dens Herre ikke kom den Vei.

Den tog sig en Springmarsj gjennem en Uendelighed af Gader, ænste ikke hverken Garibaldi's, Victor Emanuels eller Columbus's Billedstøtter, ænste hverken Folk eller Fæ, endskjønt mange Hunder gjorde Tilnærmelser og deres Sprog slet ikke var den uforstaaeligt; den bare dreied med Halen og snused — og holdt! Der var Sporet igjen.

Flink efter til Kaien og plump i Sjøen.

Men i Sjøen var der desværre intet Spor at lugte. Altsaa kunde den fineste Næse ikke fortælle den, at Kapteinen havde fulgt sine Venner til et andet Skib.

Tappert skvapsed den udover til Skibets Ankerplads; men ak — mens den var i Land, havde Skibet forhalet til en Kai langt inde i Havnen.

Saa laa den der, mens Mørket faldt pludselig paa; skvalped rundt og gjødde og gjødde.

Men ingen hørte og ingen svarte.

Skibene var ikke gode at skjelne i Mørket, og deres Tal var Hundreder. Men Flink var ufortrøden; han begyndte yderst fra Moloen og pladsked indover langs Skibssiderne; han praied Skib for Skib — men intet Svar.

Og dog vidste den saa vel, at fandt den det rette, saa var der ikke én ombord, som ikke med Glæde og med Fart slang Leideren eller en Tougløkke ud efter den. Og om dens Ben var aldrig saa dovne af Sjøvandet, saa forstod den at stikke Forlabberne saa pindestive i Leideren, at den hang til den haltes over Rækken af et godt og velment Nakketag.

Over en Time stræved det arme Dyr rundt; dens Fedme kom vel med; men alligevel sank dens Hoved dybere og dybere.

Den krøb da op paa en søk-ladet Kullægter for at hvile. Et Øieblik efter kom en fuld Sjømand ballancerende udover Lægterkanten for at naa sit Skib; han sparked

;
;

n
ed
de

lla,
og
dem
unde

e op
t for-
n ned
æreste

ps, for

Og jo nærmere Flink kom, jo mer hylte og skreg den, ikke af Jammer, men af usigelig Fryd og Længsel. Det var som et helt Beskrig*), da den skimted Skibet og Skipperen.

Der kom den — og næsten hele Besætningen stod langs Rækken og «flinked» den paa det kjærligste.

Tougløkken blev sluppet ned; Flink smat indi; Skipperen tvinned den nogle Gange rundt og heiste saa Hunden op som i en Svømmesæle.

Og da den kom paa Dækket og fik ristet sig en Gang eller to, slog den næsten Benene af Folk med sin Hale; for Halen var jo ikke rigtig saa træt som Benene — og en Hund har det jo med at elske med Halen.

MILLA OG MOPS

Milla og Mops havde været gode Venner, fra de begge var bittesmaa.

Men Mops vokste meget fortere end Milla. Før Milla kunde gaa, var Mops alt saa stor

*) Beskrig ɔ: Harehundens Ilskrig, naar den *ser* selve Haren.

og forstandig, at den ikke bed igjen, naar Milla lugged og sled i den; den knurred ikke engang. Den bare saa bønligt op paa sin lille Herskerinde, som om den vilde sige: «Aa nei, ikke gjør det da, Milla, for det gjør saa vondt.»

Mops var en klog, lysebrun Grævlinghund med lave Ben og lange Ører.

Og Ørerne likte lille Milla godt at slide i; men det likte Mops slet ikke; da hylte den; men hverken knurred eller bed.

Jo større Milla blev, des snillere blev hun med Mops, og des trofastere hang Mops ved hende og fulgte hende i Hælene baade inde og ude.

Kom nogen Fremmed i Nærheden af Milla, saa trodde Mops, de vilde ta' hende — og saa for den gjøende paa dem og bed dem baade i Støvler og Bukser. Saa de kunde bare passe sig!

Og vilde Kattepus nogen Gang hoppe op i Fanget til Milla, saa blev Mops høist fornærmet og for op efter og jaged den ned med et Bjæf, for Milla var Mops's Kjæreste og ingen andens i Verden.

Dukkerne var ogsaa ilde set af Mops, for

de vilde tidt, at Milla skulde tænke mere paa dem end paa Mops, og det gik da ikke an.

Saa var det en Dag, at Milla havde Fødselsdag. Hun blev hele 6 Aar. Og den Dag fik hun af sin Papa en svær Dukke, som naadde hende langt op paa Maven, saa stor var den. Med ordentligt Haar og med ordentlige Klær, til at klæde af. Og med Natkjole og — en stor, deilig opredt Seng til at sove i. En Seng, som skulde staa ved Siden af Millas, saa hun ogsaa om Natten kunde passe sit Barn.

Den Dagen og den Natten — og den Morgen, som fulgte efterpaa ogsaa — da tænkte Milla bare paa Dukken.

Da blev Mops dygtig fornærmet. Hvorledes skulde dette ende? Nu skulde jo Milla begynde paa Skolen, hvor alle de stygge Smaagutterne var, som rev snille Smaapiger i Fletterne og gjorde alskens galt. Hvem skulde da være hendes bedste Ven? Kunde denne store dumme Dukken følge hende kanske — og gjø og bide for hende kanske?

Mops sad og furted hele Dagen — og syntes Synd baade paa Milla og sig selv. Men Milla havde rent glemt Mops og bare

klædte paa og klædte af Dukken og spadserte med den og kjørte den og byssed den — hele Dagen.

Næste Morgen, da hun vaagned og saa ned i Dukkesengen, laa Mops i den. Mops og ingen Dukke!

Hun for op og dasked Mops udaf Sengen. Hun graat og spurgte efter Dukken. Og imens kløv Mops igjen opi Dukkesengen og under Tæppet, for den *vilde* være Millas Dukke og Kjælebarn — den og ingen anden.

Tre Gange jaged hun den ud med Lugg og Dask, og tre Gange krøb den ydmyg opi igjen. Og den sidste Gang blev den glad liggende, for nu var Milla kommen helt ud paa Kjøkkenet.

Der fik hun vide af Pigen, at Mops havde havt saa travelt med de skjæve Poterne sine langt nedi Haven imorges — og havde lusket forbi hende, som om den havde ond Samvittighed.

Saa sprang de ned i Haven. Og der var det let at se, at Mops havde gravet baade vel og længe.

Og tænk, saa havde han gravet Papas store, nye, fine Dukke ned, og begravet den,

for at den selv kunde være Milla's allerbedste Ven og selv ligge i Dukkesengen.

Ja — da blev der nok baade Vask og Dask af. Men jeg kan ikke tro andet, end at Milla siden husked lidt bedre paa sin gode Ven Mops og ikke glemte den aldeles, fordi om hun fik Dukker, som naadde helt oppaa Maven, eller endog Veninder og Venner, som naadde hende helt over Hodet.

XVIII

ROLV PAA RØISEN

Rolv var en strævsom Husmand. Stuttvokst og sterk og herdebred.

Pladsen hans hedte Røisen, fordi Husene laa midt imellem Stenrøiser. Rolv havde brudt op fire smaa Akerlapper mellem dem. Men Jorden var saa stenet og sandet, at det blev smaat med Avlingen i de mange tørre Aar. Og den korte og stive Halmen var heller ikke videre Vinterfór for de to Kjør, Kalven og de fire Sauene, som Familien trøsted sig til.

Men Rolv vidste Raad for Uraad. Han fik sig to Udslaatter langt opunder Grindefjeld, og de var just bedst i Tørkeaar.

Det værste var, at saasnart det led over Middag, kasted det høie Grindefjeld sin kolde Skygge langt ned i Bjerkelien, saa Rolv maatte bære Slaatten længer end langt for

at faa Tørk paa den. Havde ikke Grindefjeldet været saa uhyre stort, havde Rolv vist taget paa at vælte det over paa andre Siden af Dalen. For han pleied at sige: «Faar eg støa Ryggjen min inn te ein Husvegg, saa kan eg lyfte eit heilt Hestelass.»

Randi, Konen hans, var mageløs til at stelle Fæet, og Rolv skaffet hende Blandingsfór. Enten tog han til Høifjelds og kom ned med Renmose paa sin Ski-Kjælke. Eller han tog Dagarbeide hos Bønderne for otte Skilling Dagen, og tog Mel til Kjørene for Pengene.

Frempaa Vaarparten trasked Rolv i Sne og Slaps over Filefjeld til Bergens Stift paa Vaararbeide. Familien havde vokset sig stor, og det var helst mod Vaaren, at det vanted baade paa Brødkorn og Saakorn.

Men der var en Rigmand i Frønningen i Sogn, som havde lært at sætte Pris paa Rolv, og hos ham fik han baade god og kontant Dagløn.

Saa kjøbte han Korn paa Lærdals-Øren. Og var der ingen Kjending at faa kjøre det med, saa stod han ikke fast for det. Han delte Kornsækken i to Halvdele, og gjorde

«Faslebør». Paa otte Bismerpund! Dem bar han over hele tunge, høie Filefjeldet, over otte gamle Fjeldmil — fra Lærdal til Vang i Valders. Det røinte mest paa første Dagen, sagde Rolv. Andre Dagen var det ingenting.

Randi sad hjemme imedens og opdrog sine fem Barn, tre Sønner og to Døtre, i Guds Frygt og Guds Fred. Og de fik Glæde af Barnene sine. To af Gutterne arbeided sig op til velstaaende Gaardbrugere i sin egen kjære Hjembygd. Den tredje blev Haandverks-Mester i Bergen. *Nogen* maa jo til Byen ogsaa. For Byerne trænger nyt, friskt Blod fra Landet.

Den ene Datteren pleied de gamle Forældre, da de ikke vandt mer. Og nu skal du høre noget vakkert: den andre Datteren tog Tjeneste hos en Præst. Men saa længe Søsteren pleied de gamle, delte hun hvert Aar sin Løn i to Halvdele, og sendte den ene Halvdel til hende, som var hjemme og gjorde Tjeneste frit hos de gamle paa Røisen.

Hun lever endda, denne sidste, og hun siger, at de Aar, hun stulled og stelte om de

gamle, var hendes deiligste Leveaar. I hendes lille Stue er det hyggeligere end i Præstens Storstue. Og hun er saa glad som Fuglen paa lyse Dagen ved at tænke tilbage paa, hvad Far og Mor var for hende, og hvad hun fik være for dem.

XIX

KJÆKKE JENTER

Øen Rott ved Stavanger er Norges sydligste Fuglevær. Mellem denne Ø og Fladholmen kommer Dampskibene ind fra Jærens aabne Hav.

Og dertil er det, Fyret paa Fladholmen skal hjælpe baade dem og Seilskibene i den mørke Nat.

Derfor maa Fyrvogteren bo der ude med sin Familie — de ganske alene.

Det ser ikke saa trist og farligt ud, naar det er Sommerveir med mild Solgangsvind, som klapper Strand-Løkene og Smaagræsset mellem de skurede Knauser, naar Hvalene boltrer sig, dukker op som smaa sorte Holmer og sender Springvand høit i Veiret fra sine Næsebor, medens Tanangers hvidvaskede Fjeld ligger indenfor og lyser i Solen, næsten som Marmor.

Aa nei, det er nok anderledes i Vintermørke, i Storm og Snekave, naar Havet brøler som ingen anden Røst i Verden — og Mennesket blir saa ørende lidet og afmægtigt.

Og saaledes blev Veiret den 24de januar 1894.

Mor skulde til Byen i Besøg. Og Far skulde seile hende ind til Tananger, hvor Kjøreveien begynder. Torvald og Ansgar, 8 og 10 Aar gamle, skulde faa seile med, for Veiret var ikke saa værst endda; og slige smaa Vildænder maa jo vænnes til Vandet.

Bertine og Ester, som var størst, skulde passe de to mindste imedens.

Mor var snart i Land, og Far og Smaagutterne seiled udover igjen. Men nu røg det op med sydvest og haarde Snebyger, og i en af disse kuldseilte de midt paa Fjorden.

Bertine og Ester saa det fra Vinduet i Fyret. I et Øieblik var de ude af Døren — fra de smaa. De sprang, saa Tøflerne fløi høit i Luften, over Myrhul og Skrenter, til Naustet. De rev det op og satte nedover Fjeldskraaningen med Hvidebaaden.

Naustet ligger noksaa høit oppaa Fjeldet,

for at ikke de forfærdelige Havbølger skal knuse det eller tage det. Men Fyrvæsenet har fra Naustet minéret en Rende ned til Sjøen og fæstet Ruller i Renden, saa Baaden ruller let baade ned og op. Det var derfor ikke vanskeligt for dem at faa Baaden i Vandet, men det vanskelige var at følge den i Farten og jumpe i, med det samme den kom paa Vandet.

Og saa bar det ud paa de hvidskummende Havbaarer. Faders Hoved var endnu oppe; de saa tydelig hans lange Haar flagre. Saa blev han borte. Men nu var de der snart. Der kom han op igjen; og de hørte ham raabe: «Herre Jesus, frels min Sjæl!» Og saa blev han ganske borte.

Der laa noget paa Vandet. Det var en af Gutterne. Tversover en af Baad-Tiljerne laa han, uden Tegn til Liv. Raaket slog nu over Baaden, men de fik ham op i Hvidebaaden saa fort og let, som det var en Fjær.

Saa rodde de rundt og raabte og stirred; rodde og rodde, rundt og rundt. Far maatte komme op igjen!

Nei; han havde lagt Ansgar, den mindste, tilrette over Tiljen; Torvald var sunket ime-

dens. Og saa var han selv sunket, som de saa — det blev ikke anderledes.

Ja, saa vilde Bertine, de skulde baske paa — over til Tananger efter Hjælp.

«Men de smaa da,» sagde Ester, «de gaar i Sjøen der ude imedens, om de ikke alt er gaaet; bare hjem, saa fort vi kan.»

For naar de voksne gik til Naustet, rusled altid Smaaene efter.

Blodet drypped af Bertines Fingre, da de kom under Holmen, og Bølgerne hæved dem høit op og sænked dem dybt ned, langs Fjeldet. Men de kom i Land — som ved et Under — og hivde den vasstunge, livløse Gutten op paa Land som en Ulddot.

Men helt fremme i Døren til Naustet stod de to Smaa og vented Haand i Haand. Bølgerne slikked lige op til Fødderne deres.

Da var Klokken bortimod 3. Mor sad endnu inde i det lille lune Tananger og drak Kaffe hos sin Veninde — og havde ingen Tanke om, at Far og Torvald alt var døde, og at de stakkars Barn gik alene der ude, og havde det saa stridt og strengt.

At faa Baaden op kunde de ikke tænke paa. Nu var det bare at prøve at faa Liv

i lille Ansgar. De bar ham op i Huset og stræved med at faa Aandedrættet i Gang.

Heldigvis havde en endda mindre, lille Ignatius, nylig ligget i et Brøndhul. Han var ogsaa uden Liv, saa det ud til, da de trak ham op, og de havde seet paa, at Faren arbeided Liv i ham igjen; saa de havde lært lidt.

Men alt det, de stræved, saa vilde det ikke lykkes.

Da de havde maset en hel Time, sagde Bertine, at det var bedst, de bar ham ind i Bedste-Stuen, saa han kunde ligge Lig der.

«Nei,» sagde Ester, «bare la os prøve igjen; vi maa ikke give os.» Hun slog op i Almanakken; der stod det, at det gik an at haabe i timevis.

Og Livet kom igjen; det vaagned ganske svagt! Saa drev de paa med at varme ham; fyrte under, saa Tæpperne blev brunsvidde og Gutten blev vablet. Saa gav de ham varm Melk — og fik ham endelig til at kaste op. Seiren var vundet!

Imidlertid havde de ogsaa tændt Fyret, for det var alt blit mørkt. Og saa stelte de, eller sad og vaaged baade over Fyret og

over Gutten og de mindste, medens Natten ruged, Stormen hylte, og Havet brølte.

Du Sjømand, som stolte paa Fyret og seilte trygt ind i den mørke Nat, saa du de Taarer, som tindred gjennem Glasset? Saa du de store, triste Øine bag det, og de dirrende Barnehænder, som stelte det?

Først Klokken fire om Morgenen var de kommet saavidt til Ro, at de begge satte i at graate. Men straks tvang de sig og gav hinanden Haanden paa, at det *maatte* ikke ske.

Og saa kom endelig Morgenen. Ansgar var saa opsvulmet, at de maatte sprætte op Klæderne. Og den lille femaars Ignatius forstod ikke, hvad det var at være faderløs. Han bare laa i Sengen sin og spekulerte paa, hvad Ansgar havde oplevet. «Under i Sjøen,» det maatte være noget andet det, end «under i et lidet Myrhul».

Og saa bryder han endelig ud, i dybeste Alvor: «Ansgar! Ansgar!» — «Ja.» — «Saag du mange Kvaler?» — «Ikkje ein,» svarte Ansgar lige troværdig.

Men Pigerne kunde ikke le af de uskyldige Smaa; dertil var de altfor forpinte.

Først langt paa Dagen kom der endelig Folk fra Risa udover Sjøen for at se efter Hummerteinene. Og endelig, endelig fik Jenterne dem til at forstaa, at der var noget galt paa Fyret, saa de kom did hen.

Tænk at faa snakke med Voksne, lette sit Hjærte, graate ud, og sende Sorgens Bud indover til Mor.

Det tunge Døgn var overstridt.

Men hele Landet rundt læste de og talte de om de kjække Smaajenter paa Fyret. Og baade Gud og snilde Mennesker var gode mod dem paa mange Maader.

XX

TA I, GUTTER!

Idag har jeg været paa Jæren. En gjild Tur. Ved I, hvem jeg har besøgt? To smaa Skolegutter.

De blev saa blyge, da jeg kom, at de satte Hagen i Brystet, og Øinene med. Men de havde ingenting at blues for. De fortjente vel Besøg, baade de og Far deres. For ved dere, hvad de havde gjort?

Der havde de to alene dyrket op et helt Maal Jord paa fjorten Dage. Gjør det efter!

Faren kom paa *det* en Dag, at det var godt for Gutterne at faa lidt for sig selv at bale med. Og da de havde Smaafæ, som skulde føes op, og som trængte Korn ataat Storrgraset, som de fik, saa var det vel bedst, de forsøgte at avle Korn selv.

«Se her nede paa den flade Lynghaugen kan dere bryde,» sa han, «jeg skal lægge

Gjødsel og Saakorn til; og saa kan dere faa Avlingen ialfald i de to første Aar. Gaa paa, Gutter.»

Og de gik paa, baade Asbjørn og Gabriel. Det saa let ud, for der var helst lidet Sten, som vanligt er sør i Varhaug. Men tror du, det var let for det, saa tror du feil. Grunden var saa fuld af seige Græsrødder, at det næsten ikke var Raad at faa Spaden ned igjennem. Og saa ved du, det er ikke meget Magt i Smaagutter, naar det gjælder at faa Spaden ned i seig Jord. De misundte de Voksne deres Tyngde og deres Magt, naar de hang og spratled og tramped i Spaden. Og saa fór de op til Slibestenen og slibte Bladet saa skarpt de kunde. Men værre var det, naar Torven skulde vendes. Store Torve paa en halv Meters Bredde og en hel Meters Længde, som alle disse seige Tægerne bandt. Saa seige, at Plogen mangen Gang ikke bider paa dem, før de har ligget Aar hen og raadnet sig møre.

De sled, saa det baade sved og brandt i Neglerødderne, og maatte stundom faa den lille Broderen, han Adolf, til at hjælpe sig med at hvælve Torven.

Det var nok *de* Gangene ogsaa, at Gabriel mente, de fik gi sig. Men da sa Asbjørn: «Daa verte det inkje Kodn!» Og Korn maatte og vilde de ha.

Somme Dage greide de 20 Færder paa 7 Meters Længde, somme mindre. Og naar de en sjelden Gang traf en Storsten og fik bruge Minebolt og salutere, da var de naa Karer rent.

Og paa fjorten Dage havde de Maalet færdigt. 3 Duger eller Teiger paa 50 Meters Længde og 7 Meters Bredde hver.

Nu gaar de og længter efter Vaaren. Og naar de faar saaet, saa skal jeg love, de holder Øie med Væxten, fra første Spiren stikker op, til Havreaxene gulner. Tror ikke du ogaa det? For det er underligt med det, en selv har lagt Arbeide og Haab i.

Far tilbød sig at udbetale dem Arbeidsløn og overtage Rydningen. Nei, nei! Korn vilde de avle. Gyldent Korn. Eget Korn.

Men de var saa blyge for, at jeg vilde fortælle om dem. Gutterne kunde komme til at le aat dem paa Skolen.

For det er jo næsten som en Skam mellem

norske Gutter at være arbeidsom og nøisom og sparsom.

Men *er* det Skam? Er det ikke netop *gjævt* at arbeide baade sig selv og sin Farsgaard frem?

Ta i, Gutter! Og gi dem Lov, Far!

Da jeg snudde hjemover, laa hele Havet blaat og vidt og friskt og lyste af Livsmod, og Viberne skreg, og Lerkerne jubled af Glæde.

XXI

FAR NIENTE

Sol op og Sol imente. Langen Dag og lysen Nat.

Alle besværer sig; undtagen én. Han sidder i Haven; magelig lænet mod et pyramidalt Brøndhus. Overskygget af Frugttræer. Med Snadde i Munden, Cigarer i Vestelommen og Sodavandsflasken i en kjølig Grop.

Over ham kravler Barn og Barnebarn i Moreltræer; røde, gule og sorte. Dann og wann lader de en sællende Gren dale ned til sit Ophav.

Bag lyder Klingeliklang; det er Kjør, som forsøger at græsse i de gulbrændte Bakker. De drager sig ind mellem Enere og Gransnar, der er endda saa svalt, at baade Urter og Kjør trives.

Der rødmer endda de sidste Jordbær, som plukkes i Forbigaaende af glade Barn i

lyse, lette Dragter, og med lyse, glade Stemmer.

De gaar tiltops og indover Skogen, de skal paa Bringebærtur for at komme hjem med Fire-Liters-Spandet fuldt. En Krone og seksti sparet for en Landliggerfrue og mange glade Stunder og mange glade Minder vundet for hendes Barn. Hvad gjør Varmen dem?

Paa den lille Flade midt i Bakken farer flirtende Ungdom og spiller Tennis. I den Alder leger man med Varmen.

Jeg sidder i Haven, magelig som en Pascha. Mellem mig og Stranden gaar Strandveien. Promenadetiden er endnu ikke inde. Der vagger bare en og anden Indfødt forbi. En og anden upensioneret Sjøulk, som stabber med Benene og ror med Ærmerne; slider paa gammelt. Falmede Klær og skrumpede Sener. Og fisker efter Hvitting eller Badegjæster.

En og anden pensioneret Matador, som før har lyst i Arméen eller ved Hoffet, kommer langelig hjemover fra sin Morgentur. Med Hatten i den ene Haand og Lommetørklædet i den anden.

Men nedenfor Veien blinker den blaa, friske Sjø mellem Bladene. Solen slaar smukt med Stjerner i den første Morgenbris.

Vindstødene vokser sig friskere og friskere; farer og leger henover Vandfladen og glitrer i Solen saa sølvblankt som en Sildestim.

Jeg sidder — og sidder ikke; for Bunden er fuld af nedfaldne Æblekart. Jeg sidder paa Ruller og triller som en Baad mod Vandet.

Selvfølgelig; det er Herretid i det lille, røde Badehus. Allons!

Halvpaaklædte Piger flygter forbi os. Piger kan aldrig blive færdige; hverken med Bad eller Hyl. Men søde er og blir de alligevel; hvilket Hjerte er for gammelt eller farisæisk til at negte det?

Pladask! Bare ligge i Vandet, som en ædel Flaske til Kjøling i en Balj. Og saa krybe og krabbe ind i Fjæren, i Taren og vælte sig rundt og rundt i fløielsbløds Frottering.

Det er med Taren som med Østersen. Pøbel forsmaar den, men Feinschmeckere forstaar den.

Og saa i Baaden. Nu er det friskt nok til at ro.

Der ligger et Skjær og lokker; langt, langt ude i Brynet. Det maa erobres og tilegnes.

Jeg hænger Makreldorgen ud, men forgjæves; den er ikke at merke.

Det blir en lang Tørn; men hvad man vil, det kan man. Og har man først Farten overstaaet, fortryder man aldrig Løbet. Opdagelser er altid rige, paa Udsyn og paa Omraader, men fremfor alt paa Glæde.

Sørpaa er Skjæret bare kløftet, glatspylet Granit, hvorimellem Taren vugger sig glinsende.

Midtpaa er der et Søkk som en liden Dal. Der vokser Nypetorn, Slaapetorn med store Blommekart beskyttet af stive, lange Tagger og — vilde Æbler.

Men nordpaa Skjæret er bedst, for der løber et langt Sandrev ud — en grangivelig Miniatur af Jæderen — med den deiligste Strandrug i fuldmodne Aks. Og Skaller efter baade Maageæg og Terneæg, hvor Ungerne forlængst er krøbne ud.

Der røger jeg mange Piber i søde Drømme. Der sidder jeg saa stille betagen, at Kobben

skyder sig op paa Stenene lige ved mig og stirrer medfølende paa mig, mens Taarer drypper af dens Bart.

Jæderen! Jæderen! Nei intetsteds paa jorden — er skjøn som du mit Hjem.

Jeg haler hjemover — og passerer en Skonnert, godt lastet og med alle Seil i Top, ligetil Læseil. Og endda er Farten skral nok.

Pludselig falder det mig ind, at jeg kan kikke ombord en liden Visit; jeg praier og entrer over den lave Ræk. Skipperen ler og byder sin Sjømandsnæve.

Vi sætter os paa en Stok og passiarer. Skuden er «Octavia» af Holmestrand, lastet med Props for Leithsfjorden. Props ud og Kul hjem. Godveir og Dovenskab baade for Skipper og Gutter.

«Da er det andet om Vinteren da. Jeg mista baade Storbaaden og Ruffen ivaares, jeg. Det var endda paa Doggeren. Han brøt paa 16 Favner Vand, saa kan Di skjønne, det var Veir. Grundbraat, som atte slog op Steiner fra Bond, som var saa store som knytte Næven min.»

Jeg maa drikke Kaffe med Skipperen; det er ikke aa be' for. Og Bøisen og Kokken,

de maa rappe sig, saa Svetten glinser af dem. For om det gaar smaat, saa har vi naa gaat Baut da, og det bærer mod det andre Landet, og da blir det snart lidt langt for mig at ro hjem.

«Ja Lykke paa Reisen, da.»

«Tak skal De ha — og Tak som atte besøgte vors. Det er inte mange, som det gjør ytterst i Kristianiafjorden — neimen om atte det er nei.»

«Farvel.»

XXII

SKRIG OG TONER

Der lyder Skrig. Spædbarnskrig. Og jeg drager mig væk.

Spædbarnskrig kan være deiligt; bedaarende rent. Som de smaa Lams Bræg om Vaaren.

Men naar Hørenerven er saar og ømfindtlig, fordi Luften er fyldt af Mislyd, da irriterer selv en Græshoppe.

Jeg drager mig mismodig opover Aasen. Op mellem Ener og Gransnar. Og jeg lægger mig tung ned under en Ener, som rager op som en Cypres.

Lægger mig ned som fordum Jonas den Profet under sit Kikajon, da han fik en Kommission, som var ham for høi.

Hvad Kikajon var for et Træ eller vel heller Busk, det husker jeg sandelig ikke mer. Man glemmer sine Klassikere. Men det var

til syvende og sidst kanske just af Juniper-arten.

Mit Hoved hænger som de gule Straa og Bregner omkring mig, og jeg skuer ned paa den dalende Dag.

Her er mer end Spædbarnskrig i Luften, her er Skrig af Tidens Barn.

Posten er kommen og har bragt to anonyme Breve. Maskinskrevne. Altsaa rimeligvis sendt til flere end mig.

Upersonlige Bogstaver, som alligevel er hæsskregne af personlig Savn og Sorg og Skuffelse.

Det ene er undertegnet «en Arbeider». Det fremholder, hvad han og hans Fællers Øren savner i omtrent alle Presters Prækener. Gud nytter det ikke at henvende sig til; det har længe vist sig.

Og dog henvender man sig til hans Tjener. Er Discipelen større end hans Mester?

Det andet er undertegnet «en bekymret». Det fremholder Mangler selv ved Gustav Jensens Præken nu sidste Søndag. Det er meget saarere. Med personlig Livsskildring. En Tro, som har lidt Skibbrud, fordi Gud ikke

har opfyldt ens timelige Ønsker og Bønner. Et sønderrevet Sind, som ser Skyld hos Himmel og Jord, men ikke hos sig selv.

«Om *Presterne* vilde præke *Retfærdighed*, ja da — —.»

Der stirrer hule, sortrandede Øine bag hvert Bogstav i dette Brev.

Og man sidder under sit Kikajon som fordum Jonas den Profet, da han fik en Kommission, som var ham for høi.

Hvorfor huer Opgaven mig ikke? Fordi jeg ikke magter den.

Jeg kunde jo sige som Frelseren til de to skiftende Brødre: Hvem har sat mig til Deler mellem Eder? Men jeg føler, den Løsning er for let kjøbt.

Man kunde ønske, at man havde været Kropsarbeider selv, helst Grubearbeider eller Veiarbeider. Selv om man derved vilde bli partisk, saa besad man da alligevel derved en hel og klar Overbevisning om Ret og Uret, og kunde stolt og harm og freidig drage Sverdet af Skeden og slaa til.

Men det er sandt, som «den Bedrøvede» skriver; det er sandt: man har danset paa Roser. Og derfor sidder jeg bedrøvet og

mismodig under Kikajon; mismodig baade over de andres og min egen Udygtighed.

* * *

«Bedstefar» raaber en lys Barnestemme nede i Aasbakken. «Bedstefar».

Du velsignede Barnebarn! Her er mere end den lille Profet. Her er den store Evangelist.

Hun har Eventyrbøger under Armen. Fra Londonerbazaren i nærmeste Smaaby. 10 Øres Bøger. Med Billeder paa hver Side og for mere end 100 Kroner af Drøm og Fantasi — ja Livsvisdom.

Vi sætter os med Ryggen mod en Bergnabbe og slaar Bogen op og læser, medens alle de gule Straa bøier sig mod os og nikker og lytter. Kjender du Historien om «Dick og hans Kat», han, som forgjæves søgte Guld i Londons Gader.

Vend om, Dick Witting, vend om paany,
thi Lykken du vinder i Londons By.

Eller «Historien om den grimme, brune Krukke». Den er saa gammeldags og grim, at den blir kastet ud i den yderste Krog

af Haven. Og saa har den bare en Hank, hvor foragteligt; den anden er slaaet af i Tidens Løb. Men derhen slænger Gartneren ogsaa Affaldsplanter; og en fin liden en dumper i den grimme, brune Krukke. Lidt efter lidt hvælver den et Blomsterflor over Krukken. Fine Damehænder finder den endelig og sætter den paa Stadsbordet, og Gartneren siger: Enhver Ting duer til sit, men ikke til mere.

Kanske en Præst ogsaa kan komme til at duge til sit.

Ikke bare Straa og Bregner nikker og lytter om os. Men selv Græshopperne sætter forundrede Øine og synger af Henrykkelse over det vakre Eventyr, som giver hver sit.

Jeg maa tage en af de største ved Vingebenet, saa min Lille kan faa betragte den. Den sætter en stor grøn Mave frem og to forskrækkede Øine ud. Den er næsten saa stor som sine berygtede Fættere i Algier, men den har jo ikke den kulørte franske Uniform som de har. Rød Trøie og gule Permissioner.

Derimod synger den fuldt saa godt. Og mit Barnebarn, som ogsaa synger og traller

fra Morgen til Kveld, og som stiger jublende til den høie D, forsøger forgjæves at naa op i Græshoppernes Tone-Sfære.

Det gjør jo ingen Stemme eller noget Instrument; ikke Flageolet-Toner engang, ikke tilnærmelsesvis.

Og saa er det ikke en enkelt kneben Tone, de præsterer; men en eneste gidrende Straalestrøm.

Som Solens Straaler sitrer i Lysdans over Bølgerne om Morgenen, saa sitrer Græshoppernes Tonedans over Bakkerne om Aftenen — i denne algierske Varme.

Saa diskret som Aftenrødmen over Skybanken der nord i Fjorden.

De stiger stille Solnedgangens Paradisstrænder.

Og et stort og et lidet Barn ligger tause og drømmer ved Synet.

Engang skal Skrigene forstumme; engang skal det gode og sande og rette seire; engang skal Fuldkommenheden naaes; engang skal selv den grimme, brune Krukke komme til Hæder og Ære; engang skal Dicks Flid og Nøisomhed belønnes og hans Skrig bli til Toner.

Græshoppernes Kor lyder som overjordisk Strengeleg fra fjerne, salige Egne.

Horizonten staar i Brand;
og vi lytter, længe, længe . . .
Engle slaar paa Straalestrenge,
Salighedens Blomsterenge
øines paa den anden Strand.

XXIII

RI, RI, RI TE KJÆRKE

Ri, ri, ri te Kjærke,
klædt i Guld og Silke;
Guld og Silke og Kaabe blaa,
en liten Hest aa rie paa.
Ri, ri, ri te Kjærke,
i Sommar, i Sommar te Kjærke.

Ja — «rie» er vel ikke netop Ordet. Det maatte da være paa hollandsk. For der «rier» man ikke bare tilhest, men man «rier» ogsaa til Vogns; ja man «rier», om man saa løber paa Skøiter.

Men lad det nu være med eller uden Hest — Maalet er «i Sommar te Kjærke».

Jeg siger det saa ofte til mine Konfirmanter, naar de faar Ferie og skal paa Landet: Reis til Kirke om Søndagen; det er en landlig, idyllisk Oplevelse, som kommer op mod alle de andre.

Hvad gjør det, om Kirken er en halv eller en hel Mil borte, des længere Tur, des mere at se og opleve, des mer baade høirøstet og stille Glæde. Det forstaar da alle, naar det gjælder Bærtur og Fisketur og Seiltur.

Der falder baade Alvor og Gammen paa Kirketuren — og alt i Solglans af Dagen og Maalet.

Selv om en «rier» tilfods, ja rier i Regn. «Alt er godt, om ikke alt lige godt» — sa' Sahl.

Vi er ikke kommen langt fra Gadedøren, før vi møder en syvtiaarig Kjærring, som jager sin «einaste Ku» til Beite.

Men Kua tager Veien sørover, istedetfor nordover.

«Nei den Kua, den Kua! Stans a.»

Ja vi stanser a. Men ser a to Minutter efter tage op om næste Hus for at runde det og paany lægge i Vei sørover for nordover, Kjærringen efter, saa fort at hun tumler og — «ruller nedover Reina».

«Nei den Kua, den Kua.» Hu mister Pusten rent, gamle Kryp. Vi maa tilbars for at hjælpe hende engang til. De husker nok, at Kjærlighedsarbeide om Søndagen er tilladt.

Men hvad hjælper det? Hvis der ikke kommer flere til det samme Kjærligheds-arbeide, saa gaar Kua sørover endda, og Kjærringen er kaput for længe siden.

Vi drager videre, og Familiekvartetten stemmer i «Deilig er Jorden».

Det er, som naar Israel sang «Sange ved Opreiserne» til Jerusalem.

Og deilig er Jorden, skjønt Tørken har farvet alle Bregnehækkene langs Veien kaffebrune, har gjort Bjerkene gulspættede midtsommers, har gjort Akrene saa lave, at en Hane kan overse dem uten at forstrække sig, og har gjort Bjørnebærene sorte og modne halvanden Maaned fortidlig.

Men ret som det er, blaaner Fjorden mod os; og snart er vi i Skogen med Myretuer saa store som en Hottentots Kraal; og snart farer vi gjennem Bondegaarde, hvis søndagsklædte Barn lytter efter vor «Sang ved Opreisen», og hvis Haver klænger Æble- og Morelgrene indpaa os, som om *vi* vilde stjæle kanske — og det paa Søndag.

Vi lunter nedover «Lina» og møder Barneflokke med Luer og Hatte fulde af Bringebær.

Der kommer vi til en Skippervilla. En

gammel, hvidskjægget Sjøulk, som er trukket langt op paa Land, skræver over det vaade Græs mod sin Flagstang. Han vil da heise sit kjære Flag paa en solblank Søndagsmorgen lel, fordi om han er kommen i Dok for godt. Langs hele Havegjærdet hans lyser Gjeiteramsen i fine, røde Skyer, endda saa sent paa Aaret det er.

Saa farer vi gjennem Herregaardsskog. Hundreder af Maal skulde en tro. Med Bøgetræer saa kjæmpestore og bronceblanke, som det var i Danmark, og Ek som i England; Ek fra Tipoldefædrenes Dage, snart splintrede af Lyn, snart sprukne af Ælde, med Huller i Stammen, saa store, at H. C. Andersens Soldat med Tornister kunde krybe ned.

Vi nærmer os Kirken. Folk støder til, kjørende og gaaende, i sin bedste Dragt og sit bedste Sind.

Er der noget deiligere end at «rie» til Kirke. Maalet lægger Fred i Sind og Vigsel over Vandringen.

«Vi kjører frem gjennem Straalefryd
i Søndagsstilhed og Klokkelyd,
og Folk forbi os til Kirke kjøre.
Snart lyder Sangen fra aabne Døre.»

Vi ser den vakre middelalderlige Kirke mellem Kjæmpetræerne. Den fine Ryglinje af Vaabenhus, Skib og Kor. Den har da en kulturblind Eftertid ikke formaaet at forkludre.

Men indel Kalk over alle bugne Indfatninger og Profiler. Kalk og atter Kalk; undtagen paa de stofle Bænke og Pulpiturer, som hørte mere hjemme i en Markedsbod end i en ædel Kirke.

Og Kanonovne som Skjærmbræt foran den fine Korbue.

Og Messinglysekronen i Taget har faaet et plebeiisk Følge af hængende Paraffinlamper. Disse fæle Lamperne med Prismer rundt. I massevis.

Og dog — trods Halvkultur og Vandalisme — er der svalt baade for Legeme og Hjerte derinde.

Der er Stilhed, der er Fred, der er Livsorientering.

Det er godt i en tvilende og træt og gammelmodig Tid at komme til Foryngelsens Kilde.

Det nedbrydes jo daglig baade det ydmyge Sind — og det glade og tillidsfulde Sind —

og det kjærlige Sind. Det nedbrydes af Livets Strid og Bitterhed og Tab.

Men det fornyes, hvergang vi kommer til ham, som siger:

«Kommer hid til mig, alle I, som stræver — med Hovmod og Tvil og Skuffelser — jeg vil give Eder Hvile.»

Hvor deilig er Guds Bolig,
hvor svalt i Skib og Kor.
Hos Gud er Sjælen rolig,
thi han har Livets Ord.

Ingenting er saa galt, at det ikke er godt for noget. Den kridhvide Væg fremhæver saa vakkert de To, som fører an. Presten staar paa Stolen fast tegnet som en sort Silhouette, og den ærværdige, sortklædte Klokker ligedan mod Korvæggen.

Man mister dem ikke af Øiet, selv mens Menigheden enfoldig og fast synger sin Salme.

Man mister dem ikke af Øiet, selv naar man kommer ud til Vognene igjen, trækker Nistekurvene frem, leirer sig under de knudrede Ekegrene — og feirer en Picknick i det Frie, som har sin egen Søndagsglans.

Tør jeg spørge: Naar smager et Glas Vin og en Cigar bedre, end naar man har været i Kirke? Hvad kommer det af?

Alt forsvinder, til sidste Kagebid.

Og saa forsvinder vi.

XXIV

DAHIN

Til Jæderen igjen! Selvfølgelig Sjøveien. Istedetfor de overfyldte Kupeer og de varmedirrende Dalstrøg vælger vi det frie Dampskibsdæk og det friske, salte Hav. Gid han bare vilde blaase op!

Men om Forladelse, det var nok Sjøen, som blev død, og Dækket, som blev levende. Det var jo første Feriedag.

Vel, jeg havde min gode, Uger forud bestilte Køie, og jeg gik glad og træt tilsengs. Det var jo Søndag Aften, og jeg havde præket baade i religiøs og borgerlig Forstand, det sidste hele Dagen. Men det blev lettere at falde i Tanker end i Søvn. Nattetanker paa en norsk Kystbaad. Tanker over den ukultiverede Uro, som vore Kystbaade byder sine Reisende om Natten. Aldrig findes der en Kaptein eller Overkellner eller Hovmester,

som har Autoritet eller Forstand til at paabyde Nattero.

Et Dampskib er jo et flydende Hotel. Og et Hotel maa disciplinere baade sine Tjenere og til en Grad sine Gjester — for sit Renommés Skyld.

Men der findes ingen Kappestrid mellem Dampskibe eller Selskaber i saa Maade.

Udenfor alle Nattegardiner gaar Raab og Prat, Latter og Fortroligheder sin ugenerte Gang, Nat som Dag. Ingen husker, at der ligger Snese af trætte Medmennesker bag Gardinerne, og ingen minder derom.

Nu — jeg er som bekjendt et meget godmodigt Menneske, om Dagen da, men om Natten, naar jeg bliver ertet op tre—fire Timer i Rad, da kan jeg blive mindre tiltalende og tiltale Medmennesker ligesaa morsk som min blide Mor, naar nogen forstyrrede hende i Middagsluren.

Og dog laa jeg hele Natten som et Lam og drøvtygged «Nattetanker» paa en norsk Kystbaad.

Men saa kom der nok en Nat med det samme paa en anden Maade.

Vi gik fra Kristianssand Kl. 10½ og skulde

være i Mandal Kl. 1½ Nat. Og i alle de 3 Timer var alle de Passagerer, som havde havt det godt i Kristianssand, og alle de, som skulde have det godt i Mandal, saa høistemte og høirøstede, at selve Solen kunde vækkes og fare op i Utide.

Heldigvis stod der en Madam udenfor mit Dørteppe og forsikrede sin Veninde, at hun nu var bleven saa fri en «Kvinde», at hun ikke vilde taale flere «Schid-Kaner» af sin Mand (hun skulde til et Møde i Stavanger). Hun hjalp mig til Smil og Sindsligevegt, til jeg kom til Mandal.

Fra Mandal til Farsund er atter tre Timer, 1½ til 4½. Naa da, endelig skal vi faa sove.

Aa nei, da kom just Rosinen i Pølsen. Der kom en jovial, aldrende Herre ombord, som jeg, efter de Forestillinger, jeg gjorde mig om ham bag Gardinet, kunde have omfavnet om Dagen, men som jeg kunde springe i Sjøen fra om Natten, hvis Ventilhullet ikke havde været for lidet.

Han havde en vældig landsfaderlig Stemme, som favnede hele Skibet fra Baugen til Skruen. Og den Stemme gik ustanselig ligesom Skruen.

Dertil to Barn, Edwart og Martine; paa 6—8 Aar antog jeg efter deres Hyl at dømme. Og med dem — begyndte han sandelig at lege Tvibrændt rundt i Trapper og Gange. Begyndte og holdt ud. Til stormende Jubel for et vaagent og skuelystent Publikum i Trappehalsen, men — for os Liggende!

«Tæl til 20, nei til 50, før du ser,» hørte vi Martine hvine.

Det er altsaa aabenbart Landsfaderen fra Farsund, som staar.

«Naa kommer jeg.» Ilskehylende «Nei» svarer og ruller gjennem Gangene som en Jæderstorm nedigjennem en Skorstenspibe.

Og tilslut skrigende «Tvibrændt mig» fra Edwart og Martine.

Paa an igjen! Jeg forstaar, at Martine endog gjemmer sig bag uskyldige Folks Sovegardiner.

Og pludselig letter Landsfaderen paa mit Gardin og raaber klangfuldt:

«Er du her, Martine?»

Da farer min Moders Aand i mig; jeg skyder mod ham som en Raket og snerrer:

«Nei, men *jeg* er her og skulde sove. Ud med Dem, De forfærdelige Menneske!»

Heldigvis behøvedes ikke mer for at miste ham af Syne, men af Hørelsen lykkedes det ikke at faa hverken ham eller Martine, før vi kom til Farsund, — da endelig opfyldtes Hanna Winsnes's forjættende Linje:

«Lille Martine tripped i Land.»

Landsfaderen ogsaa. Og det var rigtig godt, for med Dagen havde jeg ikke havt Mod til at se ham i Ansigtet, endda Skylden ikke var paa min Side.

Men Dampskibsselskaberne, skulde *jeg* ikke kunne skrige saa høit, at jeg vækkede dem?

Engang laa jeg ligedan paa en Fjordbaad længer vest. Udenfor mit Teppe stilled Restauratricen sig midt paa Natten og fortalte nogle andre Damer sit Levnetsløb i 25 Kapitler, fra første Dag til sidste. Og min Resignation og min Forargelse tvistede ligesaa trofast og længe med hinanden.

Endelig kommer hun til følgende Passus:

«Det var den Restauratøren, som eg har alt te takke for. Han lærte meg op te at gjøre det saa utmærket for Passagererne, at alle er gla' i meg. For en maa tænke paa Passagererne,» sagde hun, «baade Dag og Nat,» sagde hun.

«Aa, gid De da vilde *huske* den Lærdommen inat,» raabte jeg høit og skarpt!

Alt forstummede. Og alle sov en sød Søvn. Jeg grued for at møde hende om Morgenen. Men sandelig kom hun ikke lige bort og takked mig og sagde:

«Ja no glømmer eg det aldrig!»

Kjære Ansvarshavende! En *fast* Tid paa Natten *Ro* ombord. Lad det være fra 11, 12 eller 1. Det kan vi indrette os efter. Men *engang* maa *tryg Fred* sænke sig selv over et Ruteskib med Anløbssteder om Natten.

Opslag om det er vel saa vigtigt som Opslag om Smørbrødpriser.

I Civilisationens Navn.

XXV

OGNE

Toget ruller gjennem Fjeldheimen nord for Egersund. Et Landskab saa vild og ødt som Maanens. Nakne, graa Berg og svarte Myrhul. Rullestener fra Isperioden slængt hen overalt, lige ud paa Fjeldskrenterne, saa et Barn kunde synes at kunne puffe dem ned.

Pludselig aabner Klippeaulaen sig, og man træder ind i Jæderens store, lyse Festsal.

Hele aabne friske Stranden ligger solblank foran os. Med spylede, rundskallede Klipper op af den velsignede, gule Sand. Klipper, som Urisen og Urhavet har gjort sig en særs Fryd af at polere og grave Jættegryder i.

Solgangsveirets hvidbremmede Bølger ruller ind over Sandene i langstrakt Brus. Og Sjøfelterne lyser i dybe Farver, violet, grønt og marineblaat. Langt ude lysere og lettere,

indtil de gaar umerkelig over i en blaahvid Horizont.

Dansende som glade Barn farer vi mod Havet. Thalatta! Thalatta! Det er en Glæde som Xenofons græske Soldaters, da de saa Havet igjen.

Trøstig udi; saalangt vi vil, og hvor vi vil. Her er ingen Kviksand, som nord paa Brusanden. (*Kvik*sand er bevægelig, synkende Sand, samlgn. Kviksølv; samlgn. ogsaa det engelske quake = skjælve; Kvækere; earthquake. Flyvesandens Synken er jo et diminutivt earthquake.)

Saa la vi os mellem Knauserne i den varme, gule Sand. Verdens bedste Solbad.

Men ufornuftige som Barn sanste vi ikke, at Solen kan brænde. Rosenrødme la sig snart over Lemmerne — og senere kom Blemmerne og Svien.

Saa vælted vi os i den fine Aadelyng (Lyng, som ædes af Fæ og Faar; fin som Græs; ikke den storbuskede). Brunt og grønt i den fineste Farvesammensætning; Teppets Bund var spettet, tæt og fint, med de deiligste Blomster, lave, men storøiede og mer farvemættede end sine østlandske Navnefæt-

tere. Den sjeldne violette Gentian og Storkenæb af en Klungroses Størrelse og talrigere end Roserne paa Hovedøen. Og gul, fløielsblød Kløver, og Tiriltonge og Klokkelyng. Og nedenunder os i Elvefjæren Bukkeblad og Liljer.

Dernede fór en Kjeld i Rider og Rykketag efter Kryb, med Næsen eller Næbbet ned og Stjerten op.

Se der hopped en Lax. Vent bare, til vi kommer til Haaelven og Figgen; der har vi Lov at ta' den.

Tre Erfuglstegger kom rolig svømmende nedover Strømmen og saa spørgende paa os. Lidt længer ude saa vi Mødrene med hele Dotter af Unger. Lige i Strandbruset laa de og lærte at staa paa Hode og fange Kryb. Skarv stod ogsaa paa en Odde, og Kobben den Laxetyv, stak sit Havfruehode op af Vandet og jumped op paa en Rullesten Nisen boltred sig længer ude, og der var sandelig — en Hval. Nei, det var ikke sandt. Det var bare et Skjær, som imellem løfted sin runde, blanke Ryg op over Vandet i det velsignede Magsveir.

Langt ude bredte to tusch-bløde Røgstriber

sig angeet efter to Dampskibe, som lydløst gled forbi.

Det var umuligt at slide sig løs. Vi havde spist om Morgenen i Egersund. Vi havde spist om Aftenen i Nærbø. Vi havde ikke spist om Middagen. Mennesket lever ikke af Brød alene. Skonheden er ogsaa Mad. Ved Siden af Religionen den mindst dyriske.

Og saa var det første Dag i Jæderens Havstok paa tre Aar!

C'est là que je voudrais vivre aimer et mourir.

C'est là

XXVI

NÆRLAND

«Connais tu le pays».

Man skulde tro, man var i Danmark. Det grønneste Bakkedrag op og ned. Aker og Eng, saalangt Øiet naar, lige ud i de graanende Sanddyner.

Der, hvor Sanden for 3 Aar siden var saa vidt bundet af de første Græsarter, at man høist kunde slippe Hestene der paa uskiftet Nattehavn, der strakte nu Potet- og Rugakre sig.

Det saa ud, som det skjød op af bare klinkende, hvide Sanden. Der var nok lagt baade Arbeide og Gjødning til, men saa stod det ogsaa frodigt som i Edens Have.

Der, hvor før «Sivskogen suset i Vandenes Vig, og Torvstakke mønstred til Vinterens Krig», eller der, hvor vi for 3—4 Aar siden gik frit og uhindret lige i Stranden, forsaa-

vidt ikke ilske Vibe- eller Maagemødre slog ned i Hovedet paa os, — der stod nu Grinder og Gjærder og Pigtraad iveien allesteds, saa vi maatte krybe paa Bugen som Slanger for at naa ned til Havet.

Hele Høilandsvandet var forsvundet; udtappet, opgrøftet og færdigt til at bære sin Grøde. Lidt af de 30,000 Maal, som i de sidste 6—8 Aar er udtørret i Stavanger Amt.

Jeg kan ikke tænke mig noget stoltere end at se disse jæderske Brændpunkter — ikke for Tare eller Torv, men for den nye norske Arbeidsdag.

Dagen før os havde der været en Proprietærfrue fra Bærum, som skulde bygge sig nyt Fjøs, men først vilde se Jæderens.

Storbonden er en Gaardsgut fra Prestegaarden, som har forvandlet indkjøbt Udmark og Sandstrand til en Herregaard.

Og rundt om sidder hans Barn, en paa nærmeste, svære Nærlandsgaard, en paa Taarland og en paa Næsheim; Baroniet kunde man gjerne kalde det; med over Hundre Kjør og Udviklingsmuligheder i det uendelige. Nydyrkning paa en Vinter af en 60

Maals Havreaker f. Eks. Og amerikanske Greier; Høpaalæssere; kolossal Lade uden Laavebro; hele Hølasset hukes ved Døren og løber paa Trinse under Taget hen og lægger sig, hvor en styrende Haand vil.

Stort og smaat i Arbeide fra Morgen til Kveld; og dog aldrig en forkavet Mine. Tid til alt, ogsaa de ideelle Livskrav.

Beskedenhed og Elskværdighed, Tilfredshed og Munterhed baade Dag og Nat.

Hørte jeg ikke Gabriel, Herren til Næsheim, komme kjørende Kl. 4 om Morgenen for at trække Garn langt tilhavs. Midt i travleste Høonnen.

Og hørte jeg ham ikke gantes med de Gamle, da han kom af Sjøen Kl. 6 og slængte ind nogen svære, tidige Lyrer, som Byfolkene skulde faa ristet til Frokost, til Bytte paa den evige Laxen.

For — Tid til at holde Hotel for Byfolk, det har de og. Alle Døtrene har havt fleraarigt Englandsophold og lært at stelle vel om dem.

Foruden os var Konservator *Schøyen* der med sin unge Fru Erna. Han skulde studere en egen Larve, som gjør Skade paa Furu-

plantningerne hervest. Og saa skulde han samtidig drive Insektfangst, som sig en Entomolog hør og bør.

De fór rundt efter en Sommerfugl, saa sjelden som det gamle Frimerke, De ved, fra Mauritius.

Den fandtes bare paa disse Rullestene i Sandstranden og var yderst sky; farverig og deilig oppaa Vingerne, men graa som Stenen under. Og slog den Vingerne sammen, var den ikke at skjelne fra Stenen, den sad paa, især da den havde den Uvane at lægge sig flad paa Stenen.

At fange den — hvilken Opgave for Nygifte. Agnes, min deilige Sommerfugl! Eller Erna!

Efter den ihærdige Anstrengelse, som de nogen Dage havde udfoldet i sit Kald, kom de om Aftenen hjem med — otte.

Vi vilde heller fange Lax. Og gik langs alle de gamle, kjære, kjendte Høler: Prestpool, Stonepool, Gunnarpool og Rockpool. Men der var hverken Vand eller Vind nok, bare stegende Sol. Sjøørret var alt, hvad vi fik og saa.

Og saa Minder — mer sølvblanke end Lax!

Og en Ting til: Under Fisket, vellykket eller mislykket, en Underbevidsthed af Saltluft og Tareduft og Sjøfugleskrig og Hav og Himmel og Uendelighed.

Men vent, til vi naar Figgen, der skal vi ta' Laxen.

XXVII

PAA LAXEFISKE

Næste Dag tog vi os for at gaa paa vore Fødder — Sandene langs. Helt fra Haa-elven til Sele ved Figgenelvens Munding, hvor vi skulde være Konsul Bjellands Gjæster.

Tænke sig: i Sol og Varme at fare som Vadefugl langs alle Jædersandene. Til Skjeie, til Vig og til Aarre.

Paa Aarre-Leidet hvilte vi og baade hørte og saa 20 Storspover fare fløitende lige over Hodet paa os, mens vore Øine hvilte paa dette jæderske Paradis — og vore Tanker mødte Alexander Kielland.

Det var her, han — ja hvad var det ikke her med Alexander. Men det var blandt meget andet her, at han ved Vintertid mødte den Bonde, som undredes paa, at han Kielland

gjek i Saueskinds Trøie — med Ulden ud, saa Dotterne dingled.

«Me he Udlen ind, me.»

«Saa—aa!» sa' Kielland. «Da har rigtignok Vorherre bedre Vet end dere, for han hænger altid Ulden ud paa Faarene, har du ikke endda set saapasse.»

Bonden gik fortænkt ifra ham. Og da han kom hjem, sa han:

«Du Mallena, tænk, eg trur meste Kiella'en e' vorten gudele paa det sidsta. Han snakde saa vent om Vorherre sø i Veien.»

De grov i Aarre-Aaen. De store Aarrevande var alt sænket en halv Meter, og de skulde nu sænkes en Meter til — for det første.

Der var stor Strid mellem de søre og nordre Strandeiere, for og imod Tapningen. (Vi fik høre nok om det, da vi kom til Refve, hvor de var livende ræd for den Flyvesand, som dukked op i Storevandet og føg indover Jorderne deres.)

Saa passerte vi Revtangen. Hav tilvenstre, Vand tilhøire. Fuglevrimmel og blaa Himmel over Hodet — og myg, stutklædt

Græsvold under Fødderne, bestrød med røde Tareblade, som var levnet efter Tørrebredningen.

For Øieblikket var alle Folk i Høet; ellers havde vi mødt Hundreder af Tarekjørere og Rivejenter — svivende om mellem Tarerøgen som Spøgelser i Halvmørke.

Sauer var alt det, som nu tripped rundt. Jo — og saa to Harer, som sad paa Leidet ved Ljoshaug og glodde stort paa os, og som i det flade Land tegned sig og sine opreiste Øren større end stort mod Horizonten. Saa paa Sprang, lige foran Næsen paa os. Og saa igjen til at glo — paa sin Popo. Og saa vips midt indi Saueflokken.

Ved Refve fór vi lige ned i Brækkene og Havbruset. Der kom Tore netop roende iland fra Fyrvæsenets Dampbaad; de havde hentet ham imorges for at faa Retleiding.

De søgte efter mulig Ankergrund for et eventuelt Fyrskib paa Jæderen. Saa og saa langt ret vest for Klausgrunden turde være bedst, men —

Og saa kom Sandenes Sand, Hodnesanden; længere og bredere end alle de andre; hollandsk rent.

Der gik vi med klare, brusende Havet udenom os og lavtliggende Skoddedis indenom, mellem os og Sanddynerne inderst inde. Saa de dukked op langt tilhøire som fjerne graa Fjelde; med dyb, blaa Himmel og hvide Sommerskyer bag.

Vi gik som i en Fantasiverden. Ensomhed og Uendelighed og Hildring.

Til fastsat Klokkeslet dukker to menneskelige Skikkelser frem af Ødet. Vi er ved Figgenelven og møder vort Værtskab, som vi hilser med et Milligram af den samme Følelse, hvormed Nansen hilste Jackson.

Farten var over, og vi hædredes og festede hos Sardinkongen. Og fisked; selvfølgelig. Skjønt Elven var «fortørkende liden og Vinden smaa».

Saa fisker vi isteden en ledig Engelskmand.

«How do you do, Mr. Farquhar?»

«How do you do, Mr. Dahl.»

«Rather bad fishing.»

Well; vi tar til «the basket for breakfast», lever splendid i en Sandkule, og bruger Munden istedenfor Stangen. Selv Mr. Farquhar fortæller løst og fast, ligetil om Bedste-

faren og Broderen, som begge var Admiraler; den sidste kommer snart hid for at fiske, hvad han er en Mester i; og den Gamle gjorde sine Sager endda bedre i Slaget ved Bomarsund.

I den lyse Sommernat driver vi langs Havet — snart syngende og drømmende, snart to og to talende fortroligt.

Pludselig hviner det som et Maageskrig:

«Kjole, *Kaabe*, *Hat!*»

Det kvækker i os. Men — det var bare et Stjerneskud og en Stavangerdame. Damerne har Verden rundt samme Ønskeseddel — og har den færdig paa Tungespidsen.

Sjøen udenfor Elveôsen er fuld af Laks, som vil op i Elven. De tar paa denne ene lyse Nat Hundreder af glade Laxer i Garnet. Men Mundingen er tilsandet og opgrundet i det lange Tørkeveir, saa faa eller ingen kommer op i Elven.

Det faar nok være ganske smaa Fluer og stille Kast, skal det lykkes.

Men jo saamen. To Lax første og to andre Dag. Eller Svedder rettere sagt.

For en Moro at kjende dem paa Stangen igjen.

Og saa er det jo ikke Vegten, som er det vigtigste, men Perlemorsglansen. Glansen af Jæderens Friluftsminder; Underbevidstheden.

Over Elven ligger Boregaardene og skinner saa grønt og saa langt som Sjælland eller Holland.

Aa du, aa du for en Forandring! I min Barndom var Jærbu et Skjældsord; nu er det et Adelsnavn.

Saa kan seig Vilje og Nøisomhed reise baade en Mand og et Land.

Hvad sa Darwin:

«It is dogging that makes it!»

XXVIII

HØIT OP I FJELDET

Det er, eller bør være, med Turisten som med Bækken; det er ialfald iaar saa med mig.

Bækken farer i raske Stryk, og saa lægger den sig til Hvile i en Kulp og tier og tænker og drømmer.

Modsætningen er saa velgjørende.

Først høit op i Fjeld og dybt ned i Dal — og saa den stille, samlede Hvile i Skjærgaarden.

Med Automobil helt op til Tyin — paa en eneste solblank og varm Formiddag —, det er at favne hele Valdres i et eneste vol d'oiseau; det er som at fare med Øinene henover et Reliefkart; det er Geografi au naturel; det er kondenseret Naturindtryk; Norgesextrakt. Og det er at favne i et Favnetag fra Sofabønder til Fækarer og

Rensdyrskyttere; fra Blaaklokke-Enge til Taffelbjerge med Bergebrud — til Myrer med Multeblomster — til bløde Lavbakker med gule Violer og til vaadsorte Brækanter med hvide Ranunkler.

Der kræves et expansivt Sind for at kunne tage imod alt dette; men det gaar utrolig meget bedre end ventet. Totalindtryk og Oversigt er velgjørende baade i Naturens og Aandens Verden.

Og saa kommer man ind i Fjeldet og bliver baade Student og Barn paany. Hænger Hesten i Halen op de værste Skrenter, akkurat som man hang bag Kjærre og Vogn i Barneaarene.

Og morer sig umiddelbart over alt og over alle. Over Udlændingen, som vil ind i Jotunheimen med Familie af stort og smaat, med kvindeligt og mandligt Tjenerskab og med atten Kufferter. Over Tyskere, som synger one-step:

Marichen,
du süszes Viechen
du bist mein Alles,
mein Paradies.

Over Dansken, som synger:

Paa Vossevangen der vil jeg bo,
der danser Huldre over Høie.
Der gaar hver Bondekarl i blanke Sko
og med en sølvknappet Trøie.
Der danser Pigerne med Baand paa Haar;
de lange Fletninger til Jorden gaar.
Ja tro du mig, der er det fagert at leve.

Og man morer sig over Seminaristen, som vi møder paa Bræen i stiv Hat, Vaarfrak og Galocher, med Paraply i den ene Haand og *Vadsæk* i den anden. Og ikke mindst over Magne, vor nationale Følgesvend, som deklamerer og synger, som han kom fra Operaen, og det midt i de værste Kleiver, som tager Pusten fra alle andre. Han overdrysser os pathetisk med Welhavens, Vinjes, Jørgen Moes og Garborgs Vers; ganske vel appliceret efter Omgivelser og Omstændigheder.

Og slænger vi os ned, saa kommer det joviale Sind op i ham, og han synger stumpevis Kjærlighedsviser, helt fra Gjest Baardsens — og det saa det ljomer i alle Fjeld.

«Jeg beiled engang til en Pige saa skjøn,
hun var mig saa god, at hun hørte min Bøn,
i Ord og i Tale, i hvert hendes Blik,
Forsikring jeg om hendes Kjærlighed fik — —

Hun var i sit Livets den fagreste Vaar,
og nyligen traadt i sit attende Aar,
saa blid som en Engel, saa frisk som en Hind,
med Roser og Liljer paa blomstrende Kind.

Og Skjæbnen den skilte os ad mangen Gang,
og Skilsmissen stundom blev temmelig lang;
jeg ønsked mig Vinger at flyve igjen
tilbage til dig, min bedrøvede Ven.

Ja alting forandres ved Tid og ved Aar,
og Kjærlighed kjølner, og Skjønhed forgaar,
men dybt i mit Hjerte jeg føler et Saar,
som aldrig kan læges af Tid eller Aar.»

Pludselig forandrer Magne Metrum og sætter i med en Klagetone, som kunde sprænge Fjeld:

«Havde jeg aldrig skuet
dit Ansigt og dine Øine klar',
havde jeg aldrig kommet
til Verden, hvor du var,
da havde jeg været lykkelig
og fri for Sorg og Had;
den Dag kan aldrig komme,
at jeg kan blive glad. — — — —»

Ens Død en andens Brød. Dette sidder vi og ler af. Plukker det som Blomster høit oppe i øde Steinurer.

Saa kommer vi ned paa Vandet igjen og møder Folk fra alle Lande; men ser helst ham for os, som vifter os med alle Cooks Middagsbilletter. Han har vondt i Ma — — nei Omforladelse: i Mellemgulvet; har havt det i 14 Dage; drikker bare Rødvin; ser ud som bare Skind og Ben; konkav, hvor andre er konvexe. Alligevel trækker hans Damer ham med efter Cooks helsebringende Fjeldrute. Det, som imidlertid mest kreperer den halvdøde Mand, er alle Cooks ubenyttede og siden ubenyttelige Middagsbilletter til de passerede Hoteller. Han vifted med 10, da vi mødte ham, hvormange er det nu? Hvis Manden endda lever da.

Vi kommer ned i Vestlandets bratte og vilde Fjeldrevner, hvor Fossene larmer og koger, og hvor Englænderne fisker; firer sig ned; staar paa et enkelt Bret, hvilende paa Jernbolte; staar med Ryggen lænet til bratte Fjeldet og manøvrerer saa vanskelige Ting som Stang, Flue og Lax. Vi hører om ham, som fik sin Flue slængt op i sin egen Næse. Han kuttede Tømmen af, lod Fluen staa og fisked rolig videre Resten af Dagen. Sendte saa om Natten sex Mand i Skyds efter Dok-

tor. Otte Mil at ro. Doktoren kom, lo og sagde, at Manden kunde have filt den vesle Angelen af selv.

Oh, not at all! Precious fly! Næsen meget mindre værd. Skjær op Næsevingen! Don't hurt the fly at all! «O du livsalige Verden!»

XXIX

LANGS LEDEN

Det er en Velsignelse med et Dampskib at man kan røre sig, mens man befordres. At komme fra Jernbanevognen eller endda bedre — at komme støvet og træt fra Landeveien, og saa sætte sig paa Dækket i en Lænestol, hvile og nyde — og saa alligevel avancere og det fort; kan Verden være skjønnere.

Og saa at gaa ned med Turistens Appetit og nyde alle Bordets Goder og Glæder og avancere lige godt — er ikke Livet deiligt i slige Øieblikke. Er det underligt, at 3die Klasses-Passagererne hænger over 1ste Klasses Skylight og ser ned og beglor de lykkelige, hvis Passiar forkynder Tilfredshed paa alskens Tungemaal.

Vi dernede skraaler og ler og de deroppe hvisker; indtil vi pludselig, mens Stangselle-

rien tilslut gaar rundt, hører en Kvinde deroppe raabe høilydt bagover:

«Nei naa verte dei spinngalne dernere; naa æde dei sandelig meg Pokettane, som stod paa Bordet.»

Vi kommer til Haugesund i synkende Sommersol. Sund og Sjøhus, Houg og Holme ligger i Guldglans. En *maa* paaland, for paa slig en Aften er den nakneste Kyst et Paradis. Der gaar en anden liden Baad, som kan bringe os videre i Morgen.

Vi vil indover til Harald Haarfagers Houg — og spørger en gammel laaghalt Raring, vi træffer oppi Veien, om hvor Støtten staar.

«Var det noget te se paa?» spytter han foragteligt; han kunde jo ikke være Haugesundsmand, han, som ikke havde mere Bypatriotisme.

«Men det var da Harald Haarfagers Støtte,» mente vi.

«Var det noget te sætta Stytta for, for det om han hadde aldrig saa langt Haar?»

«Nei men det var da ikke Haaret.»

«Aassaa var han jo 'kje andt end en beinfram Hedning.»

«Han kunde jo ikke for det han dengangen.»

«Hadde han ikje Bibelen kanskje?»

«Nei, de havde ikke den i Landet dengangen.»

«Ja segje du det? Ja saa hadde han altid den litla Katekjismaa. Men Hedning levde han og Hedning dø'e han,» sa' Gammelen tvært og fast og vendte os Ryggen.

* * *

I slig varm Sommer er der ingensteds bedre at havne end ude i Bergensleden. Den salte Havtræk mellem alle Holmer og gjennem alle Sund giver baade en Kjøling, en Appetit og en Søvn, som man ellers i disse Dage skal lede Landet rundt efter.

Allerede at plaffe derud paa den lille Damper giver en Forudfølelse af Velvære. Man længes efter at komme frem Kl. 5 til den gammeldagse «Mellemmad», med Kogekaffe, raa Fløde og Hetevæg med Gammelost — nam-nam.

Øiet glider tilfreds over de rene, grønklare Bølger, de løvede Næs og de graahvide, skaldede Skjær. Og vi mumler mutatis mutandis med Ibsen:

Gjennem Leden, skaldet og nøgen —
vi stryger paa Rullinger blaa;
mens Strilen ser efter Røgen,
saalangt som Øiet kan naa.

Der falder forresten lidt af for Øret her ogsaa, før vi gaar fraborde. Der er en «Fram»-Kar ombord. Og der er selvfølgelig nogen, som forfølger ham baade med Øine og med Mund.

«Kor syntes Di, at det var interessantest, enten med Nordpolen eller med Sydpolen?»

«Ja, Frue, det er sandelig ikke saa godt aa svare paalideligt paa det derre. Jeg skulde helst ha' Lyst aa spørre Dere selv jeg, Frue. Hvad synes naa Dere er interessantest, enten at fryse paa høire eller paa venstre Handa?»

Vi tøfler rundt paa det lille trange Dæk og fniser.

Og vi kniser ikke, vi ler høit, da en uventet Regnbyge kommer, og der ikke paa langt nær er Rum til alle Passagerer i den lille Kahyt. Ler himmelhøit, da vi ser to Bypiger med blomstrende Hatte fare forskræmte om, indtil de tilslut i Nøden redder Hattene ved begge to taalmodigen at holde Hoderne indenfor Døren i det lille smale W.C.-Skot.

Men se — der dreier vi om Smaaholmen og ind i vor Bestemmelses Bugt. Og Øiet sænker sig paa Forhaand i de Skrenter og Bakker og Skogholt, hvori vi nu stille og uforstyrret skal sænke os baade med Sind og Skind.

XXX

PERLEMUSLINGER

Hvide og vævre svømmer de nede i Pollen og stikker de lange Halse ned i Aalegræsset de vilde Svaner.

Det er ingen poetisk Overdrivelse. De hækker vildt; de tilhører ingen; og tilhører alle.

Under Sjølaaget kryber de grønne Smaakrabber; mellem Blaaskjæl og Kopskjæl og Oskjæl. Og Fjærens opdukkende Stene er ganske vablede af ordinære «Kokkelurer».

Men her og der ligger en Musling, som gjemmer en kostelig Perle. Den ligger der saa ensom i sit Skjul, den ædle Perle; har ligget der længe og ligger der saa gjerne. Der er ingenting den begjærer mindre end at skinne og blinke for Beundringen.

Bortenfor ligger Næs for Næs og Vig for Vig. Smaafolk og Smaahus krabber om.

Men her og der ligger noget kostelig; Perler i blanke Skjæl og Perler i overgroede.

Store, doble Lindealleer dækker det gamle Hus med dets Fløie og Arker; de snirklede Døre og Vinduer; de brede Stakitter med Urner og Kugler paa Stolperne; det ottekantede Lysthus med Ræven og Anden paa sin urgamle Fløi; med Ribsen rødmende i uendelige Rader; saa fristende for den, som gaar udenfor Sprinklerne, at vi forstaar den Skolegut, som troskyldig begyndte sin Stil saa:

«Det va' engang, at eg og han Salamon gjek i F. sin Hage for te stela Vinebær . . .»

Som man gjennem Tarehænget skimter Muslingernes Perlemor, skimter man Herligheder gjennem Lindeløvet. Kan du faa Skjællet op, saa finder du Perler, af sjeldneste Form og sjeldneste Farve; som længe har ligget ensomme og intet mere begjærer.

Racefolk. Med Mod og Magt til at leve og virke og gavne i Løn. Den fine og ædle Ingetogenhed. Den blaseredes Modsætning.

Der er Livet endnu stilfarende, men stort og rigt. Ikke mindst paa Tanker og Følelser, men ogsaa paa Daad.

Der gaar endnu van Geldere om og fører Slegt og Venner rundt en Bergknat og overrasker dem med samme Gave, som Cargadør Sahl fik — med nyreist Hus, malet og monteret — til stille Glæde for Giver og stormende for Modtager.

Perler af Hjerter og Perler af Indfatning. Porcellæn og Mahogni. Gamle hollandske Malerier og gamle Bøger — fra Holbergs Førsteudgave opover til Aldus Romanus' libri rarissimi.

* * *

Vi kryber over Knauserne ned mod et andet Søkk; med Udsyn til andre Sund og Viger; hvor Bygslere og Arbeidere og Pensionister har Smaahuse og Jord. Vi hører Lyd af Hakke, Spade og Sten, som slænges tilside. Det er Magnus Blinde, som rusler paa Veiarbeide. Han hverken ser eller hører; men han føler.

Han løfter Hovedet og spørger: «Er der nokken?» Er det Atmosfærens Bevægelse, som hjælper ham? Eller er det vor Skygge, som hjælper ham? Eller er det bare sjælelig Korrespondance? Kanske alt.

Han er gift, Magnus Blinde. Og Konen puffer trofast Livets Besked i ham. Morgenens, Dagens og Aftenens Vink eller rettere Dunk. Madtid, Arbeidstid, Hviletid.

Han ser ei den mindste Strime
den døve og blinde Krok;
han hører ei Klokkerne kime
og trænger ei Salmebok.

Men tro mig, som der han sidder
og stirrer og lytter ud
forgjæves mod Lysets Vidder,
han er ikke langt fra Gud.

Aa nei, Bønnetiden behøver Konen ikke dunke ham ind i Sidebenene; hans Hjerte er altid himmelvendt. Og Hænderne foldes ofte.

Jeg rører hans Haand, og han rækker den flad frem — som en Tavle til Beskriven. Jeg tegner med en Finger en D i Haanden. Den ene Bogstav er nok. Han løfter Hovedet i Smil — med den ædle Perles Glans — og siger straalende: «Er dat Dahl?»

Jeg skriver «Ja» i hans Haand.

Og saa taler han. Han alene. Og alt er Taknemmelighed. Han gjemmer uforstyrret

